

MEĐUNARODNI MONETARNI FOND

REPUBLIKA HRVATSKA

Odabrana pitanja i statistički dodatak

Pripremili Leo Bonato, Tetsuya Konuki i Sergei Dodzin

Odobrio: *European I Department*

22. srpnja 2002.

Sadržaj

I. Srednjoročna fiskalna pitanja: Perspektiva zemlje

- A. Uvod i pregled
- B. Politika prihoda
- C. Opseg reforme rashoda
- D. Srednjoročni fiskalni okviri
- E. Zaključak

Okviri u tekstu

- 1. Fiskalna prilagodba i gospodarski rast

Slike

- 1. Hrvatska i odabrane druge zemlje: Višak/manjak proračuna opće države, primarni višak/manjak i stanje javnog duga, 1997-2001.
- 2. Hrvatska i odabrane druge zemlje: Rashodi proračuna opće države i neto posudbe, 1997-2001.

Tablice

- 1. Hrvatska i odabrane druge zemlje: Ukupni prihodi i potpore opće države, 1997-2001.
- 2. Hrvatska i odabrane druge zemlje: Porezni prihodi opće države, 1997-2001.
- 3. Hrvatska i odabrane druge zemlje: Porezne stope u 2002.
- 4. Hrvatska i odabrane druge zemlje: Plaće u općoj državi, 1997-2001.
- 5. Hrvatska i odabrane druge zemlje: Subvencije i ostali tekući transferi opće države, 1997-2001.
- 6. Hrvatska i odabrane druge zemlje: Scenarij postupne prilagodbe
- 7. Hrvatska i odabrane druge zemlje: Scenarij prilagodbe u početnom razdoblju

Dodatak

1. Pretpostavke za srednjoročne fiskalne projekcije

Literatura

II. Praktična pitanja koja se tiču usvajanja ciljane inflacije u Hrvatskoj

- A. Uvod
- B. Glavna pitanja
 - Institucionalni okvir
 - Makroekonomski uvjeti
 - Financijski sustav
 - Instrumenti monetarne politike
- C. Zaključci

Tablice

1. Pravni okvir središnje banke Hrvatske i središnjih banaka zemalja s tržištima u nastajanju koje su usvojile ciljanu inflaciju
2. BDP po stanovniku, zemlje s tržištima u nastajanju 2000.
3. Hrvatska i zemlje s tržištima u nastajanju koje su usvojile ciljanu inflaciju, mjesečna godišnja inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena prije i nakon usvajanja potpune ciljane inflacije
4. Fiskalni saldo i saldo tekućeg računa, Hrvatska i zemlje s tržištima u nastajanju koje su usvojile ciljanu inflaciju
5. Pokazatelji razvijenosti financijskog tržišta: Hrvatska i zemlje s tržištima u razvoju koje su usvojile ciljanu inflaciju
6. Pokazatelji financijske stabilnosti: Hrvatska i zemlje s tržištima u razvoju koje su usvojile ciljanu inflaciju
7. Operativni ciljevi i glavni instrumenti monetarne politike zemalja s tržištima u razvoju koje su usvojile ciljanu inflaciju

Literatura

III. Odabrani aspekti ostvarenja izvoza, konkurentnosti i trgovinske politike

- A. Uvod
- B. Ostvarenje izvoza u proteklim godinama
- C. Pokazatelji vanjske konkurentnosti
- D. Napredak ostvaren s obzirom na liberalizaciju trgovine i integraciju
- E. Opći pokazatelji konkurentnosti
- F. Zaključci

Slike

1. Hrvatska: Izvoz robe, 1995-2001.
2. Hrvatska i odabrane srednjoeuropske i istočnoeuropske zemlje: Izvoz robe u EU, 1995-2001.
3. Hrvatska i glavni vanjskotrgovinski partneri u EU-u: Jedinični trošak rada, lipanj 1995.-prosinac 2001.
4. Hrvatska i odabrane srednjoeuropske i istočnoeuropske zemlje: Jedinični trošak rada, lipanj 1995.-prosinac 2001.

5. Hrvatska i odabrane srednjoeuropske i istočnoeuropske zemlje: Indeksi realnog efektivnog tečaja mjereni kretanjem indeksa potrošačkih cijena, lipanj 1995.- ožujak 2002.
6. Hrvatska: Pokazatelji realnog tečaja, lipanj 1995.-ožujak 2002.
7. Hrvatska i odabrane srednjoeuropske i istočnoeuropske zemlje: Plaće u sektoru industrije u 1997. i rast izvoza robe i usluga, 1997-2001.
8. Hrvatska i odabrane srednjoeuropske i istočnoeuropske zemlje: Plaće u sektoru industrije u 1997. i kumulativna inozemna izravna ulaganja kao postotak kumulativnog BDP-a u 1997-2001.

Tablice

1. Hrvatska: Srednjoeuropske i istočnoeuropske zemlje: Pokazatelji ostvarenja izvoza
2. Hrvatska i odabrane srednjoeuropske i istočnoeuropske zemlje: Prosječna godišnja promjena izvoza po stanovniku u odabranim sektorima, 1996-2000.
3. Hrvatska: Mjesečne plaće u sektoru industrije u odabranim srednjoeuropskim i istočnoeuropskim zemljama, 1997-2001.
4. Hrvatska: Mjesečni BDP po stanovniku u odabranim srednjoeuropskim i istočnoeuropskim zemljama, 1997-2001.
5. Hrvatska: Srednjoeuropske i istočnoeuropske zemlje: Kumulativna inozemna izravna ulaganja, 1997-2001.
6. Hrvatska: Odabrane srednjoeuropske i istočnoeuropske zemlje: Trgovinski sporazumi
7. Hrvatska: Srednjoeuropske i istočnoeuropske zemlje: Pregled strukture carinskih stopa i rejting ograničenja trgovine

Literatura

Tablice iz Statističkog dodatka

- A1. Hrvatska: Bruto domaći proizvod, stalne cijene 1997., 1990-2002.
- A2. Hrvatska: Bruto dodana vrijednost i bruto domaći proizvod, tekuće cijene, 1997-2002.
- A3. Hrvatska: Bruto domaći proizvod po sektorima, stalne cijene 1997., 1997-2002.
- A4. Hrvatska: Kretanja u industrijskoj proizvodnji, 1993-2002.
- A5. Hrvatska: Poljoprivredna proizvodnja, 1995-2002.
- A6. Hrvatska: Turizam - noćenja, 1990-2002.
- A7. Hrvatska: Noćenja turista po vrstama ugostiteljskih objekata, 1995-2001.
- A8. Hrvatska: Noćenja turista po zemlji podrijetla, 1995-2001.
- A9. Hrvatska: Struktura zaposlenosti, 1997-2001.
- A10. Hrvatska: Kretanja zaposlenosti i nezaposlenosti, 1991-2001.
- A11. Hrvatska: Kretanja troškova radne snage, 1999-2001.
- A12. Hrvatska: Prosječne mjesečne neto plaće, 1995-2002.
- A13. Hrvatska: Prosječna mjesečna bruto plaća po zaposleniku, 1997-2002.
- A14. Hrvatska: Indeksi nominalne neto plaće po zaposleniku, 1997-2002.
- A15. Hrvatska: Indeksi realne neto plaće po zaposleniku, 1997-2002.
- A16. Hrvatska: Kretanje cijena, 1994-2002.
- A17. Hrvatska: Stopa inflacije mjerena cijenama na malo, 1994-2002.
- A18. Hrvatska: Broj poduzeća u privrednom sektoru i broj pravnih osoba nad kojima je pokrenut stečaj, 1996-2001.

- A19. Hrvatska: Proračun središnje države prema ekonomskim kategorijama, 1997-2001.
- A20. Hrvatska: Rashodi proračuna središnje države prema funkcionalnoj klasifikaciji, 1997-2001.
- A21. Hrvatska: Proračun konsolidirane središnje države prema ekonomskim kategorijama, 1997-2001.
- A22. Hrvatska: Rashodi proračuna konsolidirane središnje države prema funkcionalnoj klasifikaciji, 1997-2001.
- A23. Hrvatska: Proračun konsolidirane opće države prema ekonomskim kategorijama, 1997-2001.
- A24. Hrvatska: Rashodi proračuna konsolidirane opće države prema funkcionalnoj klasifikaciji, 1997-2001.
- A25. Hrvatska: Stanje duga proračuna središnje države, 1997-2001.
- A26. Hrvatska: Zdravstveno osiguranje, 1997-2001.
- A27. Hrvatska: Invalidsko i mirovinsko osiguranje, 1997-2001.
- A28. Hrvatska: Broj korisnika i mirovine isplaćene od strane Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, 1997-2001.
- A29. Hrvatska: Zaposleni u odabranim nacionalnim javnim poduzećima, 1997-2001.
- A30. Hrvatska: Bilanca monetarnih institucija, 1996-2002.
- A31. Hrvatska: Bilanca Hrvatske narodne banke, 1996-2002.
- A32. Hrvatska: Konsolidirana bilanca poslovnih banaka, 1996-2002.
- A33. Hrvatska: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke, 1996-2002.
- A34. Hrvatska: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke, 1996-2002.
- A35. Hrvatska: Pasivne kamatne stope poslovnih banaka, 1996-2002.
- A36. Hrvatska: Aktivne kamatne stope poslovnih banaka, 1996-2002.
- A37. Hrvatska: Bankovni sustav prema vlasničkoj strukturi, 1997-2001.
- A38. Hrvatska: Aktiva i pasiva bankovnog sektora, 1995-2001.
- A39. Hrvatska: Kvaliteta kreditnog portfelja banaka, 1995-2001.
- A40. Hrvatska: Platna bilanca, 1994-2001.
- A41. Hrvatska: Uvoz i izvoz robe, 1999-2002.
- A42. Hrvatska: Struktura izvoza (SMTK), 1994-2001.
- A43. Hrvatska: Struktura uvoza (SMTK), 1994-2001.
- A44. Hrvatska: Izvoz po zemljama namjene, 1994-2001.
- A45. Hrvatska: Uvoz po zemljama podrijetla, 1994-2001.
- A46. Hrvatska: Tečaj i međunarodne pričuve HNB-a, 1999-2002.
- A47. Hrvatska: Inozemni dug, 1994-2001.

MEĐUNARODNI MONETARNI FOND

REPUBLIKA HRVATSKA

Odabrana pitanja i statistički dodatak

Pripremili Leo Bonato, Tetsuya Konuki i Sergei Dodzin

Odobrio: *European I Department*

22. srpnja 2002.

I. SREDNJOROČNA FISKALNA PITANJA: PERSPEKTIVA ZEMLJE¹

A. Uvod i pregled

1. Fiskalna je politika glavni instrument makroekonomske politike u Hrvatskoj, budući da je cilj monetarne politike osiguranje stabilnosti cijena putem uglavnom stabilnog nominalnog tečaja domaće valute prema euru. U ovom se poglavlju govori o trendovima prihoda i rashoda u državi s perspektive cijele zemlje i o srednjoročnim izgledima proračuna prema dvama scenarijima: jedan pretpostavlja postupnu fiskalnu prilagodbu i strukturne reforme, a drugi oštriju fiskalnu prilagodbu i agresivniju provedbu strukturnih reformi.

2. Opća fiskalna slika posljednjih je godina nepovoljna u usporedbi s ostalim srednjoeuropskim i istočnoeuropskim zemljama, zemljama Europske unije (EU) i baltičkim zemljama (Slika 1.). Ukupni deficit opće države znatno je veći nego u navedenim trima skupinama zemalja. Još više zabrinjava usporedba primarnog viška/manjka, koja odražava prijašnje fiskalne trendove: srednjoeuropske i istočnoeuropske zemlje, baltičke zemlje i zemlje EU-a bilježe veći višak u odnosu na manjak ili je taj odnos gotovo uravnotežen, dok Hrvatska u posljednjih pet godina bilježi značajan deficit. Stanje duga opće države još uvijek je u prosjeku bolje nego u zemljama EU-a, ali je znatno nepovoljnije nego u ostalim tranzicijskim zemljama. Međutim, još više zabrinjava činjenica da je u Hrvatskoj udjel javnog duga u BDP-u u posljednjih pet godina porastao za oko 20 postotnih bodova, dok je u zemljama EU-a i ostalim srednjoeuropskim i istočnoeuropskim zemljama postupno padao. Rastu udjela javnog duga u BDP-u Hrvatskoj doprinijelo je "velikodušno" davanje državnih jamstava.

3. Smanjenje udjela fiskalnog deficita i javnog duga u BDP-u najveći je politički izazov. S obzirom na visoki udjel rashoda u BDP-u, fiskalna bi se konsolidacija trebala postići uglavnom smanjenjem rashoda (Slika 2.). Malo bi prostora preostalo za povećanje prihoda, budući da porezni sustav zemlje već predstavlja velik teret za gospodarstvo, u usporedbi s drugim tranzicijskim zemljama. Osim toga, iskustvo drugih tranzicijskih zemalja pokazuje da su konsolidacijski trendovi povoljniji ako se temelje na smanjenju rashoda, a ne na povećanju prihoda.²

4. Ovo je poglavlje organizirano na sljedeći način: Odjeljak B. sadrži analizu strukture prihoda Hrvatske na kojoj se temelje izgledi za srednjoročnu politiku prihoda. U Odjeljku C. utvrđuju se stavke rashoda koje je moguće racionalizirati u srednjoročnom razdoblju. Odjeljak D. sadrži alternativne srednjoročne okvire proračuna, a zaključne primjedbe nalaze se u Odjeljku E.

¹ Pripremio Tetsuya Konuki.

² Vidi, npr., MMF (2001a).

B. Politika prihoda

5. U usporedbi s ostalim srednjoeuropskim i istočnoeuropskim, te baltičkim zemljama, ukupno opterećenje prihoda i porezi u Hrvatskoj su visoki. U 2001., udjel ukupnih prihoda i potpora u BDP-u bio je za više od 6 postotnih bodova veći od prosjeka u ostalim srednjoeuropskim i istočnoeuropskim zemljama, odnosno za više od 8 postotnih bodova veći od prosjeka baltičkih zemalja, iako je bio nešto niži nego u zemljama EU-a (Tablica 1.). Slično vrijedi i za porezne prihode (Tablica 2.).

6. Porezne stope u Hrvatskoj ne odstupaju od onih u drugim tranzicijskim zemljama u regiji (Tablica 3.). Stopa PDV-a približno odgovara prosjeku stopâ u ostalim srednjoeuropskim i istočnoeuropskim zemljama, iako je za četiri postotna boda viša nego u baltičkim zemljama. Zakonom određena najviša stopa poreza na dobit poduzeća i stopa poreza na plaće su među najnižima u tranzicijskim zemljama u regiji. Najviša stopa poreza na osobni dohodak ne odstupa od stopa u ostalim srednjoeuropskim i istočnoeuropskim zemljama, ali je viša od stope koje imaju baltičke zemlje. Usporedba poreznih stopa pokazuje da je uslijed ograničenog broja poreznih oslobođenja i poreznih poticaja, kao i jednostavnosti poreznog sustava naplata prihoda u Hrvatskoj očito dobra. Unatoč uvođenju raznih oblika poreznih oslobođenja i poticaja od kraja 1999., Hrvatska još uvijek raspolaže velikim potencijalom za stjecanje prihoda u usporedbi s drugim tranzicijskim zemljama u regiji.³

7. Ispravan program porezne politike u srednjoročnom razdoblju jest očuvanje i razvijanje postojećih prednosti i širenje kruga poreznih obveznika gdje je to moguće. Zbog političkih pritisaka odgođena je saborska rasprava o zakonodavstvu kojim bi se naplata doprinosa za socijalno osiguranje proširila na sve porezne obveznike. Razmišlja se i o tome da se u 2003. standardni odbici od poreza na osobni dohodak zamijene specificiranim odbicima. Postoje i pritisci za većim poreznim poticajima na ulaganja. Iskustva - uključujući i ona s poreznim poticajima koji se nude u samoj Hrvatskoj - pokazuju da takve mjere imaju ograničeni učinak na privlačenje ulagača. Umjesto toga, učinkovitije prikupljanje prihoda, širenjem kruga poreznih obveznika i boljom poreznom upravom omogućit će konkurentnost i smanjenje poreznih stopa.

C. Opseg reforme rashoda

8. S obzirom na relativno veliko porezno opterećenje, smanjenje rashoda trebalo bi imati glavnu ulogu u fiskalnoj prilagodbi u Hrvatskoj. Iako ne postoje normativne smjernice glede optimalne veličine države iz pozitivne perspektive, Begg i Wyplosz (1999) utvrdili su da sve tranzicijske zemlje obuhvaćene njihovim uzorkom, osim Bugarske, imaju preveliku državu, mjereno političkim i ekonomskim varijablama. Tanzi i Schuknecht (1996) proučavaju povijesne trendove javnih rashoda i poboljšanje društvenih i ekonomskih pokazatelja u industrijskim zemljama. Oni zaključuju da se, prema pravilu potvrđenom u praksi, ukupna potrošnja može smanjiti na oko 30 posto BDP-a, bez velikih odricanja od socijalnih i gospodarskih ciljeva. Udjel ukupne potrošnje u BDP-u u Hrvatskoj znatno premašuje navedenu razinu.

³ Npr., u studenom 1999. uvedena je nulta stopa PDV-a na kruh, mlijeko, knjige i lijekove na recept, dok je za organizirane turističke posjete iz inozemstva ta stopa uvedena u siječnju 2001. Poticaji za ulaganja u vidu smanjenih stopa poreza na dobit i odgode plaćanja poreza također su uvedeni u siječnju 2001.

Teorije endogenog rasta pokazuju da određeni elementi državnih rashoda, poglavito ulaganja u ljudski i "fizički" kapital, mogu utjecati na proces rasta.⁴ U empirijskom istraživanju o zemljama OECD-a, npr., Kneller i dr. (1999) ustanovili su da "produktivni" rashodi (obrazovanje i infrastruktura) povećavaju rast, dok je utjecaj "neproduktivnih" rashoda (uglavnom plaća i socijalne skrbi) vrlo ograničen. Smanjenje neproduktivne potrošnje rezultirat će uštedama za produktivne rashode i troškove pristupanja EU-u (poglavito za zaštitu okoliša) i članstva u NATO-u. Također će pomoći u rješavanju dugoročnog pritiska na potrošnju za mirovine uslijed starenja populacije.

9. Preporučuje se daljnje smanjenje udjela mase plaća u BDP-u. Unatoč smanjenju u protekle tri godine, udjel mase plaća u BDP-u u Hrvatskoj je vrlo visok (Tablica 4.), tj. dvostruko veći nego u ostalim srednjoeuropskim i istočnoeuropskim zemljama, odnosno za više od 3 postotna boda veći nego u baltičkim zemljama. Iako je u proteklih pet godina broj zaposlenih u općoj državi smanjen za oko 5 posto, udjel mase plaća u BDP-u u 2001. ostao je na razini iz 1997. U 2002. očekuje se pad mase plaća na 10,6 posto BDP-a, što je blizu prosjeka u zemljama EU-a u 2001., i to uglavnom zahvaljujući planiranim smanjenjima broja zaposlenih u sektoru obrane i zdravstva. Napori za smanjenjem broja zaposlenih u državnom sektoru trebali bi se nastaviti kako bi se obuzdao rast mase plaća, s obzirom da se u 2003. planira popuštanje u trogodišnjoj blokadi rasta plaća, koja je prema početnom planu trebala trajati do 2004. Daljnja decentralizacija i racionalizacija uprave, o kojoj se trenutno raspravlja, pomoći će u smanjenju opsega opće države bez ugrožavanja kakvoće javnih usluga, pod uvjetom da se u okviru reforme javnog sektora poboljša institucionalni kapacitet lokalne države. Da bi se ublažio kratkoročni učinak smanjenja broja zaposlenih, treba provoditi točno definiranu i ciljanu aktivnu politiku tržišta rada i mjere socijalne sigurnosti, kao što je program prekvalifikacije otpuštenih zaposlenika. Iako je u srednjoročnom razdoblju potrebno povećati plaće kako bi se privuklo i zadržalo sposobno radno osoblje, veći naglasak treba staviti na sustav nagrađivanja prema učinku.⁵

10. U sustavu subvencija i drugih tekućih transfera mnogo toga treba pojednostaviti. U Hrvatskoj je njihov udjel u BDP-u znatno veći nego u zemljama EU-a, baltičkim zemljama, te ostalim srednjoeuropskim i istočnoeuropskim zemljama, osim Češke, Poljske i Slovenije (Tablica 5.). U 2002. očekuje se neznatno smanjenje udjela subvencija i drugih tekućih transfera u BDP-u na 19,7 posto. Paket socijalnih reformi, koji je Sabor odobrio krajem 2001., rezultirao je znatnim smanjenjem socijalnih transfera.⁶ ⁷ Međutim, povećanje subvencija malim i srednjim poduzećima i izvoznim tvrtkama, te nove subvencije za zapošljavanje, uvedene

⁴ Vidi Barro i Sala-i-Martin (1992), te Tanzi i Zee (1997).

⁵ U sektoru zdravstva trenutno se pregovara o uvođenju plaća prema učinku.

⁶ U listopadu 2001. Sabor je odobrio paket socijalnih reformi koji se sastoji od izmjena i dopuna jedanaest zakona, čiji je cilj racionalizacija loše koordiniranog i "prevelikodušnog" sustava socijalnih transfera. Spomenuti paket omogućio je potpuno ili djelomično usklađivanje socijalnih davanja povlaštenih skupina stanovništva (npr. sudionika u domovinskom ratu, saborskih zastupnika) s davanjima običnog pučanstva, tj. mirovina, doplatka za djecu te naknada za invalidnost i bolovanje. Reducirana su i socijalna davanja običnog pučanstva, smanjenjem iznosa i trajanja isplate doplatka za djecu, smanjenjem naknada za bolovanje i roditeljskih naknada, te većom participacijom bolesnika u cijeni lijekova.

⁷ Uštede od paketa socijalnih reformi procjenjuju se na 1,4 posto BDP-a godišnje na trajnoj osnovi. Mali dio tih ušteda ostvareno je na robu i uslugama bez plaća proračunskih korisnika.

osnivanjem dvaju izvanproračunskih fondova: za zapošljavanje i razvoj i za regionalni razvoj, neutralizirale su uštede od paketa socijalnih reformi. Osim toga, nedavno usvojene izmjene i dopune zakona o poljoprivredi usmjerene su na povećanje subvencija poljoprivredi do razine prosjeka u zemljama OECD-a, tj. 1,3 posto BDP-a. Vlasti namjeravaju izvršiti reviziju svih subvencija u cilju poništenja nedavnog povećanja subvencija za zapošljavanje i gospodarskih subvencija i više nego neutralizacije rasta poljoprivrednih subvencija koji se očekuje u 2003. Svi programi subvencija trebali bi ostati privremeni, kako bi poduzeća koja bez subvencija ne mogu poslovati prestala s radom. Iako su paket socijalnih mjera i reforma prvog stupa mirovinskog osiguranja, čija je provedba započela 1999., donekle ublažili pritisak troškova za mirovine, potrebna je daljnja reforma i racionalizacija mirovinskog sustava kako bi se neutralizirala nepovoljna demografska kretanja u srednjoročnom razdoblju, i to povećanjem dobne granice za odlazak u mirovinu, uvođenjem aktuarski neutralnih poticaja za umirovljenje i smanjenjem učestalosti i razine usklađivanja mirovina.⁸ Isplata davanja na osnovi "malog mirovinskog zakona" može prestati, kao što je početno planirano, krajem 2002.⁹ Postoji znatan prostor za povećanje učinkovitosti u pružanju zdravstvenih usluga, poticanju njihovog racionalnog korištenja i smanjenju naknada za bolovanje koje su još uvijek vrlo visoke.

11. Presudno je shvatiti da je ograničenje potrošnje za plaće, subvencije i transfere održivo u srednjoročnom razdoblju samo onda ako se postiže strukturnim reformama. Osim reforme državnih službi, potrebno je poboljšati fleksibilnost tržišta rada kako bi se izbjegao dugotrajan rast nezaposlenosti, nastao kao posljedica smanjenja broja zaposlenih u državnom sektoru. Znatno smanjenje subvencija moglo bi kratkoročno rezultirati dodatnom nezaposlenošću i povećanjem troškova za financiranje mreže socijalne sigurnosti. Što je fleksibilnije tržište rada, to je jeftiniji program socijalnih davanja. Najvažnija zadaća trebala bi biti brzo usvajanje novog zakona o radu, čija je rasprava u Saboru odgođena do jeseni 2002. Oštri rezovi u masi plaća, te subvencijama i transferima koji koče rast, stvorili bi uvjete za povećanje rashoda za poticanje rasta (obrazovanje i infrastruktura), te pokrivanje troškova pristupa EU-u (zaštita okoliša) i NATO-u u srednjoročnom razdoblju, kao i za smanjenje udjela javnog duga u BDP-u.

D. Srednjoročni fiskalni okviri

12. U ovom odjeljku prikazana su dva srednjoročna fiskalna okvira, kako bi se ocijenili fiskalni problemi. Prvi scenarij temelji se na postupnoj fiskalnoj prilagodbi i strukturnim reformama (Tablica 6.). Drugi, alternativni scenarij pretpostavlja fiskalnu prilagodbu uglavnom u početnom razdoblju (engl. *front-loaded fiscal adjustment*) i agresivniju provedbu privatizacije i strukturnih reformi (Tablica 7.). Detaljan opis pretpostavki na kojima se temelje navedeni scenariji je naveden u Dodatku.

⁸ Počevši od 1. siječnja 1999. zakonom propisana dobna granica za odlazak u mirovinu povećava se za šest mjeseci svakih pola godine da bi do 2004. bila povećana sa 60 na 65 godina za muškarce, odnosno sa 55 na 60 godina za žene. Također je došlo do značajnog smanjenja prijevremenih mirovina. Osim toga, razdoblje na osnovi kojega se izračunava mirovina postupno se produžava s prijašnjih 10 najpovoljnijih godina na puni radni staž.

⁹ Nekoliko godina nakon uvođenja programa stabilizacije u listopadu 1993. država nije doznačivala iznose za isplatu tadašnjih "povlaštenih mirovina". Ustavni je sud to proglasio neustavnim i naredio vladi da nadoknadi taj dug. To se naziva nadoknadom prema "Malom zakonu", za razliku od veće, otvorene nadoknade davanja zbog prijašnjeg neodgovarajućeg usklađivanja mirovina, koja se provodi od 2001.

13. Prvi scenarij pokazuje da dinamika duga nije održiva s obzirom na postojeće trendove. Fiskalna prilagodba u cilju smanjenja ukupnog deficita na 3,8 posto BDP-a, te primarnog deficita na 1,3 posto BDP-a u srednjoročnom razdoblju, i to sa 6,6 posto odnosno 4,5 posto, koliko su iznosili u 2001., ne bi bila dovoljna za potpunu stabilizaciju udjela javnog duga u BDP-u. Taj scenarij pretpostavlja rast BDP-a od 4 posto i prosječnu kamatnu stopu od 5 posto, što odgovara postojećoj prosječnoj kamati koja se plaća na javni dug države. Uz ovakve makroekonomske pretpostavke i dinamiku deficita, udjel javnog duga (uz pretpostavku da državna jamstva neće rasti) privremeno će pasti na 53 posto BDP-a u 2004., zahvaljujući planiranim prihodima od privatizacije, i to uglavnom od prodaje naftne kompanije (INA-e) i elektroprivrede (HEP-a). Međutim, nakon što prestane priljev od privatizacije, udjel duga počeo će ponovo rasti, ali postupno. Da bi se u srednjoročnom razdoblju stabilizirao udjel javnog duga u BDP-u, primarni deficit ne bi smio premašiti 1,25 posto uz osnovnu pretpostavku rasta BDP-a.¹⁰

14. Alternativni scenarij, prikazan u izvješću članova Misije MMF-a, naglašava važnost fiskalne prilagodbe u početnom razdoblju i oštre strukturne reforme. Jačom fiskalnom prilagodbom ukupni deficit smanjio bi se do 2005. na 3 posto BDP-a, što je u skladu s Paktom o stabilnosti i rastu EU-a*, a primarni deficit pao bi do 2006. na 0,5 posto. Javni dug smanjio bi se na manje od 50 posto BDP-a do 2004., do 2006. na razinu ispod postojećeg prosjeka za srednjoeuropske i istočnoeuropske zemlje, a do 2009. pao bi na manje od 40 posto BDP-a. Prema ovom scenariju, sredstva namijenjene za produktivne rashode, kao što je ulaganje u obrazovanje i infrastrukturu, bila bi znatno veća nego prema prvom scenariju.

15. Znatnom fiskalnom prilagodbom uz oštre strukturne reforme u okviru ovog scenarija postigao bi se veći rast proizvodnje, produktivnosti i zapošljavanja. Prema nekim novijim empirijskim istraživanjima, fiskalna prilagodba mogla bi dovesti do većeg gospodarskog rasta (vidi tekst u okviru). Snažna fiskalna prilagodba u Hrvatskoj temelji se na sljedećim institucionalnim i političkoekonomskim argumentima:

¹⁰ Za svaki postotak promjene rasta BDP-a, primarni višak/manjak potreban za stabilizaciju udjela javnog duga mijenja se za 0,3 posto BDP-a.

* Stability and Growth Pact

Okvir 1. Fiskalna prilagodba i gospodarski rast

Unatoč različitim empiričkim dokazima o učincima fiskalne konsolidacije (vidi Alesina i dr. (1998) i MMF (2001b)), novija istraživanja dokazuju da u nekim okolnostima fiskalna kontrakcija može dovesti do većeg rasta čak i u kratkom roku. Na primjer, manji fiskalni deficit može rezultirati većim rastom tako da se smanje velike premije za rizik na kamatne stope, povezane s problemom održivosti javnog duga. To naglašava važnost vjerodostojne fiskalne politike kao preduvjeta za funkcioniranje automatskih stabilizatora (vidi MMF 2001a)). Uz već postojeći visoki udjel deficit ili duga u BDP-u, kao što je to slučaj u Hrvatskoj, povećanje državnog deficita kao posljedica gospodarske recesije može imati čak negativan, a ne stabilizirajući, učinak na proizvodnju, budući da učinak povjerenja i povećanje kamatnih stopa imaju veću važnost od multiplikativnog učinka.

S vremenom, učinak fiskalne konsolidacije na gospodarski rast sve više ovisi o čimbenicima koje ne zagovara Keynes, kao i o načinu na koji se on postiže. Općenito, vjerojatnije je da će prilagodba povećanjem poreza imati trajan kontrakcijski učinak (vidi Leibfritz i dr. (1997)). Naprotiv, prilagodba na osnovi rashoda može rezultirati ekspanzijom u srednjoročnom razdoblju, ovisno o tome koje se kategorije potrošnje smanjuju. Vjerojatnije je da će trajne prilagodbe mase plaća u javnom sektoru, te subvencija i transfera, koje pretpostavlja scenarij prilagodbe u početnom razdoblju, doprinijeti stalnom rastu. Smanjenje potrošnje za ulaganja i obrazovanje moglo bi imati suprotan učinak. Scenarij prilagodbe u početnom razdoblju podrazumijeva znatno veću potrošnju za ulaganja i obrazovanje tijekom srednjoročnog razdoblja nego prvi scenarij.

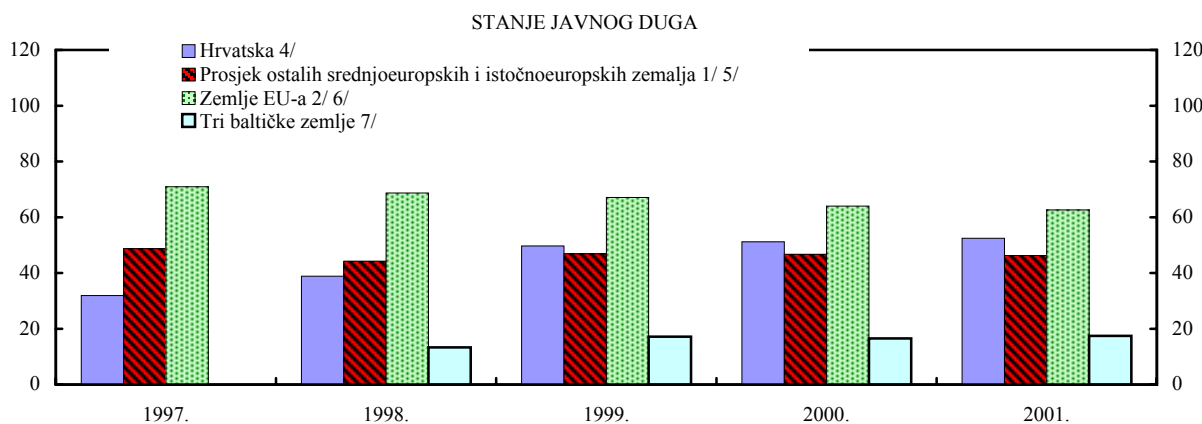
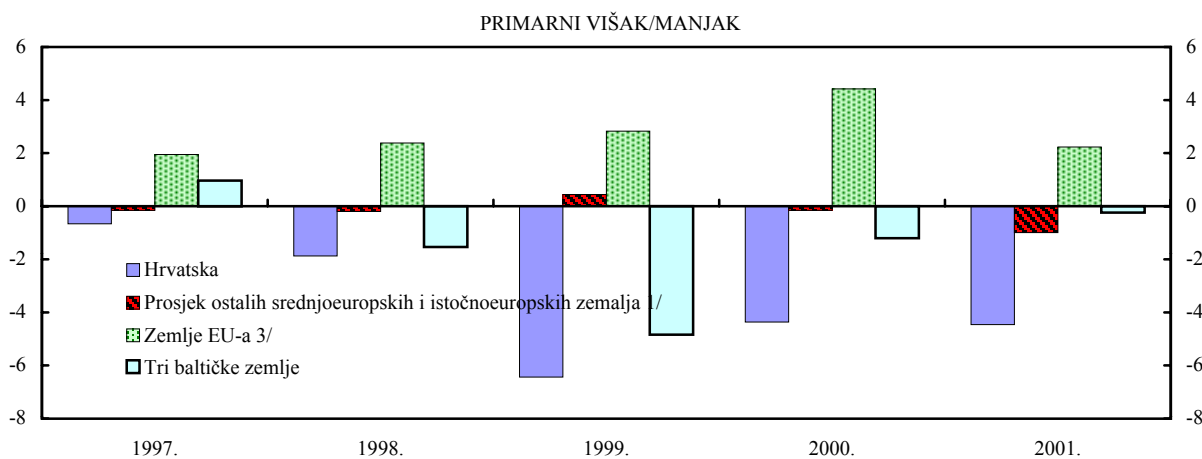
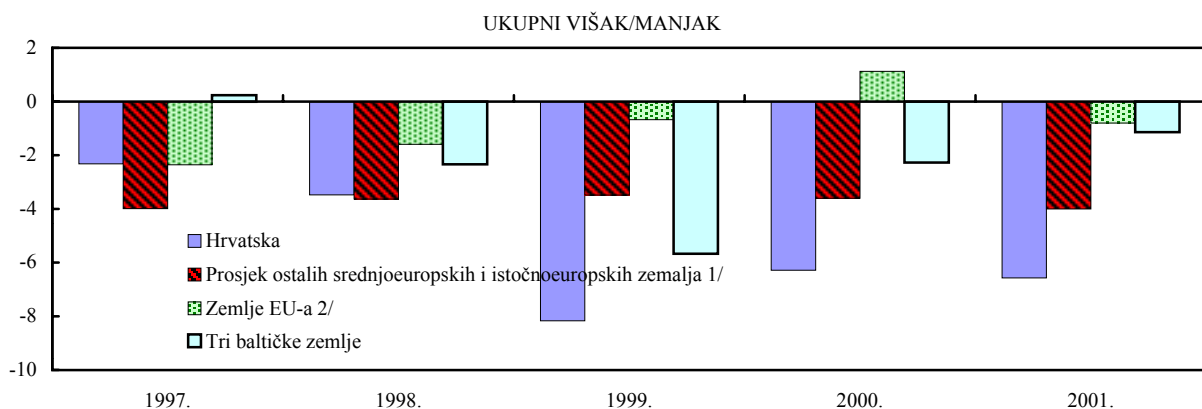
- Prvo, oštra fiskalna prilagodba smanjila bi vjerojatnost istiskivanja produktivnijih ulaganja u privatnom sektoru i pomogla u održavanju niskih kamatnih stopa, opravdavajući nastavak postojeće blaže monetarne politike.
- Drugo, pomak prema uravnoteženom proračunu poboljšao bi sliku zemlje u očima ulagača i omogućio vlastima fleksibilnije zaduživanje po niskim kamatnim stopama, ukaže li se za to potreba zbog privremenih šokova. Takva fleksibilnost poglavito je važna ako monetarne vlasti nastoje održati uglavnom stabilan nominalni tečaj čak i u srednjoročnom razdoblju, po mogućnosti u uvjetima pristupanja EU-u. Oštrija fiskalna prilagodba i strukturne reforme omogućile bi ostvarenje većih prihoda od privatizacije, s obzirom da bi ulagači reagirali na bolje gospodarske izglede zemlje.
- Oštra prilagodba doprinijela bi dugoročnoj fiskalnoj održivosti, s obzirom na demografske pritiske uzrokovane starenjem pučanstva. Budući da demografski pritisci postaju sve jači, na povjerenje potrošača i ulagača mnogo bi pozitivnije utjecala dugoročna održivost nego kratkoročni kejnzijanski scenarij.

E. Zaključak

16. U svjetlu međunarodnih iskustava ovo poglavlje prikazuje fiskalnu konsolidaciju u početnom razdoblju (engl. *front-loaded fiscal consolidation*), koja se temelji na smanjenju rashoda u Hrvatskoj. S obzirom na, u međunarodnim okvirima, visok udjel javnog duga u BDP-u i preveliku potrošnju za plaće, subvencije i transfere, u srednjoročnom bi razdoblju trebalo stvoriti uvjete za paralelnu fiskalnu prilagodbu i veći rast. Javna potrošnja koja potiče rast trebala bi rasti stalnim smanjivanjem neproduktivne potrošnje. Valja napomenuti da bi takva srednjoročna fiskalna prilagodba koja stimulira rast bila moguća samo uz dodatni poticaj

strukturnim reformama, poglavito reformi javne uprave, privatizaciji, racionalizaciji subvencija i transfera, te reformi tržišta rada.

Slika 1. Hrvatska i odabrane druge zemlje: Višak/manjak proračuna opće države, primarni višak/manjak i stanje javnog duga, 1997-2001. (postotak BDP-a)

Izvori: Ministarstvo financija i procjene MMF-a

1/ Uključuje Albaniju, Bugarsku, Češku, Mađarsku, Poljsku, Rumunjsku, Slovačku i Sloveniju.

2/ Prosjeak 15 zemalja članica EU-a, ponderiran BDP-om svake zemlje članice.

3/ Prosjeak 14 zemalja članica EU-a (osim Luksemburga), ponderiran BDP-om svake zemlje članice.

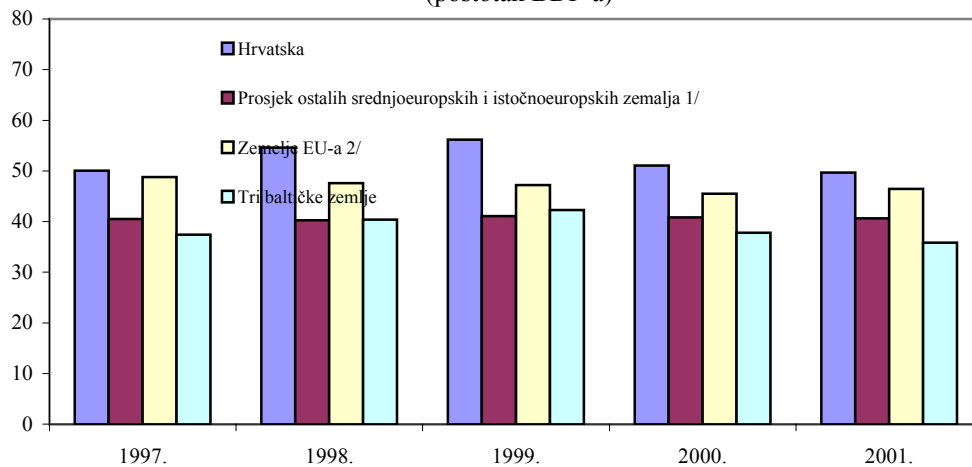
4/ Uključuje jamstva i dospjele neplaćene obveze.

5/ Uz izuzetak Češke, odnosi se samo na izravni dug. Stanje duga Češke obuhvaća i jamstva. Dug središnje države za Mađarsku.

6/ Samo izravni dug.

7/ Uključuje jamstva.

Slika 2. Hrvatska i odabrane druge zemlje:
Rashodi proračuna opće države i neto posudbe, 1997-2001.
(postotak BDP-a)

Izvori: Ministarstvo financija i procjene MMF-a

1/ Uključuje Albaniju, Bugarsku, Češku, Mađarsku, Poljsku, Rumunjsku, Slovačku i Sloveniju.

2/ Prosjek 15 zemalja članica EU-a, ponderiran BDP-om svake zemlje članice.

Tablica 1. Hrvatska i odabrane druge zemlje:
 Ukupni prihodi i potpore opće države, 1997-2001.
 (postotak BDP-a)

	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.
Hrvatska	47,7	51,1	48,0	44,8	43,1
Prosjek ostalih srednjoeurop. i istočnoeurop. zemalja	36,5	36,6	37,6	37,2	36,6
Albanija	16,7	20,3	21,3	22,4	22,5
Bugarska	36,2	38,1	40,0	40,5	38,5
Češka	39,6	38,6	39,8	39,9	39,8
Mađarska	44,9	43,0	42,9	43,0	42,5
Poljska	42,7	41,0	41,1	39,7	40,6
Rumunjska	28,6	29,7	31,9	31,4	30,5
Slovačka	41,4	39,2	40,6	38,2	35,6
Slovenija	42,1	43,0	43,6	42,8	43,2
Zemlje EU-a 1/	46,4	46,0	46,5	46,6	45,6
Baltičke zemlje	37,9	38,2	36,7	35,5	34,8
Estonija	39,8	39,3	38,1	38,7	38,7
Latvija	41,3	42,6	40,0	37,4	35,9
Litva	32,6	32,7	32,1	30,4	29,8

Izvori: Ministarstvo financija, OECD i procjene MMF-a

1/ Prosjek 15 zemalja članica EU-a, ponderiran BDP-om svake zemlje članice.

Tablica 2. Hrvatska i odabrane druge zemlje:
Porezni prihodi opće države, 1997-2001.
(postotak BDP-a)

	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.
Hrvatska	43,4	46,9	43,7	40,8	39,7
Prosjek ostalih srednjoeurop. i istočnoeurop. zemalja	30,8	31,3	31,8	32,0	31,3
Albanija	13,4	15,8	16,5	19,3	19,5
Bugarska	28,0	30,1	30,1	28,9	29,5
Češka	36,4	35,5	36,5	36,8	36,2
Mađarska	36,0	35,6	35,4	36,3	35,9
Rumunjska	26,5	27,8	30,1	29,4	28,3
Slovačka	35,5	34,3	32,9	33,4	30,2
Slovenija	39,8	40,0	41,1	39,6	39,6
Zemlje EU-a 1/	41,8	41,9	42,4	42,2	41,7
Baltičke zemlje	34,1	34,3	33,0	31,4	30,8
Estonija	37,6	36,9	35,9	35,4	34,5
Latvija	32,8	34,7	32,7	30,4	30,4
Litva	31,9	31,2	30,4	28,4	27,4

Izvori: Ministarstvo financija, OECD i procjene MMF-a

1/ Prosjek 15 zemalja članica EU-a, ponderiran BDP-om svake zemlje članice.

Tablica 3. Hrvatska i odabrane druge zemlje:
Porezne stope u 2002.
(u postocima)

	PDV	Najviša stopa por. na dob. poduz.	Najviša stopa por. na osob. doh.	Por. na plaće
Hrvatska	22	20	35	37,67
Prosjek ostalih srednjoeurop. i istočnoeurop. zemalja	21,4	25,6	35,3	44,9
Albanija	20	25	25	42,5
Bugarska	20	23,5	29	42
Češka	22	31	32	47,5
Mađarska	25	18	40	43,5
Poljska	22	32	28	36,6
Rumunjska	19	25	40	58
Slovačka	23	25	38	50,8
Slovenija	20	25	50	38
Baltičke zemlje	18	24	28	34,5
Estonija	18	26	26	34,5
Latvija	18	22	25	35,09
Litva	18	24	33	34

Izvori: Ministarstvo financija, *PricewaterhouseCoopers*, Porez na dobit poduzeća, 2001-2002., *Worldwide Summaries* i PWC, Individualni porezi, 2001-2002.

Tablica 4. Hrvatska i odabrane druge zemlje:
 Plaće u općoj državi, 1997-2001.
 (postotak BDP-a)

	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.
Hrvatska	11,2	11,9	12,7	12,5	11,3
Prosjeck ostalih srednjoeurop. i istočnoeurop. zemalja	6,2	6,1	6,1	6,1	6,1
Albanija	7,5	6,2	6,1	6,5	6,9
Bugarska	3,6	4,6	5,2	4,9	4,0
Češka	3,7	3,4	3,7	3,6	3,6
Mađarska	6,2	6,3	6,5	6,2	6,7
Rumunjska	4,9	5,0	4,8	5,5	5,0
Slovačka	7,4	7,3	6,7	6,6	6,4
Slovenija	9,8	9,6	9,6	9,6	10,0
Zemlje EU-a	10,8	10,5	10,4	10,3	10,3
Baltičke zemlje	8,0	8,2	8,9	8,3	8,0
Estonija	8,3	9,2	10,7	10,2	9,5
Latvija	7,0	7,8	7,8	7,2	7,2
Litva	8,7	7,7	8,2	7,6	7,3

Izvori: Ministarstvo financija, procjene MMF-a i podaci Europske komisije o općoj državi (ESA 95)

Tablica 5. Hrvatska i odabrane druge zemlje:
Subvencije i ostali tekući transferi opće države, 1997-2001.
(postotak BDP-a)

	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.
Hrvatska	17,6	18,0	20,9	19,8	20,1
Prosjek ostalih srednjoeurop. i istočnoeurop. zemalja	16,9	17,3	17,5	18,0	18,3
Albanija	8,4	7,6	7,6	8,4	8,9
Bugarska	12,0	14,9	15,3	16,9	16,9
Češka	26,7	26,4	27,2	28,6	30,3
Poljska	20,4	19,2	19,9	19,5	21,5
Rumunjska	14	14,8	14,7	14,5	14,5
Slovačka	17,4	17,2	17,2	17,4	15,9
Slovenija	19,7	21	20,5	20,6	20,1
Zemlje EU-a	18,6	18,1	17,8	17,4	17,5
Baltičke zemlje	13,6	14,4	15,4	14,5	13,9
Estonija	10,8	11,4	12,5	12,4	12,1
Latvija	18,5	19,7	21,0	18,9	17,7
Litva	11,4	12,1	12,7	12,2	11,8

Izvori: Ministarstvo financija, procjene MMF-a i podaci Europske komisije o općoj državi (ESA 95)

Tablica 6. Hrvatska i odabrane druge zemlje:
Scenarij postupne prilagodbe
(postotak BDP-a)

	2001. prel.	2002. proj.	2003. proj.	2004. proj.	2005. proj.	2006. proj.	2007. proj.	2008. proj.	2009. proj.	2010. proj.
Rast nominalnog BDP-a	7,3	7,2	7,6	7,6	7,6	7,6	7,6	7,6	7,6	7,6
Rast realnog BDP-a	4,1	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5
Prihodi i potpore	43,1	43,0	42,2	41,8	41,5	41,2	41,0	40,9	40,7	40,6
Rashodi i neto posudbe	49,7	49,6	47,9	46,2	45,3	45,0	44,9	44,7	44,6	44,4
Višak/manjak proračuna opće države	-6,6	-6,6	-5,7	-4,5	-3,8	-3,8	-3,8	-3,8	-3,8	-3,8
Primarni višak/manjak pror. opće države	-4,5	-4,2	-3,3	-2,0	-1,2	-1,2	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3
Stanje duga opće države	52,4	53,8	54,5	53,0	53,0	53,0	53,1	53,2	53,2	53,3
Prihodi od privatizacije	2,5	2,0	1,0	2,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Tablica 7. Hrvatska i odabrane druge zemlje:
 Scenarij prilagodbe u početnom razdoblju
 (postotak BDP-a)

	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
	prel.	proj.	proj.	proj.	proj.	proj.	proj.	proj.	proj.	proj.
Rast nominalnog BDP-a	7,3	7,2	8,7	9,2	10,2	11,3	11,3	11,3	11,3	11,3
Rast realnog BDP-a	4,1	3,5	4,5	5,0	6,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
Prihodi i potpore	43,1	43,0	42,0	41,5	41,1	40,7	40,6	40,4	40,2	40,1
Rashodi i neto posudbe	49,7	49,5	46,4	44,8	44,1	43,7	43,4	43,1	42,9	42,7
Višak/manjak proračuna opće države	-6,6	-6,5	-4,4	-3,3	-3,0	-2,9	-2,8	-2,7	-2,6	-2,6
Primarni višak/manjak pror. opće države	-4,5	-4,1	-2,0	-0,9	-0,6	-0,5	-0,4	-0,3	-0,2	-0,2
Stanje duga opće države	52,4	53,5	50,1	47,9	46,4	44,7	42,9	41,3	39,8	38,3
Prihodi od privatizacije	2,5	2,1	3,4	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Pretpostavke za srednjoročne fiskalne projekcije

Srednjoročne fiskalne projekcije se temelje na sljedećim pretpostavkama:

Scenarij postupne prilagodbe

- Deficit će se do 2005. postupno smanjiti na 3,8 posto BDP-a.
- U 2002. isplatit će se božićnica (200 milijuna HRK).
- U 2003. rast plaća iznositi će polovinu rasta realnog BDP-a. Nakon 2004. plaće će rasti po stopi inflacije.
- Isplata transfera na osnovi "Malog zakona" (1.750 milijuna HRK) nastaviti će se i nakon 2003.
- Nema strukturnih smanjenja subvencija. Subvencije i transferi rast će po stopi inflacije.
- Kupovine robe i usluga bez plaća proračunskih korisnika rast će po stopi rasta nominalnog BDP-a. Program gradnje autocesta nastaviti će se prema planu koji su donijele vlasti. Ostala kapitalna potrošnja rast će po stopi rasta nominalnog BDP-a.
- Potrošnja za infrastrukturu (kao dio kapitalnih rashoda) može se proizvoljno povećavati nakon 2003. u skromnim okvirima ciljnog deficita (5,7 posto BDP-a u 2003., 4,5 posto u 2004., 3,8 posto nakon 2005.). Kapitalna potrošnja bit će znatno manja od one koja je predviđena u scenariju prilagodbe u početnom razdoblju. Potrošnja za obrazovanje (kao dio ostalih kupovina robe i usluga) može se proizvoljno povećavati nakon 2006. u okvirima ciljnog deficita. Nedovoljna potrošnja za infrastrukturu i obrazovanje rezultirat će skromnim rastom realnog BDP-a.
- U 2002., 2003. i 2004. bit će u cijelosti ili djelomično privatizirane sljedeće tvrtke: Dubrovačka banka, Splitska banka, Riječka banka, PBZ, Croatia banka, osiguravajuća tvrtka (Croatia osiguranje), prehrambena tvrtka (Podravka), HEP, INA, naftovod (JANAF) i telekomunikacije (HT). Procjenjuje se da će ukupni prihodi od privatizacije tih tvrtki iznositi 2.141 milijun HRK u 2002., 1.706 milijuna HRK u 2003. i 4.459 milijuna HRK u 2004.
- Nakon 2005. neće biti nikakve privatizacije.

Scenarij prilagodbe u početnom razdoblju

- Deficit će se brzo smanjiti na 3 posto BDP-a do 2005.
- U 2002. neće se isplatiti božićnica.

- U 2003. i 2004. masa plaća bit će zamrznuta na razini proračuna za 2002. Nakon 2005. rast će po stopi inflacije.
- Transferi na osnovi "Malog zakona" (1.750 milijuna HRK) bit će ukinuti krajem 2002.
- Strukturno smanjenje subvencija u 2003. iznosit će 300 milijuna HRK. Nakon toga subvencije i transferi rast će po stopi inflacije.
- Kupovine robe i usluga bez plaća proračunskih korisnika rast će po stopi inflacije. Program gradnje autocesta nastavit će se prema planu koji su donijele vlasti. Ostala kapitalna potrošnja rast će po stopi rasta nominalnog BDP-a.
- Potrošnja za infrastrukturu (kao dio kapitalnih rashoda) i za obrazovanje (kao dio kupovine robe i usluga bez plaća proračunskih korisnika) može se nakon 2003. proizvoljno povećavati u okvirima ambiciozno ciljanog deficita (4,4 posto BDP-a u 2003., 3,3 posto u 2004. i 3 posto u 2005.). Potrošnja za infrastrukturu i obrazovanje doprinijet će rastu realnog BDP-a, koji će se do 2006. postupno povećati na 7 posto.
- U 2002., 2003. i 2004. bit će privatizirane iste skupine tvrtki kao i u scenariju postupne prilagodbe. Procjenjuje se da će ukupni prihodi od privatizacije tih tvrtki iznositi 2.390 milijuna HRK u 2002., 6.367 milijuna HRK u 2003. i 2.937 milijuna HRK u 2004.
- Nakon 2005. neće biti nikakve privatizacije.

LITERATURA

Alesina, R., R. Perotti i J. Tavares (1998), *The Political Economy of Fiscal Adjustments*, Brookings Papers on Economic Activity, sv. 1, str. 197-266, (Brookings Institution).

Barro, R. J. i X. Sala-i-Martin (1992), *Public Finance in Models of Economic Growth*, Review of Economic Studies, sv. 59, str. 645-661.

Begg, D. i C. Wyploz (1999), *How Big a Government?: Transition Economy Forecasts Based on OECD History*, Fifth Dubrovnik Conference on Transition Economies, Dubrovnik, Hrvatska.

International Monetary Fund (2001a), *The Baltics - Medium-Term Fiscal Issues Relating to EU and NATO Accession*, SM/01/369, prosinac 2001.

International Monetary Fund (2001b), *World Economic Outlook*, svibanj 2001.

Kneller, R., M. Bleany i N. Gemmel (1999), *Fiscal Policy and Growth: Evidence from OECD Countries*, Journal of Public Economics, sv. 74, str. 171-190.

Leibfritz, W. i dr. (1997), *Taxation and Economic Performance*, OECD Economic Department Working Paper, br. 176.

Tanzi, V. i L. Schuknecht (1996), *Reforming Government in Industrial Countries*, Finance and Development, International Monetary Fund, sv. 33, str. 2-5.

Tanzi, V. i H. Zee (1997), *Fiscal Policy and Long-Run Growth*, International Monetary Fund, Staff Papers, sv. 44, str. 179-209.

MEĐUNARODNI MONETARNI FOND

REPUBLIKA HRVATSKA

Odabrana pitanja i statistički dodatak

Pripremili Leo Bonato, Tetsuya Konuki i Sergei Dodzin

Odobrio: *European I Department*

22. srpnja 2002.

II. PRAKTIČNA PITANJA KOJA SE TIČU USVAJANJA CILJANE INFLACIJE U HRVATSKOJ¹

A. Uvod

1. **Postojeći okvir koji se temelji na stabilnosti tečaja pokazao se uspješnim u postizanju niske inflacije.** U okruženju visoke makroekonomske nestabilnosti povezane s ratom u prvoj polovici 1990-tih, Hrvatska narodna banka (HNB) provodila je čvrstu stabilizacijsku politiku koristeći se tečajem kao nominalnim sidrom.² Hiperinflacija je zaustavljena polovicom 1990-tih, i od tada HNB nastavlja voditi politiku stabilnosti tečaja, uz nisku inflaciju tijekom cijelog razdoblja.

2. **Međutim, postavlja se pitanje o daljnjoj prikladnosti tog okvira.** Novi Zakon o Hrvatskoj narodnoj banci smanjuje naglasak na tečaju jasnim definiranjem stabilnosti cijena kao osnovnog cilja monetarne politike. Taj se cilj ponekad može kositi sa stabilnošću tečaja budući da su međunarodnih tokova kapitala relativno veliki u odnosu na domaće tržište. U takvim okolnostima, sterilizacija može biti teška, a devizne intervencije, potrebne kako bi se održala stabilnost tečaja, imaju za posljedicu fluktuaciju monetarne baze i naposljetku, inflaciju. Iz primjera je vidljivo da je tolerancija HNB-a na tečajna kretanja vrlo niska, dok je volatilitet međunarodnih pričuva, monetarne baze i inflacije velika u odnosu na ostale zemlje sa sličnim tečajnim sustavima.³ U kontekstu MMF-ovog programa, ova volatilitet može ugroziti postizanje kvantitativnih ciljeva za međunarodne pričuve i primarni novac.

3. **Liberalizacija kapitalnog računa, koja je dio zahtjeva kojima treba udovoljiti radi pristupanja EU-u, već stavlja na kušnju taj okvir.** Nakon ukidanja zabrane držanja deviznih računa poslovnim subjektima u lipnju 2001., velika su poduzeća uzela otvorene pozicije u očekivanju uobičajenih sezonskih kretanja kune. HNB je intervenirao često i u velikim iznosima kako bi zaustavio rane aprecijacijske i deprecijacijske pritiske. Posljednji, do kojih je došlo na vrhuncu turističke sezone u kolovozu, popustili su tek u rujnu, kad je HNB propisao bankama obavezu da drže dio svoje devizne obavezne pričuve u kunama. Liberalizacija kapitalnog računa mora biti završena četiri godine nakon ratifikacije Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Europskoj uniji (SSP). Očekuje se da će postupak ratifikacije biti okončan 2003.

4. **S obzirom da su pristupanje EU-u i usvajanje eura tek u srednjoročnim planovima, razmatra se ciljana inflacija kao jedna od mogućnosti.** Kako se i EU i Europska središnja banka protive ranom usvajanju eura, Hrvatska mora razmotriti alternative sadašnjem okviru za tranzicijsko razdoblje. S progresivnim otvaranjem kapitalnog računa, ciljana inflacija imala bi nekoliko prednosti. Kao prvo, ona bi osigurala nominalno sidro dok bi tečaju bila dana veća fleksibilnost u reagiranju na tokove međunarodnog kapitala. Kao drugo, ciljana inflacija bi pomogla u pomicanju težišta, s kratkoročnih intervencijskih politika prema srednjoročnom cilju niske i stabilne inflacije, što je najbolji doprinos koji monetarna politika može pružiti makroekonomskoj stabilnosti i rastu. Kao treće, njena odlika gledanja unaprijed ojačala bi razmjer i kvalitetu načina na koji politika odgovara na kratkoročna kretanja. Četvrto, ona bi poboljšala kvalitetu i odgovornost kako u monetarnoj tako i u fiskalnoj

¹ Pripremio Leo Bonato.

² Za pregled hrvatskog stabilizacijskog programa, vidi Šonje i Škreb (1997).

³ Iako je inflacija u Hrvatskoj u prosjeku niža. Vidi Billmeier i Bonato (2002).

politici. Nadalje, dodatna fleksibilnost tečaja pomogla bi u smanjivanju percepcije niskog tečajnog rizika, stimulirala bi omeđivanje rizika i destimulirala kapitalne priljeve spekulativnog tipa. Međutim, potrebno je odvagati te prednosti u odnosu na rizike prevelike volatilnosti tečaja, koja bi mogla imati značajne posljedice u visoko euroiziranom gospodarstvu kao što je hrvatsko.

B. Glavna pitanja

5. **Općenito gledajući, ne postoje posebni preduvjeti za uspjeh ciljane inflacije.** Gledište da je potrebno zadovoljiti određene preduvjete kako bi se uvela ciljana inflacija sve se više dovodi u pitanje u svjetlu uspjeha tog okvira u mnogim zemljama s tržištima u nastajanju.⁴ Većina tih takozvanih “preduvjeta” je u stvari potrebni za uspjeh bilo koje strategije monetarne politike, a oni su nekim slučajevima bili zadovoljeni tek nakon uvođenja ciljane inflacije. Međutim, povećanjem transparentnosti i odgovornosti, ciljana inflacija je zahtjevnija od ostalih režima i može tražiti jačanje cjelokupnog okvira politike. Uvođenje ciljane inflacije ima veću vjerojatnost uspjeha, ako se temelji na skupini početnih uvjeta, poput jakog institucionalnog okvira, stabilnih makroekonomskih uvjeta, dobro razvijenog i stabilnog financijskog sustava i djelotvornih instrumenata politike.⁵

Institucionalni okvir

6. **Neovisna monetarna politika temelji se na jakom institucionalnom okviru.** S novim Zakonom o Hrvatskoj narodnoj banci, kojeg je Sabor usvojio 2001., Hrvatska je osigurala svojoj središnjoj banci jasan mandat i velik stupanj neovisnosti. Osnovni cilj monetarne politike je postizanje i održavanje stabilnosti cijena, za što je HNB odgovoran Saboru. HNB-u je dana puna instrumentalna neovisnost i ovlast u području tečajne politike. Financiranje države izričito je zabranjeno tim zakonom.

Makroekonomski uvjeti

7. **Razvoj hrvatskog gospodarstva, mjereno BDP-om po stanovniku, sličan je onom najrazvijenijih gospodarstava u nastajanju koja su već usvojila ciljanu inflaciju.** Nakon što su u ranim devedesetim godinama taj okvir prvo usvojile industrijske zemlje, slijedile su mnoge zemlje s tržištima u nastajanju.⁶ Od trideset najbogatijih gospodarstava s tržištima u nastajanju, jedanaest ih je već usvojilo taj okvir. Iako zemlje koje su usvojile ciljanu inflaciju u prosjeku imaju viši BDP po stanovniku, izbor ovog režima nije ograničen na najnaprednija gospodarstva. Države poput Južnoafričke Republike, Kolumbije i Tajlanda odlučile su se za takav okvir politike. Hrvatska spada među najrazvijenije zemlje s tržištima u nastajanju i njen BDP po stanovniku je dobar u usporedbi s većinom zemalja koje su usvojile ciljanu inflaciju, uključujući ostale tranzicijske zemlje poput Mađarske i Poljske.

8 **Inflacija je relativno niska.** Trenutačno, inflacija u Hrvatskoj niža je nego što je bila prije uvođenja novog okvira u bilo kojoj od zemalja s tržištima u nastajanju koje su usvojile ciljanu inflaciju. Nadalje, za razliku od svih zemalja s tržištima u

⁴ Vidi Arnato i Gerlach (2002).

⁵ Za obuhvatnu analizu ovih uvjeta, vidi Schaechter i dr. (2000) i Carare i dr. (2002).

⁶ Za analizu ciljane inflacije u industrijskim zemljama, vidi Bernanke i dr. (1999). Za zemlje s tržištima u nastajanju, vidi Schaechter i dr. (2000) i Mishkin (2000).

nastajanju prije nego što su uvele ciljanu inflaciju, Hrvatska već nekoliko godina ima nisku inflaciju. Iskustvo stečeno ciljanim tečajem vjerojatno je povećalo kredibilitet HNB-a i može biti od pomoći u prijelazu na novi režim.⁷

9. Dok je vanjska neravnoteža pod dobrom kontrolom, fiskalna se pozicija čini vrlo slabom. Velika vanjska i fiskalna neravnoteža mogu skrenuti monetarnu politiku s njenog težišta, odnosno ciljane inflacije i potkopati njen kredibilitet. Deficit tekućeg računa u Hrvatskoj u skladu je s većinom zemalja s ciljanom inflacijom, ali njena fiskalna pozicija izgleda posebno osjetljiva. Od zemalja s tržištima u nastajanju, samo je Brazil imao lošiju fiskalnu ravnotežu u trenutku uvođenju novog okvira. Iako institucionalni okvir sprječava monetizaciju deficita u Hrvatskoj, za ciljanu inflaciju potrebno je imati jaču fiskalnu poziciju. Usprkos tome što bi ovo ograničenje bilo veće u režimu ciljane inflacije, fiskalna je konsolidacija svejedno potrebna kako bi tekući okvir politike sačuvao kredibilitet.

Financijski sustav

10. Usprkos brzom razvoju u posljednjih nekoliko godina, financijska su tržišta u Hrvatskoj još nedovoljno razvijena. Dobro razvijena financijska tržišta pružaju monetarnoj politici bolje transmisijske kanale i omogućavaju korištenje efikasnih indirektnih instrumenata, koji doprinose izgledima za uspjeh ciljane inflacije. Iako su banke značajno ojačale i monetizacija se povećala, tržišta u Hrvatskoj i nadalje su plitka i visoko segmentirana. Krediti privatnom sektoru sputani su ograničenim posredovanjem i značajnom apsorpcijom od strane države. To međutim, nije spriječilo zemlje u sličnoj ili čak problematičnijoj poziciji da usvoje ciljanu inflaciju. Takav je slučaj, na primjer, Mađarske i Poljske.

11. Situacija opisana pokazateljima financijske stabilnosti u velikoj je mjeri slična onoj u zemljama s tržištima u nastajanju koje su usvojile ciljanu inflaciju. Osjetljivost financijskog sustava slabi kredibilitet okvira otvarajući prostor mogućoj intervenciji središnje banke radi stvaranja likvidnosti kad je sustav u stresu. Unatoč relativno velikoj vanjskoj izloženosti, pokazatelji za Hrvatsku unutar su okvira zemalja s tržištima u nastajanju koje su usvojile ciljanu inflaciju, odnosno bolji su nego što su bili pokazatelji za Mađarsku, koja je nešto kasnije usvojila ciljanu inflaciju. Uz to, Hrvatska ima i relativno snažnu poziciju međunarodnih pričuva.

12. Međutim, osjetljivost financijskog sustava na iznenadne promjene tečaja može predstavljati značajnu zapreku. Dok je direktna izloženost bankovnog sustava tečajnom riziku ograničena, indirektni učinak bi vjerojatno bio značajan zbog visoke euroizacije gospodarstva. S obzirom da je otprilike polovica bankovnih kredita nominirana u ili indeksirana na stranu valutu, mnoga poduzeća i potrošači čije pozicije nisu zaštićene od rizika bi se našli u problemima u slučaju značajnih tečajnih promjena, što bi uzrokovalo značajne gubitke bankama.⁸

⁷ Iako se čini da značajna i sustavna euroizacija kao i značajan iznos s tečajem povezane zamjene valuta ukazuju da je dobitak na kredibilitetu ograničenog opsega (Kraft, 2002).

⁸ Iako je teško dobiti kvantitativne procjene zbog nedostatka informacija, testiranja provedena u skladu s FSAP-om (vidi FSSA izvješće) pokazala su da bi 15-postotna deprecijacija uzrokovala značajne teškoće najmanje kapitaliziranim bankama.

Instrumenti monetarne politike

13. **Nedovoljna produbljenost financijskih tržišta spriječila je razvoj efikasnih instrumenata politike.** HNB uglavnom djeluje putem deviznih intervencija, koristeći se operacijama na otvorenom tržištu s blagajničkim zapisima u svrhu sterilizacije. Veličina kapitalnih priljeva otežava sterilizaciju i komplicira upravljanje likvidnošću. Prevelika strukturalna likvidnost i plitkost novčanih tržišta narušavaju efikasnost kamatnog transmisijskog kanala, koji se koristi u većini zemalja koje su usvojile ciljanu inflaciju.

14. **Visoka razina euroizacije ograničava mogućnosti koje stoje na raspolaganju monetarnoj politici.** Visoka u vrijeme bivše Jugoslavije, euroizacija se pojačala u vrijeme makroekonomske nestabilnosti koja je pratila ratne prilike u ranim devedesetim. Strana valuta čini otprilike 74 posto ukupne gotovine u optjecaju i depozita (Kraft, 2002). U tim je okolnostima monetarna politika znatno ograničena. Njene mogućnosti su ograničene osjetljivošću financijskog sustava na volatilitet tečaja, a njena je efikasnost oslabljena važnošću bilančnih efekata u transmisijском mehanizmu.⁹ Međutim, ako se euroizacija ograniči na zamjenu imovine (odnosno, strana valuta se drži kao pričuva vrijednosti) i ne uključuje široko rasprostranjenu indeksaciju gospodarstva na tečaj, ciljani tečaj možda i nije najbolje rješenje.^{10 11} Zemlje u sličnoj situaciji, poput Perua, odlučile su se za neki oblik ciljane inflacije.¹²

C. Zaključci

15. **Čini se da je u Hrvatskoj prisutna većina uvjeta potrebnih za podršku uvođenju ciljane inflacije.** Institucionalni okvir kojim se utvrđuje neovisnost središnje banke je u potpunosti uspostavljen, postignuta je i već se neko se vrijeme održava stabilnost cijena, čini se da je vanjska neravnoteža pod dobrom kontrolom, a financijska tržišta su značajno ojačala.

16. **Međutim, visoka euroizacija i slabost instrumenata politike predstavljaju ograničenje, dok fiskalna pozicija zabrinjava.** Bonitetne implikacije visokog stupnja euroizacije značajne su i bilo kakva promjena u režimu monetarne politike morala bi biti popraćena daljnjim jačanjem bankovnog sustava. Odsustvo efikasnog instrumenta kamatne stope samo po sebi ne sprječava usvajanje ciljane inflacije, ali svakako su potrebni daljnji napor u cilju razvoja financijskih tržišta i jačanja transmisijского mehanizma. Fiskalna pozicija narušava kredibilitet bilo kojeg režima monetarne politike. Potrebna je daljnja konsolidacija, dok bi se institucionalnim promjenama ostvarilo jačanje srednjoročne orijentacije fiskalne politike.

17. **Iako bi pomak prema potpunoj ciljanoj inflaciji bio preuranjen, poželjna je dodatna tečajna fleksibilnost.** Dok bi središnja banka mogla nastaviti s

⁹ Pooštrenje politike moglo bi proizvesti neželjeni učinak ako se financijska pozicija rezidenata s dugom koji je nominiran u eurima popravi kao rezultat aprecijacije tečaja.

¹⁰ Billmeier i Bonato (2002) iznose procjenu o niskom utjecaju tečaja na domaće cijene u Hrvatskoj te ga tumače kao dokaz ograničenog usklađivanja plaća i cijena s tečajem.

¹¹ Berg i Borensztein (2000) pokazuju da su implikacije zamjene imovine jednake onima otvorenosti kapitalnog računa. Ize (2001) navodi da je ciljana inflacija provediva čak i pod takvim okolnostima u onoj mjeri u kojoj efekti troška koji djeluju na povećanje kamata dominiraju bilančnim efektima.

¹² Peru je započeo primjenjivati blagi oblik ciljane inflacije 1994. (Mishkin i Schmidt-Hebbel, 2001). Za raspravu o pitanjima s kojima se suočava monetarna politika u Peruu, vidi Stone (2001).

intervencijama na deviznom tržištu u cilju sprječavanja iznenadnih promjena koje nisu opravdane temeljnim načelima, manje aktivistički pristup intervenciji mogao bi pomoći u odvratanju kapitalnih priljeva spekulativne prirode i smanjiti srednjoročne inflatorne pritiske. Ukoliko bi bio popraćen snažnom i jasnom porukom javnosti, on bi također pomogao u smanjivanju rizika za financijsku stabilnost koje može prouzročiti kriva percepcija tečajne nefleksibilnosti.

Tablica 1. Pravni okviri središnje banke Hrvatske i središnjih banaka zemalja s tržištima
u nastajanju koje su usvojile ciljanu inflaciju

Pravni okviri središnjih banaka	Zemlje
<i>Ciljevi monetarne politike</i>	
Stabilnost domaćih cijena kao osnovni cilj	Kolumbija, Hrvatska , Češka, Mađarska, Koreja, Meksiko, Poljska, Tajland
Stabilnost valute plus ostali ciljevi	Brazil, Čile, Izrael, Južnoafrička Republika
<i>Instrumentalna neovisnost</i>	Brazil, Čile, Kolumbija, Hrvatska , Češka, Mađarska, Izrael, Koreja, Meksiko, Poljska, Južnoafrička Republika, Tajland
<i>Financiranje državnog deficita</i>	
Ograničeno	Kolumbija, Češka, Koreja, Meksiko, Južnoafrička Republika, Tajland
Nije dozvoljeno	Brazil, Čile, Hrvatska , Mađarska, Izrael, Poljska

Izvori: Carare i dr. (2002) i Hrvatska narodna banka

Tablica 2. BDP po stanovniku, zemlje s tržištima u nastajanju 2000. 1/ 2/
(u USD)

Izrael	18.046	Gabon	4.179	Belize	3.115
Koreja	9.762	Poljska	4.083	Litva	3.062
Slovenija	9.107	Malezija	3.852	Latvija	3.008
Argentina	7.757	Slovačka	3.584	Južnoafrička Repub.	2.912
Urugvaj	6.059	Brazil	3.568	Kolumbija	2.050
Meksiko	5.754	Estonija	3.466	Tunis	2.032
Češka	4.979	Panama	3.396	El Salvador	2.012
Čile	4.927	Bocvana	3.207	Peru	1.954
Madarska	4.839	Ekvatorska Gvineja	3.167	Tajland	1.953
<i>Hrvatska</i>	4.334	Turska	3.132	Makedonija	1.762
Srednja vrijednost	3.517				
Srednja vrijednost zemalja s ciljanom inflacijom	4.839				

Izvori: *World Economic Outlook* MMF-a i Hrvatska narodna banka

1/ Trideset zemalja s tržištima u nastajanju s najvećim BDP-om po stanovniku, bez velikih izvoznika nafte i malih otočnih država.

2/ Zemlje s ciljanom inflacijom označene su masnim slovima.

Tablica 3. Hrvatska i zemlje s tržištima u nastajanju koje su usvojile ciljanu inflaciju, mjesečna godišnja inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena prije i nakon usvajanja potpune ciljane inflacije 1/

	t	t manje od 36 mieseci	t manje od 24 mieseci	t manje od 12 mieseci	t
Brazil	lipanj 1999.	16,3	7,0	3,4	3,3
Čile	rujan 1999.	6,3	6,0	4,8	2,9
Kolumbija	rujan 1999.	20,5	19,1	19,2	9,5
Češka	prosinac 1997.	9,9	7,9	8,6	10,0
Mađarska	srpanj 2001.	14,1	10,1	9,6	9,4
Izrael	lipanj 1997.	12,5	9,7	12,9	8,5
Koreja	siječanj 1998.	5,1	4,8	4,7	8,3
Meksiko	siječanj 1999.	51,7	26,4	15,3	19,0
Poljska	ožujak 1999.	20,2	16,8	13,9	6,1
Južnoafrička Republika	veljača 2000.	9,7	5,4	6,2	2,4
Tajland	travanj 2000.	4,2	10,1	0,4	1,2
Srednja vrijednost		12,5	9,7	8,6	8,3
Hrvatska	svibanj 2002.	3,8	5,0	7,2	1,8

Izvori: Schaechter i dr. (2000), Mishkin i Schmidt-Hebbel (2001), *International Financial Statistics* MMF-a i Hrvatska narodna banka

1/ Mjesec "t" označava vrijeme usvajanje potpune ciljane inflacije.

Tablica 4. Fiskalni saldo i saldo tekućeg računa, Hrvatska i zemlje s tržištima u nastajanju koje su usvojile ciljanu inflaciju 1/

(postotak BDP))

	t	Fiskalni saldo 2/	Saldo tekućeg računa
Brazil	1999.	-8,0	-5,9
Čile	1999.	0,3	-4,5
Kolumbija	1999.	-4,8	-4,8
Češka	1997.	-0,2	-7,9
Mađarska	2001.	-3,4	-4,1
Izrael	1997.	-2,8	-7,4
Koreja	1998.	-2,0	2,8
Meksiko	1999.	-1,4	-3,9
Poljska	1998.	-1,2	-7,5
Južnoafrička Republika	2000.	-2,1	-1,2
Tajland	2000.	-2,7	13,7
Srednja vrijednost		-2,1	-4,5
Hrvatska	2001.	-7,0	-4,1

Izvori: *International Financial Statistics* MMF-a, MMF i Hrvatska narodna banka

1/ Prosjek za godinu usvajanja ciljane inflacije i dvije prethodne godine.

2/ Opća država.

Tablica 5. Pokazatelji razvijenosti financijskog tržišta: Hrvatska i zemlje s tržištima u nastajanju koje su usvojile ciljanu inflaciju 1/

(postotak BDP)

	t	Kreditni privatnom sektoru	Ukupna likvidna sredstva
Brazil	1999.	29,5	30,4
Čile	1999.	58,9	43,4
Kolumbija	1999.	26,0	24,5
Češka	1997.	75,0	74,1
Mađarska	2001.	30,7	46,4
Izrael	1997.	70,4	80,3
Koreja	1998.	68,1	48,6
Meksiko	1999.	18,9	27,2
Poljska	1998.	24,9	40,0
Južnoafrička Republika	2000.	70,1	57,1
Tajland	2000.	122,7	105,7
Srednja vrijednost		58,9	46,4
Hrvatska	2001.	37,5	49,6

Izvori: *International Financial Statistics* MMF-a, MMF i Hrvatska narodna banka

1/ Prosjek za godinu usvajanja ciljane inflacije i dvije prethodne godine.

Tablica 6. Pokazatelji financijske stabilnosti: Hrvatska i zemlje s tržištima u nastajanju koje su usvojile ciljanu inflaciju
(postotak BDP-a)

	t	Nebankovne obaveze prema bankama BIS-a	Inozemni dug
Brazil	1999.	6,5	17,0
Čile	1999.	20,5	31,8
Kolumbija	1999.	11,3	20,7
Češka	1997.	5,0	16,6
Mađarska	2001.	13,5	37,7
Izrael	1997.	4,1	7,4
Koreja	1998.	5,2	29,9
Meksiko	1999.	11,0	23,3
Poljska	1998.	4,5	6,7
Južnoafrička Republika	2000.	7,6	15,5
Tajland	2000.	8,2	39,6
Srednja vrijednost		7,6	20,7
Hrvatska	2001.	12,2	32,6

Izvori: Banka za međunarodne namire i Hrvatska narodna banka

1/ Prosjek za godinu usvajanja ciljane inflacije i dvije prethodne godine.

Tablica 7. Operativni ciljevi i glavni instrumenti monetarne politike zemalja s tržištima u nastajanju koje su usvojile ciljanu inflaciju

	Operativni cilj	Glavni instrumenti
Brazil	Prekonoćna međubankovna stopa (SELIC)	Operacije na otvorenom tržištu (OOT) s državnim obveznicama i obveznicama koje izdaje središnja banka
Čile	Realna prekonoćna međubankovna stopa vezana na indeks potrošačkih cijena uz pomak od 20 dana	OOT sa zapisima koje izdaje središnja banka i repo ugovorima
Kolumbija	Prekonoćna stopa na repo ugovore	OOT s repo ugovorima i državnim vrijednosnim papirima
Češka	Stopa na repo ugovore s dospijećem od dva tjedna	Dnevne aukcije repo ugovora s dospijećem od dva tjedna
Mađarska	Kratkoročne međubankovne stope	Tjedne aukcije depozita središnje banke s dospijećem od dva tjedna i zapisa središnje banke s dospijećem od tri mjeseca
Izrael	Kamatne stope na kratkoročne kredite bankama i depozite kod banaka	Oročeni i dnevni krediti "diskontnog prozora" bankama, i OOT sa trezorskim zapisima
Koreja	Prekonoćna međubankovna stopa	OOT s državnim vrijednosnim papirima
Meksiko	Ukupni saldo tekućeg računa poslovnih banaka kod središnje banke	OOT s državnim i vrijednosnim papirima države koje izdaje središnja banka
Poljska	Stopa na zapise poljske središnje banke s rokom dospijeća od 28 dana	OOT sa zapisima središnje banke
Južnoafrička Rep.	Stopa na prekonoćne repo ugovore	OOT s državnim vrijednosnim papirima
Tajland	Stopa na repo ugovore s dospijećem od dva tjedna	OOT s repo ugovorima i državnim vrijednosnim papirima

Izvor: Carare i dr. (2002)

LITERATURA

- Arnato, J.D. i S. Gerlach (2002), *Inflation Targeting in Emerging Market and Transition Economies: Lessons After a Decade*, European Economic Review, sv. 46, br. 4/5, str. 781-790.
- Berg, A. i E. Borensztein (2000), *The Choice of Exchange Rate Regime and Monetary Target in Highly Dollarized Economies*, International Monetary Fund, Working Paper 00/29, Washington.
- Bernanke, B.S., T. Laubach, F.S. Mishkin i A. Posen (1999), *Inflation Targeting: Lessons from the International Experience*, Princeton University Press, Princeton.
- Billmeier, A. i L. Bonato (2002), *Exchange Rate Pass-Through and Monetary Policy in Croatia*, International Monetary Fund, Working Paper 02/109, Washington.
- Carare, A., A. Schaechter, M. Stone i M. Zelmer (2002), *Establishing Initial Conditions in Support of Inflation Targeting*, International Monetary Fund, Working Paper 02/102, Washington.
- Ize, A. (2001), *Implications of Partial Dollarization for Inflation Targeting*, mimeo.
- Kraft, E. (2002), *Monetary Policy Under Dollarization: The Case of Croatia*, 8th Dubrovnik Conference on Monetary Policy and Currency Substitution in the Emerging Markets, Cavtat, 27.-29. lipnja, <http://www.hnb.hr/dub-konf/edub-konf.htm>.
- Mishkin, F.S. (2000), *Inflation Targeting in Emerging Market Countries*, National Bureau of Economic Research, Working Paper, br. 7618, ožujak.
- Mishkin, F.S. i K. Schmidt-Hebbel (2001), *One Decade of Inflation Targeting in the World: What Do We Know and What Do We Need to Know?*, National Bureau of Economic Research, Working Paper, br. 8397, srpanj.
- Schaechter, A., M. Stone i M. Zelmer (2000), *Adopting Inflation Targeting: Practical Issues for Emerging Market Countries*, International Monetary Fund, Occasional Paper, br. 202, Washington.
- Šonje, V. i M. Škreb (1997), *Exchange Rate and Prices in a Stabilization Program: The Case of Croatia*, u M. Blejer i M. Škreb (ur.), *Macroeconomic Stabilization in Transition Economies*, Cambridge University Press, str. 212-233, London.
- Stone, M. (2001), *Aspectos prácticos de la adopción de un esquema de metas de inflación en economías emergentes: Posibles implicancias para el Perú*, Revista de Estudios Economista, Banco Central de Reserva del Perú, lipanj.

MEĐUNARODNI MONETARNI FOND

REPUBLIKA HRVATSKA

Odabrana pitanja i statistički dodatak

Pripremili Leo Bonato, Tetsuya Konuki i Sergei Dodzin

Odobrio: *European I Department*

22. srpnja 2002.

III. ODABRANI ASPEKTI OSTVARENJA IZVOZA, KONKURENTNOSTI I TRGOVINSKE POLITIKE¹

A. Uvod

1. Ostvarenje hrvatskog izvoza se odlikovalo raznolikošću u proteklim godinama. Iako je oporavak izvoza robe bio sporiji nego u ostalim srednjoeuropskim i istočnoeuropskim zemljama, izvoz usluga, posebice onih koje se odnose na prijevoz i turizam, bio je obilježen izrazito snažnim rastom. Ta kretanja nastojimo objasniti u ovom poglavlju pomoću ocjene trendova hrvatske konkurentnosti, indeksa ograničenja trgovine i prepreka pristupu inozemnim tržištima. U ovom je poglavlju također elaboriran napredak koji je Hrvatska ostvarila s obzirom na obveze koje je preuzela u sklopu članstva u WTO-u i napredak vezan uz priključivanje drugim regionalnim trgovinskim sporazumima.

B. Ostvarenje izvoza u proteklim godinama

2. Srednjoeuropske i istočnoeuropske zemlje su provele sveobuhvatnu reformu svojih trgovinskih i investicijskih režima da bi olakšale integraciju svojih gospodarstava u regionalna i šira europska tržišta i u konačnici pridruživanje EU-u. Određeni broj njih su postale kandidati za pridruživanje EU-u. Takva kretanja su imala za rezultat snažan oporavak ostvarenja izvoza, koji je uglavnom bio orijentiran na tržište EU-a (Tablica 1.). Kumulativne stope rasta izvoza robe i nefaktorskih usluga su u razdoblju od 1997. do 2001. premašile 35 posto u nekoliko srednjoeuropskih i istočnoeuropskih zemalja, uključujući Češku, Estoniju, Mađarsku i Rumunjsku. U usporedbi s ovim zemljama, ostvarenje izvoza u Hrvatskoj se slabije oporavljalo, te u istom razdoblju zabilježilo rast izvoza robe i nefaktorskih usluga od samo 19,6 posto.

3. Zasebno promatranje izvoza robe i nefaktorskih usluga daje nam bolji uvid u navedeno. Zemlje s visokim stopama rasta ukupnog izvoza ostvarile su razmjerno više stope rasta izvoza robe i razmjerno niže stope rasta izvoza nefaktorskih usluga. Osim toga, ove su zemlje snažno preusmjerile svoj izvoz robe prema EU-u. Na primjer, u razdoblju od 1997. do 2001. Češka je ostvarila rast izvoza robe od 41,4 posto, dok je izvoz robe u EU porastao za 51,9 posto, a nefaktorskih usluga za 16,2 posto. Te su stope rasta iznosile 42,4, odnosno 62,3 i 12,4 posto u Mađarskoj i 44,8, odnosno 57,2 i 23,3 posto u Estoniji. Za razliku od navedenoga, Hrvatska je ostvarila porast izvoza robe od 12,9 posto, udjel izvoza robe u EU u ukupnom izvozu robe je smanjen, dok je izvoz nefaktorskih usluga zabilježio razmjerno brz rast od 21,0 posto. Slika 1. (koja prikazuje udjele izvoza u EU, ostale srednjoeuropske i istočnoeuropske zemlje i bivšu SFRJ) i Slika 2. (koja prikazuje indekse udjela srednjoeuropskih i istočnoeuropskih zemalja u ukupnom izvozu robe u EU) daju potvrdu ovim nalazima.

4. Komparativna analiza ostvarenje izvoza u pojedinim sektorima daje nam dodatna pojašnjenja. Tablica 2. prikazuje godišnje stope rasta izvoza po stanovniku u različitim gospodarskim sektorima. Analiza podataka pokazuje da su zemlje koje su ostvarile visoke stope rasta izvoza robe ostvarile snažan (ponekad i iznimno snažan) rasta izvoza električnih aparata za široku namjenu, elektroničkih komponenti,

¹ Pripremio Sergei Dodzin.

osnovnih proizvoda i prijevoznih sredstava. Hrvatska je ostvarila relativno visoku stopu rasta u samo jednom od navedenih sektora - sektoru prijevoznih sredstava. Međutim, prilikom navođenja ovog podatka moramo voditi računa o tome da u Hrvatskoj izvoz prijevoznih sredstava uglavnom čini izvoz brodova čija je uvozna komponenta prilično visoka (do 80 posto). Stoga je neto izvoz u sektoru prijevoznih sredstava puno manji nego što je njegova bruto vrijednost. Osim toga, sektor brodogradnje je ostvarivao gubitke i spada u one sektore koje subvencionira država.

C. Pokazatelji vanjske konkurentnosti

5. Ovaj odjeljak sadrži analizu niza standardnih pokazatelja vanjske konkurentnosti, uključujući jedinični trošak rada (JTR), realni efektivni tečaj mjereno kretanjem indeksa potrošačkih cijena i jediničnim troškom rada i *proxy* indeks relativnih cijena međunarodno nerazmjernih dobara. Prednosti i nedostaci ovih pokazatelja su dobro poznati.² Osim toga, potrebno je voditi računa o tome da ovi pokazatelji uglavnom mjere konkurentnost u užem makroekonomskom bilačnom smislu te da opći pokazatelji, elaborirani u Odjeljku E., također igraju određenu ulogu u sveukupnoj konkurentnosti. Usprkos tome, njihovim kombiniranjem dobivamo dragocjene informacije o promjeni pozicije konkurentnosti zemlje. Nijedan od ovih pokazatelja ne pokazuje da se konkurentnost Hrvatske pogoršala u odnosu na njene glavne vanjskotrgovinske partnere i ostale srednjoeuropske i istočnoeuropske zemlje.

6. Slika 3. prikazuje indekse jediničnog troška rada u Hrvatskoj i njenim glavnim vanjskotrgovinskim partnerima - Njemačkoj, Austriji i Italiji izražene u američkim dolarima (u razdoblju od lipnja 1995. do ožujka 2002.), a Slika 4. prikazuje jedinične troškove rada u Hrvatskoj i ostalim srednjoeuropskim i istočnoeuropskim zemljama u istom razdoblju. Kretanja jediničnog troška rada zabilježena u Hrvatskoj dosljedno su među najpovoljnijim u oba uzorka. Usporedba realnog efektivnog tečaja mjenog kretanjem indeksa potrošačkih cijena, utemeljenog na Sustavu informacija MMF-a (Slika 5.), daje slične rezultate.

7. U Slici 6. je dana usporedba različitih pokazatelja realnog efektivnog tečaja: realnog efektivnog tečaja mjenog kretanjem indeksa potrošačkih cijena koji priprema HNB, realnog efektivnog tečaja mjenog kretanjem indeksa potrošačkih cijena koji je utemeljen na Sustavu informacija MMF-a, realnog efektivnog tečaja mjenog kretanjem indeksa cijena pri proizvođačima koji priprema HNB, realnog efektivnog tečaja mjenog djelomičnim JTR-om i omjera maloprodajnih cijena usluga i robe. Indeksi realnog efektivnog tečaja mjenog indeksom potrošačkih cijena su bili stabilni tijekom cijelog razdoblja, te su u travnju 2002. dosegli razinu gotovo istu onoj koja je zabilježena u lipnju 1995. Realni efektivni tečaj mjenog djelomičnim JTR-om je deprecirao 22,3 posto tijekom istog razdoblja (što odgovara kretanju jediničnog troška rada). Realni efektivni tečaj mjenog kretanjem indeksa cijena pri proizvođačima također je deprecirao, i to za 12,6 posto u razdoblju do travnja 2002. Ta je deprecijacija međutim bila puno manja od one koju je zabilježio realni efektivni tečaj mjenog djelomičnim JTR-om. Za razliku od navedenoga, indeks relativne cijene usluga je aprecirao i bio za 17 posto veći u travnju 2002. u usporedbi s lipnjem 1995.

² Vidi, npr., Lipschitz i McDonald (1991), Marsh i Tokarik (1994) i Hinkle i Montiel (1999).

8. Ovi se trendovi poklapaju s trendovima zabilježenim u tranzicijskim gospodarstvima. Aprecijacija cijene usluga je tipično obilježje tranzicijskih zemalja te se uglavnom objašnjava pomoću Ballas-Samuelsonovog učinka. Indeksi realnog efektivnog tečaja mjenenog indeksom potrošačkih cijena su aprecirali u odnosu na realni efektivni tečaj mjenen djelomičnim JTR-om i indeksom cijena pri proizvođačima jer sadrže veći udjel međunarodno nerazmjernih usluga. Nijedan od ovih indeksa ne pokazuje da se konkurentnost Hrvatske pogoršala u proteklom razdoblju.

9. Gore navedena analiza ne ukazuje na znakove pogoršanja konkurentnosti u razdoblju od 1995. do danas. Međutim, pitanje je li razina konkurentnosti zadovoljavajuća i dalje ostaje otvoreno. Tablice 3. i 4. pokazuju da je Hrvatska u odnosu na ostale srednjoeuropske i istočnoeuropske zemlje tijekom spomenutoga razdoblja zabilježila jednu od najvećih razina plaća u sektoru industrije (izraženu u američkim dolarima), te da njen BDP po stanovniku (izražen u američkim dolarima) prati trend kretanja prosječnog BDP po stanovniku u tim zemljama. Hrvatska stoga ima jedan od najvećih omjera razine plaća u sektoru industrije (izražene u američkim dolarima) i BDP-a po stanovniku (izraženog u američkim dolarima) u odnosu na ostale srednjoeuropske i istočnoeuropske zemlje.

10. U ovom dokumentu ne nastojimo procijeniti ravnotežne plaće i ravnotežni realni efektivni tečaj za Hrvatsku (i ostale srednjoeuropske i istočnoeuropske zemlje), a svaka takva procjena bi zasigurno velikim dijelom bila netočna.³ Međutim, može se raspravljati o tome da su dugoročne ravnotežne plaća u Hrvatskoj i ostalim srednjoeuropskim i istočnoeuropskim zemljama više nego što je navedeno u Tablici 3. Ovaj zaključak stoji, ali pod uvjetom da dođe do priključenja ovih zemalja EU-u. U odnosu na taj referentni pokazatelj, čini se da trenutna razina plaća u Hrvatskoj nije znatno veća od njene razine dugoročnih ravnotežnih plaća.

11. Isto se tako ne čini da u uzorku srednjoeuropskih i istočnoeuropskih zemalja postoji negativna korelacija između razine plaća izražene u američkim dolarima i naknadnog rasta izvoza robe i usluga (Slika 7.). Međutim, čini se da negativna korelacija postoji između razine plaća izražene u američkim dolarima i izravnih inozemnih ulaganja kao udjela u BDP-u (Tablica 5. i Slika 8.). Ovo zapažanje treba tumačiti s oprezom jer negativna korelacija ne znači uzročnost.

12. Viša razina plaća izraženih u američkim dolarima u Hrvatskoj se također djelomično može objasniti nižom razinom inicijalnog premašivanja u usporedbi s ostalim srednjoeuropskim i istočnoeuropskim zemljama. To se poklapa s činjenicom da su u istom razdoblju plaće izražene u američkim dolarima u Hrvatskoj ostale na istoj razini, dok plaće izražene u američkim dolarima u većini srednjoeuropskih i istočnoeuropskih zemalja zabilježile rast. Razlika između plaća izraženih u američkim dolarima u Hrvatskoj i u ostalim srednjoeuropskim i istočnoeuropskim zemljama je smanjena, što je pozitivno utjecalo na hrvatsku konkurentnost.

13. Na kraju, čini se da se slabiji oporavak ostvarenja izvoza robe u Hrvatskoj ne može pripisati gubitku vanjske konkurentnosti. Zaključak koji smo iznijeli ranije,

³ Vidi Halpern i Wyplosz (1997) i Krajnyak i Zettelmeyer (1998) za primjere procjene ravnotežne plaće izražene u američkim dolarima napravljene korištenjem ekonometrijskih metoda.

odnosno u Izvješću članova Misije o konzultacijama u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a, održanima 1999. i dalje ostaje isti.⁴ Međutim, kao i što je već navedeno u Odjeljku E., reforme usmjerene na povećanje fleksibilnosti tržišta rada i plaća dovele bi do poboljšanja konkurentnosti Hrvatske

D. Napredak ostvaren s obzirom na liberalizaciju trgovine i integraciju

14. Hrvatska je postala članicom WTO-a u studenome 2000. i od tada ostvarila značajan napredak u ispunjavanju obveza koje je preuzela u sklopu sporazuma o pristupanju WTO-u te dalje liberalizirala svoj trgovinski režim.

15. U sklopu sporazuma o pridruživanju WTO-u, Hrvatska se obvezala postupno smanjiti carinske stope na industrijsku robu u razdoblju od 5 godina i carinske stope na poljoprivredne proizvode u razdoblju od 7 godina. Najveća smanjenja carinskih stopa na industrijsku robu su provedena početkom 2002., a prosječna carinska stopa na industrijsku robu je smanjena na 3,5 posto.

16. Hrvatska je potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju EU-u u listopadu 2001. i tako utrla put konačnoj integraciji s EU-om. Sporazum će stupiti na snagu nakon što ga ratificiraju sve zemlje članice EU-a, a očekuje se da će taj proces trajati oko dvije godine. Dok se postupak ratifikacije ne privede kraju, odnosi s EU-om su regulirani Privremenim sporazumom koji je stupio na snagu u ožujku 2002. Privremeni sporazum podrazumijeva slobodan protok robe, te sadrži relevantne odredbe koje se odnose na suradnju na području carina i odredbe koje reguliraju usklađivanje zakonodavstva.

17. Hrvatska se u sklopu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju EU-u obvezala poticati regionalnu suradnju, uključujući i suradnju na području trgovine. Hrvatska je potpisala bilateralne sporazume o trgovini sa Slovenijom (stupio na snagu u siječnju 1998.), Makedonijom (stupio na snagu u rujnu 1997.) i Bosnom i Hercegovinom (stupio na snagu u siječnju 2001.). Tijekom 2001. potpisani su sporazumi o slobodnoj trgovini s Bugarskom, Češkom, Mađarskom i Poljskom. Pregovori koji imaju za cilj sklapanje bilateralnih sporazuma s Albanijom, Rumunjskom i Jugoslavijom su u tijeku, te se očekuje da će biti okončani do kraja 2002. ili početkom 2003. Osim toga, Hrvatska trenutačno vodi pregovore o sporazumima o slobodnoj trgovini s Litvom, Latvijom i Estonijom.

18. Hrvatska je pozvana da se pridruži CEFTA-i, te se očekuje da će postati njezinom članicom početkom 2003. Iako Hrvatska nije članica EFTA-e, ona je 2001. sklopila sporazum o slobodnoj trgovini s ovom organizacijom.

19. Tablica 6. daje sažet prikaza napretka koji je Hrvatska ostvarila u posljednje dvije godine. Hrvatska je u siječnju 2000. imala sklopljene sporazume o slobodnoj trgovini samo s Makedonijom i Slovenijom. Međutim, tablica također pokazuje da je većina srednjoeuropskih i istočnoeuropskih zemalja potpisala većinu svojih sporazuma sredinom 1990-ih te tako ostvarila značajnu prednost u odnosu na Hrvatsku.

⁴ Republika Hrvatska - Odabrana pitanja i statistički dodatak (engl. *Selected Issues and Statistical Annex*) (SM/99/301) - prosinac 1999.

20. Zahvaljujući ovim i ranije provedenim trgovinskim reformama i mjerama, Hrvatska održava vrlo liberalan trgovinski režim uz nisku prosječnu carinsku stopu od 6,3 posto (prosjeak za srednjoeuropske i istočnoeuropske zemlje je 10 posto) i uz najniži indeks ograničenja trgovine, koji se izračunava na temelju baze podataka o ograničenju trgovine koju održava MMF-ov Odjela za vanjskotrgovinsku politiku (Tablica 7.).

21. Usprkos značajnom napretku i dalje ostaje otvoreno pitanje vezano uz Paneuropski sustav kumulacije podrijetla. Taj sporazum obuhvata EU, CEFTA-u, EFTA-u, baltičke zemlje i Tursku i uspostavlja jedinstveno pravilo podrijetla među zemljama sudionicima. Iako je Hrvatska sklopila bilateralne sporazume o pravilu podrijetla sa 28 zemalja koje sudjeluju u Sustavu, (uključujući EU i EFTA-u kao jedinstveno područje), činjenica da ona nije članica tog Sustava predstavlja značajnu prepreku hrvatskom izvozu, posebice izvozu tekstila. Na primjer, krajnji proizvodi od tekstila napravljeni u Češkoj, a od tkanine koja je proizvedena u Hrvatskoj ne mogu su oslobođeni carinske pristojbe izvesti u Njemačku usprkos tome što je Hrvatska sklopila sporazume o pravilu podrijetla s obje zemlje.

22. Baltičke zemlje, CEFTA i EFTA su se već složile s ulaskom Hrvatske u Paneuropski sustav kumulacije podrijetla, dok je suglasnost EU-a tek potrebno dobiti. Klauzula iz Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju EU-u glasi: "Zajednica objavljuje svoju spremnost da razmotri u okviru Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje pitanje sudjelovanja Hrvatske u dijagonalnoj kumulaciji pravila podrijetla, kad se uspostave gospodarski i trgovinski uvjeti te ostali uvjeti relevantni za odobravanje dijagonalne kumulacije."⁵ Hrvatski dužnosnici nalaze da je prije priključenja Hrvatske Sustavu potrebo riješiti dva pitanja. Prvo, Carinsku upravu Republike Hrvatske je potrebno potvrditi kako bi se osiguralo da je nadzorna učinkovitost njezina sustava na zadovoljavajućoj razini, posebice u svezi s provjerom certifikata o pravilu podrijetla. Drugo, sporazumi o slobodnoj trgovini s Albanijom i Jugoslavijom moraju biti potpisani.

23. Na kraju, Hrvatska je u posljednje dvije godine ostvarila značajan napredak u pogledu liberalizacije svog režima trgovine i poboljšanja pristupa inozemnim tržištima na kojima plasira svoje izvozne proizvode. Međutim, ona je ipak u tom procesu zaostala za ostalim srednjoeuropskim i istočnoeuropskim zemljama, posebice što se tiče primanja u članstvo EU-a. Iako je potpisala sporazume o trgovini koji će tek početi nositi plodove, činjenica je da hrvatskom izvozu i dalje stoji na putu bitna prepreka - Hrvatska nije članica Paneuropskog sustava kumulacije podrijetla. Stoga se čini da su trgovinska pitanja vjerojatno značajan čimbenik koji leži u korijenu slabijeg ostvarenja hrvatskog izvoza robe.

E. Opći pokazatelji konkurentnosti

24. Dok su mjere realnog tečaja kojima se utvrđuje vanjska konkurentnost i mjere kojima se utvrđuje ograničenje trgovine (vidi gore u tekstu) bitne za procjenjivanje

⁵ Vidi Odluku Vijeća koja se odnosi na potpisivanje Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske, s jedne strane, i Europskih zajednica i njihovih država članica, s druge strane (COM 2001/301), rujan 2001., str. 65.

ostvarenja izvoza i izvoznog potencijala, konkurentnost također ovisi o drugim bitnim čimbenicima koje nije moguće precizno iskazati i kvantificirati. Ti čimbenici obuhvaćaju fleksibilnost tržišta rada, razinu birokratske nedjelotvornosti i birokraciju samu po sebi, poduzetnički stav, radne vještine i obrazovanje. U ovom poglavlju analiziramo neke od tih općih pokazatelja, odnosno na temelju njih procjenjujemo hrvatsku konkurentnost.

25. Jedan od bitnih čimbenika koji utječe na konkurentnost neke zemlje je njezina sposobnost da privuče inozemna izravna ulaganja. Iz Tablice 6. vidimo da su u razdoblju od 1997. do 2001. godine inozemna izravna ulaganja izražena kao postotak BDP-a iznosila 4 posto u Hrvatskoj i bila nešto niža od prosjeka srednjoeuropskih i istočnoeuropskih zemalja (4,6 posto BDP-a). Relativno kasno započeti pregovori o sporazumima o slobodnoj trgovini i prepreke u pristupu inozemnim tržištima (vidi gore u tekstu) su vjerojatno negativno utjecali na privlačnost Hrvatske inozemnim ulagačima. Međutim, sposobnost jedne zemlje da privuče inozemna izravna ulaganja uvelike određuju investicijska klima i razina administrativnih prepreka koje stoje pred inozemnim ulagačima. Iz recentnog FIAS-ovo^{*6} izvješća je razvidno da Hrvatska tek treba provesti značajne mjere za uklanjanje prepreka koje stoje na putu inozemnim ulagačima.

26. FIAS-ovo izvješće iscrpno proučava procedure koje ulagač mora proći želi li u skladu sa zakonom osnovati tvrtku i poslovati u Hrvatskoj. Istraživanje dijeli proces ulaganja na četiri opća područja: ulazne procedure (npr. useljeničke procedure, radne dozvole i s time povezane procedure), osnivanje poduzeća (npr. registriranje društva i različite procedure dobivanja dozvola), procedure vezane uz zemljište (npr. kupnja zemljišta, registracija zemljišta, te gradnja) i poslovanje (npr. plaćanje poreza, carinske procedure, propisi o radu i državne inspekcije).

27. U izvješću je iznesen zaključak da Hrvatska ne zauzima visoko mjesto s obzirom na ove ključne elemente proces ulaganja. Uvjeti poslovanja ne predstavljaju značajan izazov inozemnim ulagačima, a Hrvatska u ovom području dobrim dijelom prati ostale srednjoeuropske i istočnoeuropske zemlje. U izvješću je ujedno naveden i niz specifičnih preporuka koje imaju za cilj poboljšanje tih područja.

28. Izvješće o konkurentnosti u Europi i tranziciji prezentirano na Svjetskom gospodarskom forumu održanom 2001. (engl. *World Economic Forum - WEF*) utvrđuje 20 čimbenika koji utječu na konkurentnost, te uključuju i makroekonomsku stabilnost, uvjete za pokretanje tvrtke, razvijenost financijskog sustava, obrazovanje, vladavinu zakona, fleksibilnost tržišta rada i dr. U izvješću je iznijeta procjena o pet srednjoeuropskih i istočnoeuropskih zemalja, kandidata za članstvo u EU-u, napravljena na temelju navedenih čimbenika i iskazana u obliku ljestvice čiji raspon ima sedam točaka. Prema obavljenoj procjeni pet navedenih kandidata zauzimaju prilično nisko mjesto na ljestvici s obzirom na akumulaciju kapitala, niske poreze, obrazovanje, intenzitet konkurentnosti i poticaje vezane uz radna mjesta. S druge strane, one su ipak bolje od europskog prosjeka fleksibilnosti tržišta rada i bilježe neznatna odstupanja s obzirom na razinu poreza.

* FIAS (*Foreign Investment Advisory Service*) je zajednička služba Međunarodne financijske korporacije (engl. *International Finance Corporation - IFC*) i Svjetske banke.

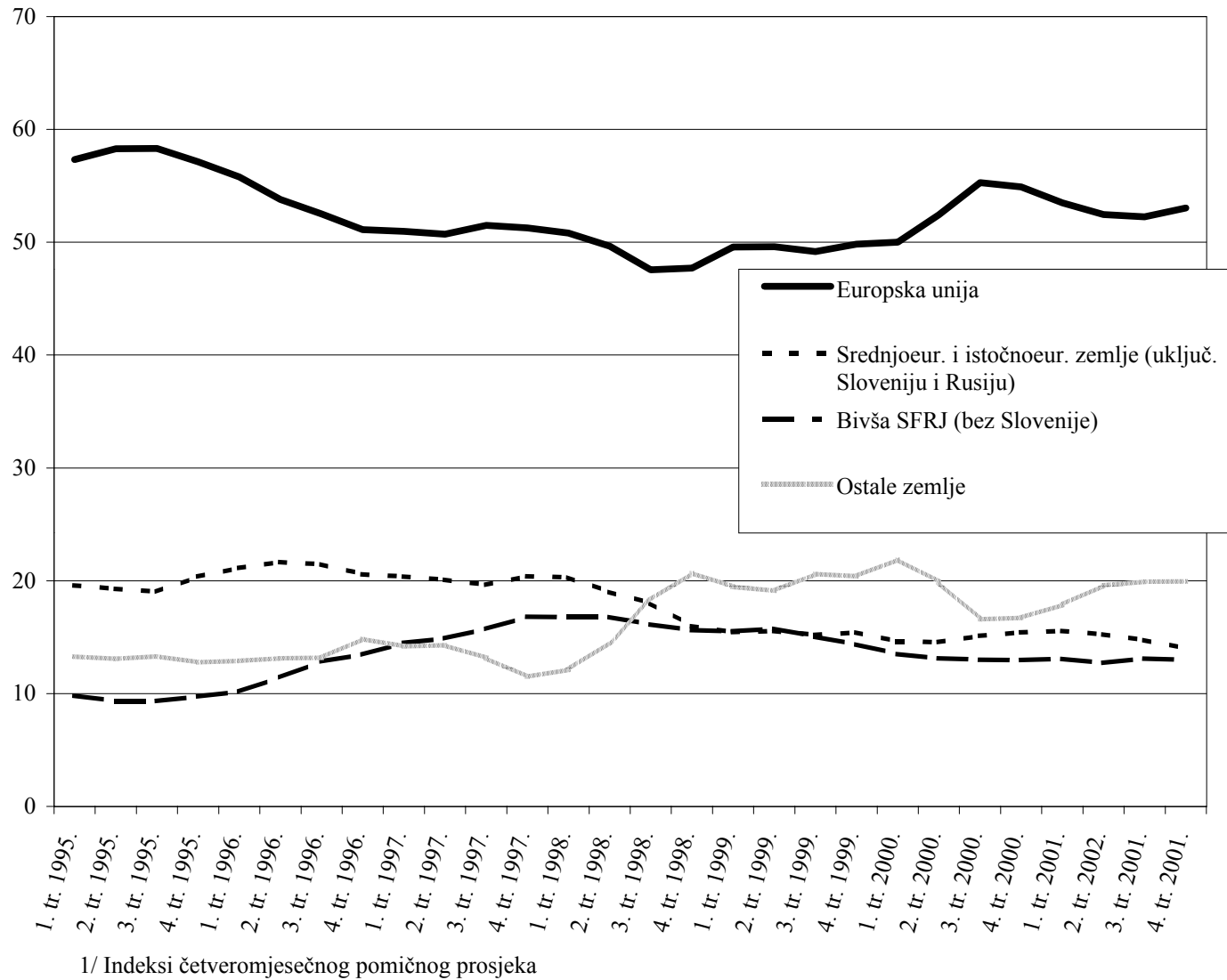
⁶ *Hrvatska: Administrativne prepreke stranim ulaganjima*, Foreign Investment Advisory Service IFC-a i Svjetske banke, veljača 2002.

29. Nalazi dani u izvješćima FIAS-a i WEF-a pokazuju da Hrvatska treba intenzivnije pristupiti reformama da bi stvorila klimu koja će biti povoljnija za ulaganja i povećala fleksibilnost tržišta rada i konkurentnost.

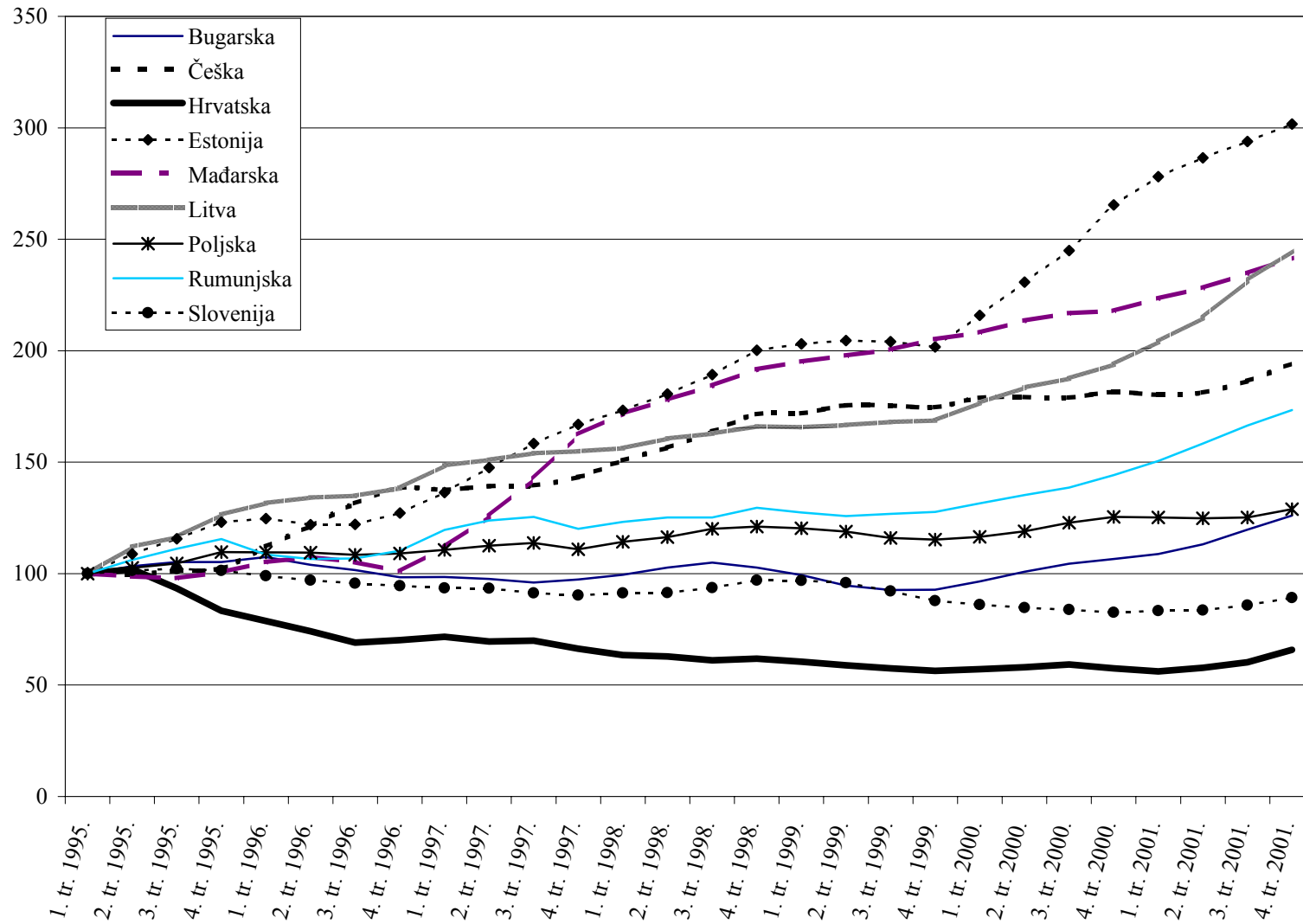
F. Zaključci

- Pokazatelji koji se temelje na realnom efektivnom tečaju i JTR-u ne pokazuje bilo kakvo pogoršanje konkurentnosti. Međutim, poboljšanje hrvatske konkurentnosti bi doprinijeli fleksibilno tržište rada i politika plaća.
- Hrvatska je ostvarila značajan napredak s obzirom na daljnju liberalizaciji svog trgovinskog režima i pristup izvoznim tržištima. Te su mjere međutim tek počele nositi plodove, dok neke značajne prepreke još uvijek nisu riješene (npr. činjenica da Hrvatska nije članica Paneuropskog sustava kumulacije podrijetla).
- Rast izvoza usluga koji je relativno visok u usporedbi s ostalim srednjoeuropskim i istočnoeuropskim zemljama pokazuje da Hrvatska može zadobiti komparativnu prednost u izvozu usluga zbog prirode i svog položaja (npr. turizam i usluge).
- Međutim, čak i ako je tomu tako, rast izvoza robe je bio izrazito malen, a analiza trendova po sektorima pokazuje da Hrvatska nije bila uspješna u restrukturiranju svoje industrije u sektore koji bi generirali visoke stope rast izvoza.
- Kao i što je navedeno u tekstu, razlog pobačaju ostvarenja nije gubitak sposobnosti konkuriranja razinom cijena i troškova. Čini se da bi za objašnjenje prije mogao poslužiti nedostatak strukturnih reformi u sektoru rada i sektoru poduzeća, te kontinuiran pokroviteljski odnos prema nekim industrijskim sektorima koje je potrebno što je prije moguće restrukturirati (posebice, brodogradnju). Davanje zamaha ovim reformama odigrat će ključnu ulogu u povećanju rasta izvoza robe.

Slika 1. Hrvatska: Izvoz robe, 1995-2001.
(indeksi tržišnog udjela, 1995.=100) 1/

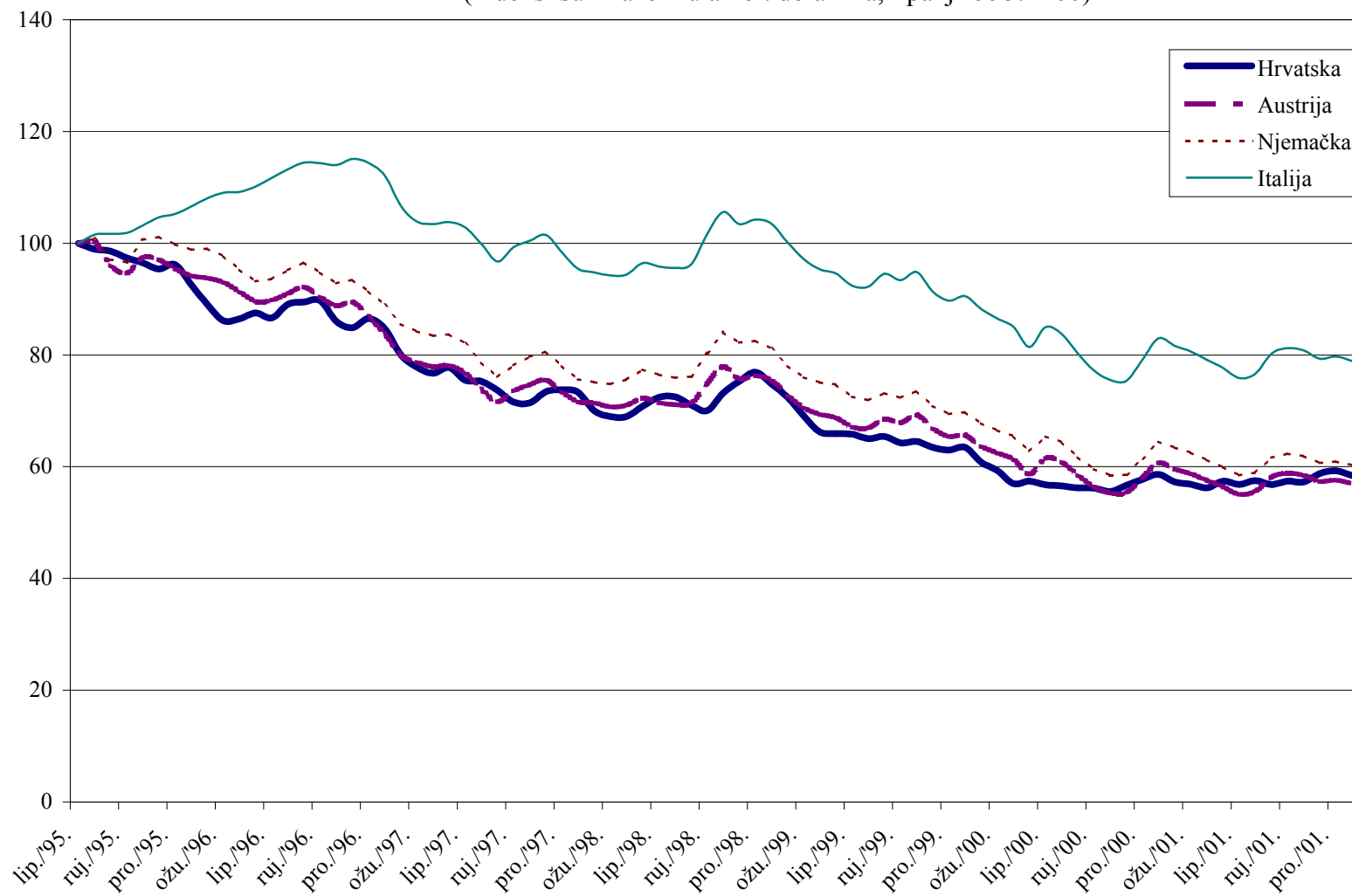

Slika 2. Hrvatska i odabrane srednjoeuropske i istočnoeuropske zemlje: Izvoz robe u EU, 1995-2001.
(indeksi tržišnog udjela, 1995.=100)

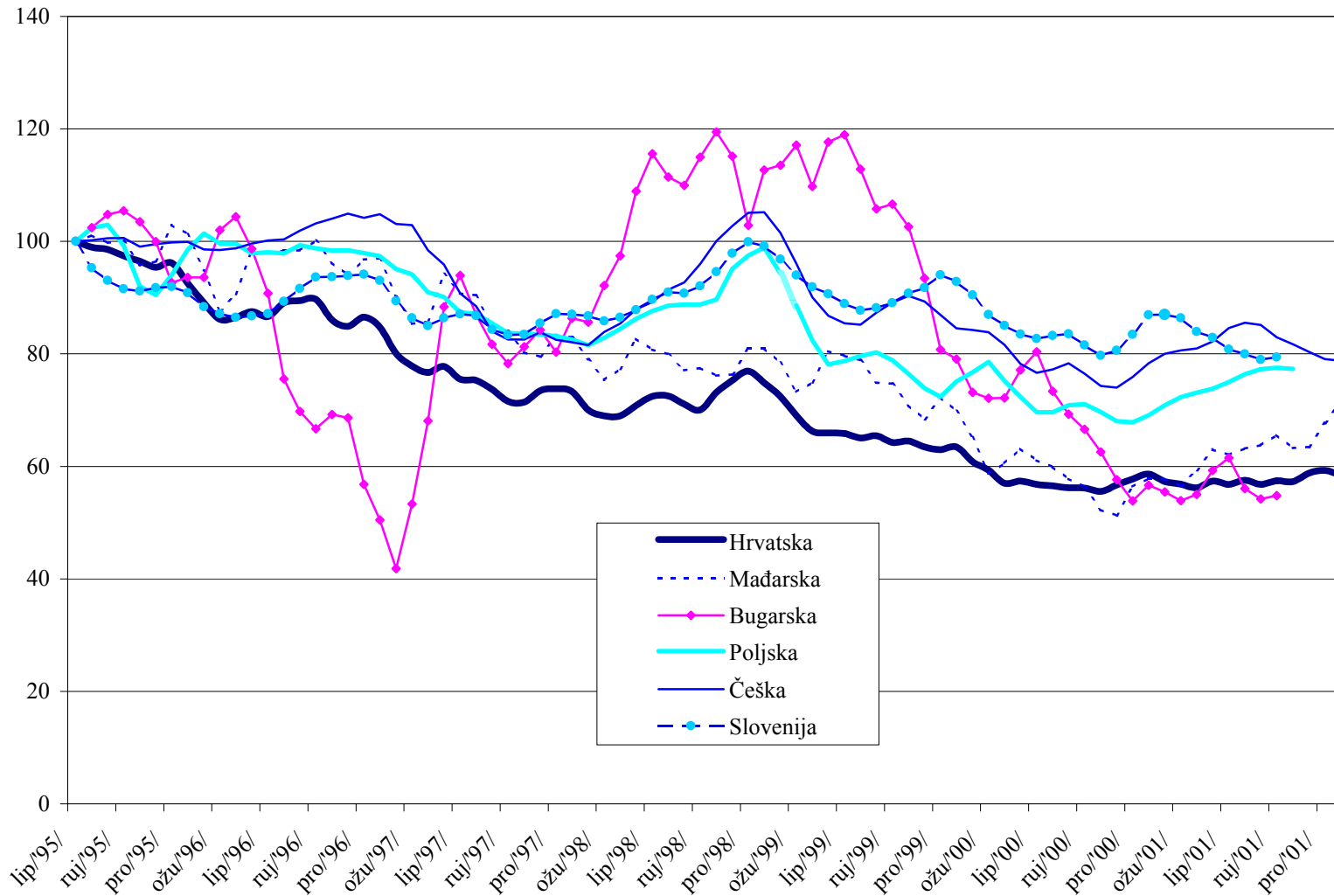

Izvor: Baza podataka Direkcije za statistiku vanjske trgovine (DOTS)

Slika 3. Hrvatska i glavni vanjskotrgovinski partneri u EU-u: Jedinični trošak rada,
lipanj 1995.-prosinac 2001.
(indeksi su izraženi u amer. dolarima, lipanj 1995.=100)

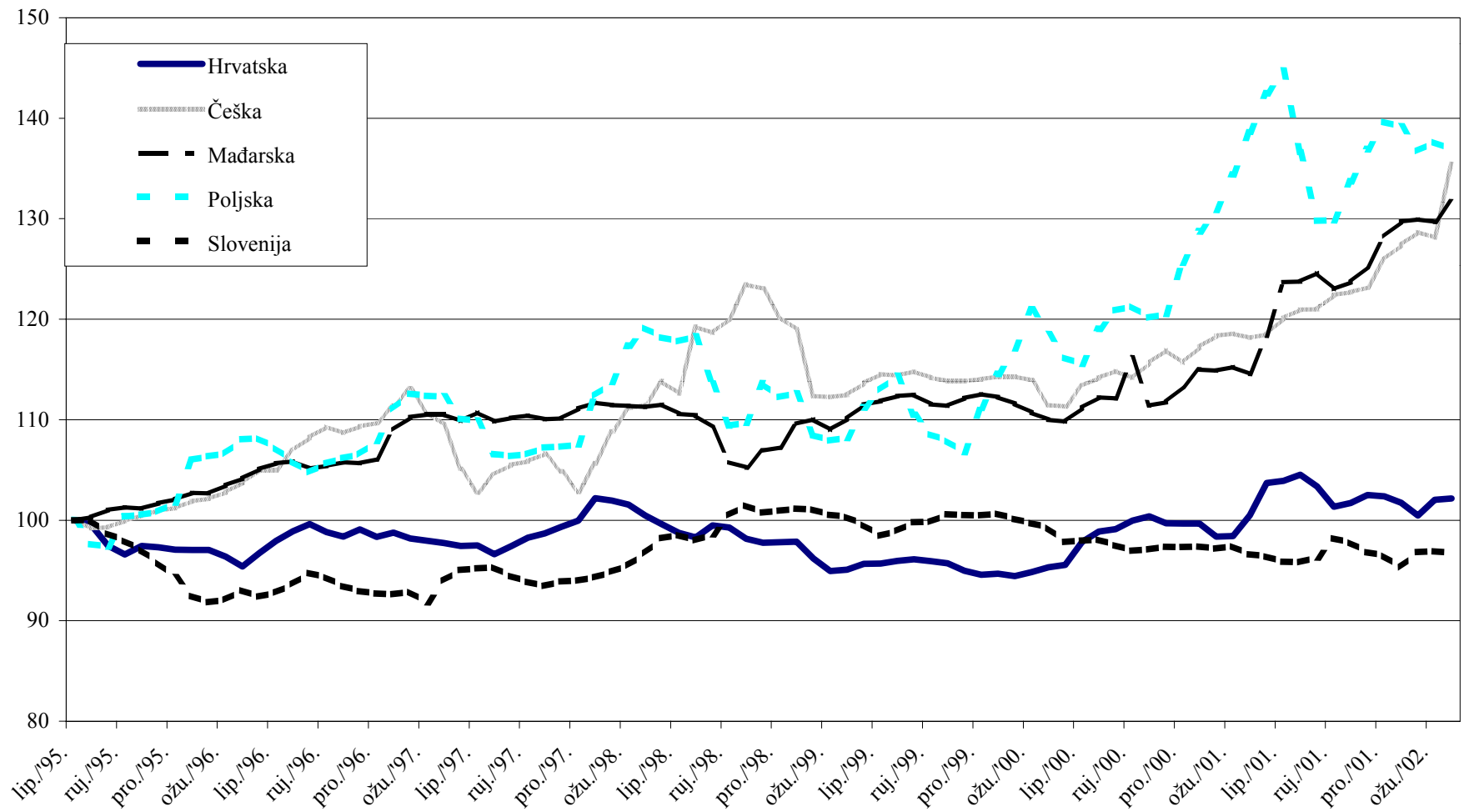

Slika 4. Hrvatska i odabrane srednjoeuropske i istočnoeuropske zemlje: Jedinični trošak rada, lipanj 1995.-prosinac 2001. (indeksi su izraženi u amer. dolarima, lipanj 1995. =100)

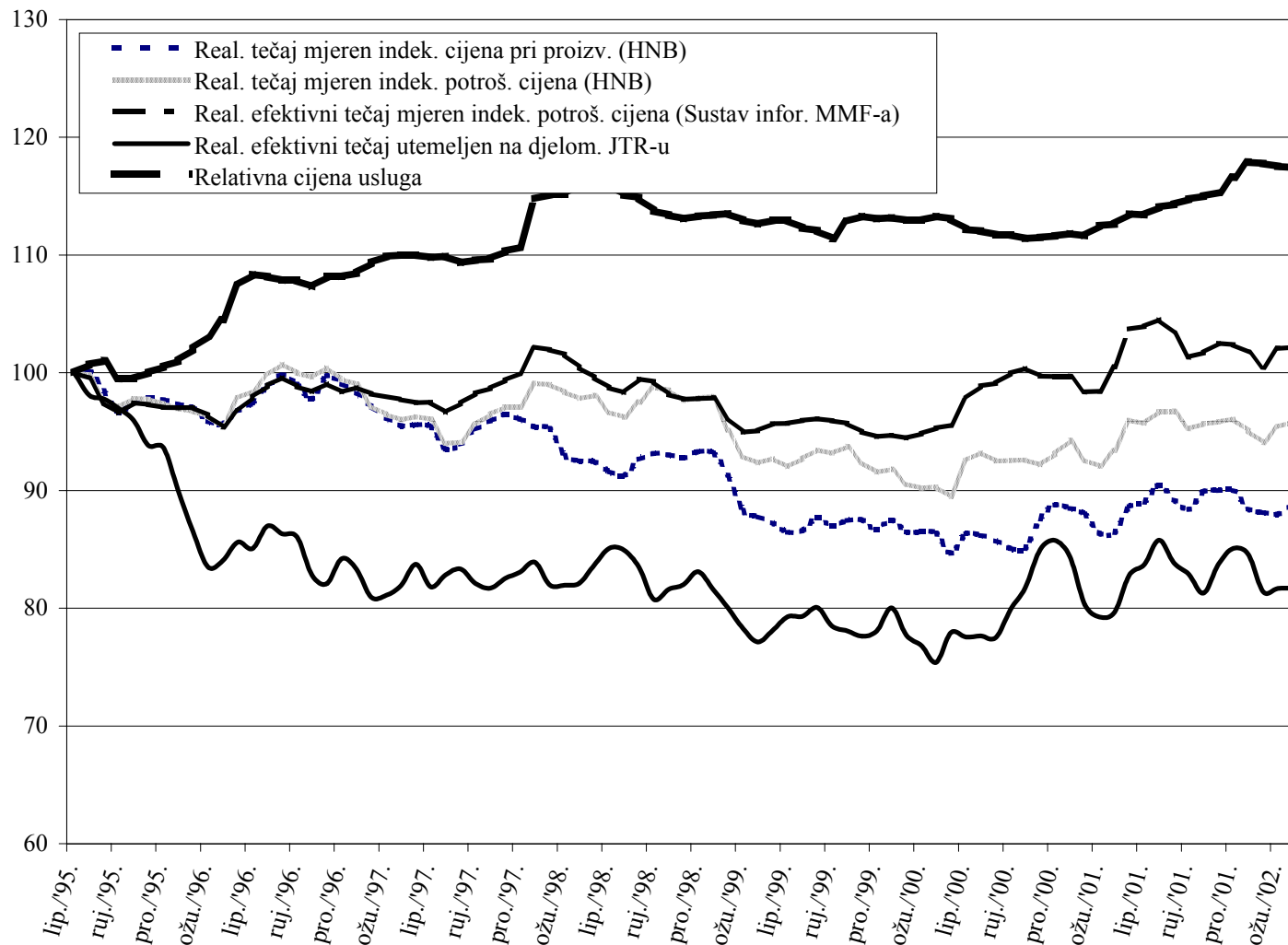

Izvori: Nacionalni statistički uredi, *World Economic Outlook* i procjene MMF-a

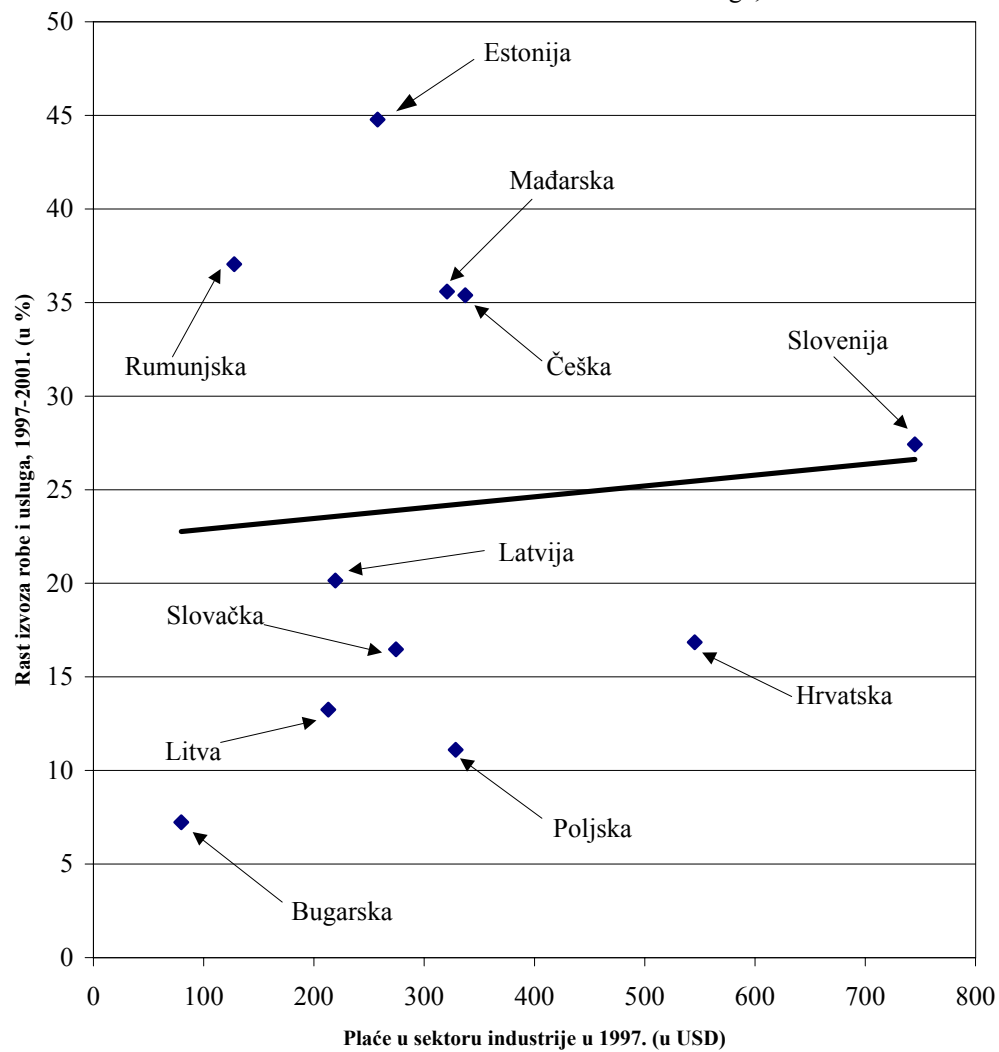
Slika 5. Hrvatska i odabrane srednjoeuropske i istočnoeuropske zemlje: Indeksi realnog efektivnog tečaja mjereni kretanjem indeksa potrošačkih cijena, lipanj 1995.-ožujak 2002. (indeks, lipanj 1995.=100)

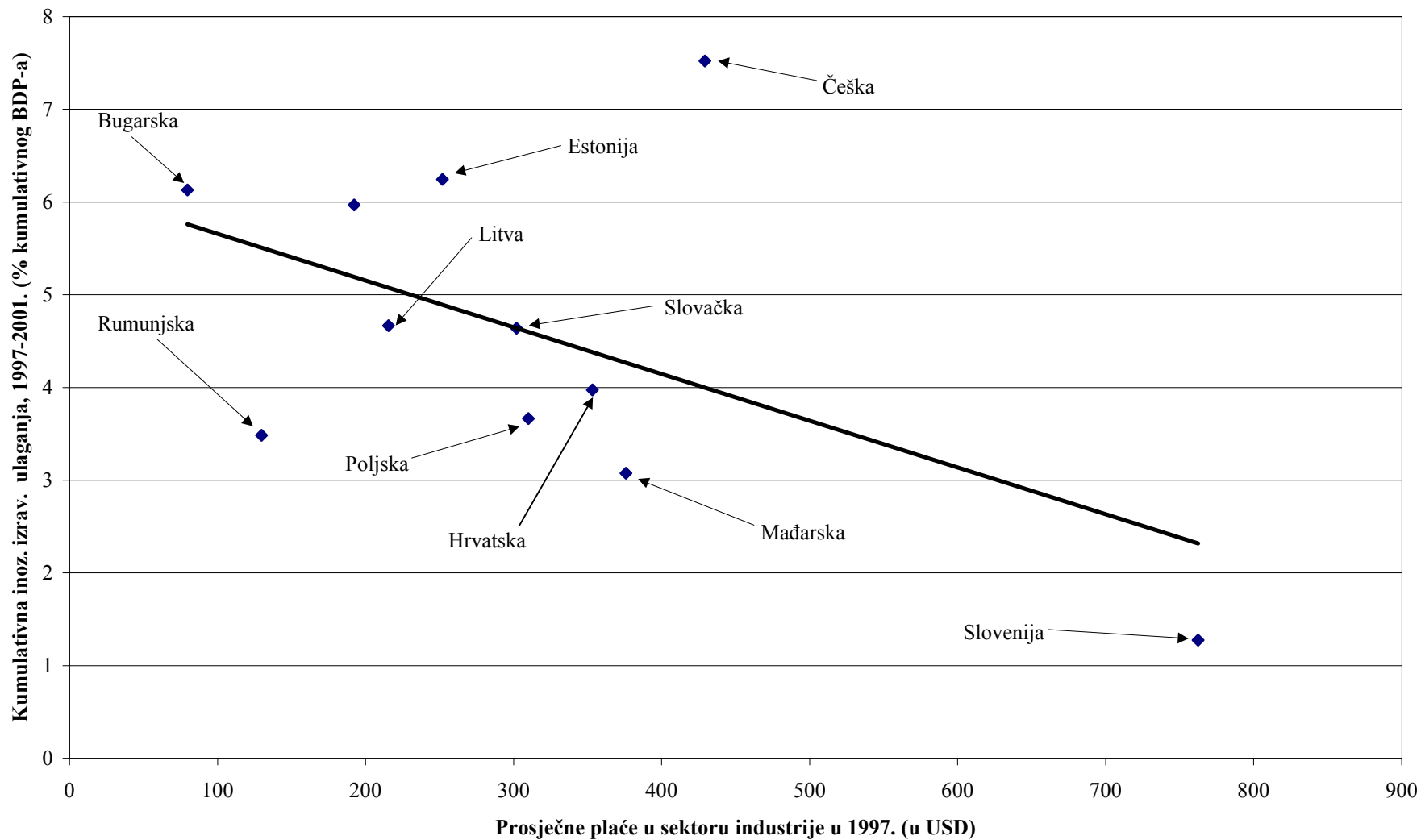
Slika 6. Hrvatska: Pokazatelji realnog tečaja, lipanj 1995.-ožujak 2002.
(indeks, lipanj 1995.=100)

Slika 7. Hrvatska i odabrane srednjoeuropske i istočnoeuropske zemlje: Plaće u sektoru industrije u 1997. i rast izvoza robe i usluga, 1997-2001.

Slika 8. Hrvatska i odabrane srednjoeuropske i istočnoeuropske zemlje: Plaće u sektoru industrije u 1997. i kumulativna inoz. izrav. ulaganja kao postotak kumulativnog BDP-a u 1997-2001.

Izvori: Nacionalni statistički uredi, *World Economic Outlook* i procjene MMF-a

Tablica 1. Hrvatska: Srednjoeuropske i istočnoeuropske zemlje: Pokazatelji ostvarenja izvoza
(u postocima, osim ako je navedeno drugačije)

	Rast izvoza robe i nefaktorskih usluga		Rast izvoza nefaktorskih usluga (1997-2001) 1/	Rast izvoza robe u EU (1997-2001) 1/	Udjel izvoza robe i nefaktorskih usluga u BDP-u			Udjel izvoza nefaktorskih usluga u BDP-u			Udjel izvoza robe u EU u ukupnom izvozu robe		Promjena tržišnog udjela izvoza robe u EU
	(1997-2001) 1/	(1997-2001) 1/			1997.	2001.	Promjena u %	1997.	2001.	Promjena u %	1997.	2001.	
	Bugarska	7,2			6,7	8,3	43,8	69,1	59,1	-14,5	21,7	18,8	
Hrvatska 2/	16,9	12,9	21,0	11,1	40,9	47,5	16,2	19,9	24,0	20,3	52,7	51,9	-1,3
Češka	35,4	41,4	16,2	51,9	56,5	71,5	26,5	13,5	14,7	8,6	59,5	63,9	34,9
Estonija	44,8	57,2	23,3	99,9	78,4	96,6	23,2	28,7	30,1	4,9	62,1	78,9	77,5
Mađarska	35,6	42,4	12,4	62,3	56,7	74,1	30,8	12,5	13,9	10,8	69,3	79,0	44,1
Latvija	20,1	23,1	15,1	98,4	51,9	45,3	-12,8	19,3	16,2	-16,4	44,4	71,5	76,2
Litva	13,3	11,8	20,0	67,5	54,5	49,2	-9,7	9,7	9,2	-4,3	29,3	43,8	48,7
Poljska	11,1	11,3	9,5	31,7	21,5	20,1	-6,4	2,6	2,3	-10,5	60,7	71,8	17,0
Rumunjska	37,1	39,4	24,2	61,7	28,3	34,4	21,5	4,3	2,9	-33,5	56,4	65,4	43,6
Slovačka	27,4	31,0	11,6	47,9	60,7	75,4	24,2	11,1	12,1	8,8	47,1	53,2	31,3
Slovenija	16,5	21,3	-3,5	8,0	57,4	57,8	0,6	11,2	9,4	-16,7	63,3	56,3	31,3
Prosjek (standardna devijacija)	24,1 (12,5)	27,1 (16,3)	14,4 (8,1)	53,1 (30,0)	52,4 (16,6)	57,4 (21,4)	9,1 (17,6)	14,1 (7,7)	14,0 (8,3)	-3,8 (15,9)	53,2 (11,8)	62,7 (11,7)	39,2 (23,2)
Srednja vrijednost	20,1	23,1	15,1	51,9	56,5	57,8	16,2	12,5	13,9	-4,3	56,4	63,9	34,9

Izvori: *World Economic Outlook*, baze podataka Direkcije za statistiku vanjske trgovine (DOTS) i Sustava za analiziranje i izvješćivanje o trgovini (TARS), hrvatske vlasti i procjene MMF-a

1/ Izvoz je izražen u američkim dolarima.

2/ Podaci za Hrvatsku se mogu neznatno razlikovati od onih koji su navedeni u drugim tablicama iz Statističkog dodatka. Da bi se osigurala njihova usporedivost podaci su uzeti iz istoga izvora, odnosno iz izvora iz kojeg su uzeti podaci i za druge srednjoeuropske i istočnoeuropske zemlje.

Tablica 2. Hrvatska i odabrane srednjoeuropske i istočnoeuropske zemlje: Prosječna godišnja promjena izvoza po stanovniku u odabranim sektorima, 1996-2000.
(u postocima, na godišnjoj razini)

	Električni aparati za široku namjenu	Elektroničke komponente	Prijevozna sredstva	Osnovni proizvodi	Neelektrični strojevi	Kemikalije	Odjeća	Tekstil	Razni gotovi proizvodi	Minerali
Bugarska	-6	-2	-15	1	-2	-9	30	30	8	17
Hrvatska	0	0	24	4	2	-3	4	-4	2	3
Češka	35	22	21	2	6	3	0	5	4	0
Estonija	105	34	4	23	23	3	6	4	19	11
Mađarska	367	25	66	5	75	7	2	4	18	4
Latvija	-9	-10	-12	23	4	4	8	-4	15	49
Litva	-6	6	1	3	-4	-4	12	0	7	63
Poljska	38	15	16	2	20	4	-4	9	7	2
Rumunjska	579	26	6	1	3	10	10	3	2	141
Slovačka	27	24	29	0	2	-4	17	-3	-4	-3
Slovenija	-2	5	1	2	3	2	-7	3	0	-2
Prosjek (standardna devijacija)	102,5 (192,1)	13,2 (14,1)	12,8 (22,6)	6,0 (8,5)	12,0 (22,5)	1,2 (5,6)	7,1 (10,3)	4,3 (9,5)	7,1 (7,5)	25,9 (44,0)
Srednja vrijednost	27,0	15,0	6,0	2,0	3,0	3,0	6,0	3,0	7,0	4,0

Izvori: UNCTAD-ov Centar za međunarodnu trgovinu i WTO

Tablica 3. Hrvatska: Mjesečne plaće u sektoru industrije u odabranim srednjoeuropskim i istočnoeuropskim zemljama, 1997-2001.
(u USD)

	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.
Bugarska	80	105	108	104	106
Hrvatska	545	579	544	495	535
Češka	337	362	367	352	387
Estonija	258	290	280	281	297
Mađarska	321	326	334	341	360
Latvija	219	227	234	232	259
Litva	213	252	269	269	270
Poljska	329	357	426	433	511
Rumunjska	128	161	134	134	143
Slovačka	274	286	259	249	256
Slovenija	745	795	793	729	801
Prosjek (standardna devijacija)	314 (188)	340 (194)	341 (194)	329 (176)	357 (198)
Srednja vrijednost	274	290	280	281	297

Izvor: Procjene MMF-a

Tablica 4. Hrvatska: Mjesečni BDP po stanovniku u odabranim srednjoeuropskim i istočnoeuropskim zemljama, 1997-2001.
(u USD)

	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.
Bugarska	95	115	117	117	125
Hrvatska	353	386	354	329	353
Češka	429	461	443	415	461
Estonija	252	291	294	289	315
Mađarska	376	388	401	403	388
Latvija	192	210	232	251	274
Litva	216	242	240	255	271
Poljska	310	341	334	340	380
Rumunjska	130	156	132	137	147
Slovačka	302	330	304	299	308
Slovenija	762	824	841	759	884
Prosjek (standardna devijacija)	311 (182)	340 (192)	336 (196)	327 (171)	355 (201)
Srednja vrijednost	302	330	304	299	315

Izvor: *World Economic Outlook*

Tablica 5. Hrvatska: Srednjoeuropske i istočnoeuropske zemlje:
Kumulativna inozemna izravna ulaganja, 1997-2001.
(u postocima kumulativnog BDP-a)

Bugarska	6,1
Hrvatska	4,0
Češka	7,5
Estonija	6,2
Mađarska	3,1
Latvija	6,0
Litva	4,7
Poljska	3,7
Rumunjska	3,5
Slovačka	4,6
Slovenija	1,3
Prosjek	4,6
(standardna devijacija)	(1,8)
Srednja vrijednost	4,6

Izvor: *World Economic Outlook*

Tablica 6. Hrvatska: Odabrane srednjoeuropske i istočnoeuropske zemlje: Trgovinski sporazumi

	WTO	CEFTA	EU PHARE	Bilateralni sporazumi s EFTA-om	Ostali bilateralni sporazumi	Sporazum o trgov. suradnji s EU-om 1/	Autonomni prefer. trgov. režim s EU-om	Privremeni sporazum s EU-om 1/	Sporazum o pridruživanju EU-u 1/	Zahjev za pristup u članstvo EU-a	Paneuropski sustav kumulacije podrijetla
Bugarska	da	da	da	da	Hrvatska, Češka, Kenija, Makedonija, Slovačka, Slovenija, Turska	studenj 1990.	ne	prosinac 1993.	veljača 1995.	prosinac 1995.	da
Hrvatska, lipanj 2002.	da	Obavljaju se pregovori, a zaključenje se očekuje u 2003.	ne	da	Bosna i Hercegovina, Bugarska, Češka, Mađarska, Slovačka, Slovenija, Makedonija, Bugarska Pregovori se vode s: Latvijom, Litvom, Estonijom, Albanijom, Jugoslavijom i Rumunjskom	ne	da	1. ožujka 2002.	Potpisan, ali nije stupio na snagu.	ne	ne
Hrvatska, siječanj 2002.	ne	ne	ne	ne	Slovenija, Makedonija	ne	da	ne	ne	ne	ne
Češka 2/3/	da	da	da	da	Bugarska, Hrvatska, Estonija, Izrael, Latvija, Litva, Rumunjska, Slovačka, Turska	studenj 1990.	ne	ožujak 1992.	veljača 1995.	siječanj 1996.	da
Estonija	da	ne	da	da	Češka, Mađarska, Poljska, Slovačka, Slovenija, Turska, Ukrajina	ožujak 1993.	ne	ne	veljača 1998.	studenj 1995.	da
Mađarska	da	da	da	da	Hrvatska, Estonija, Izrael, Latvija, Litva, Slovenija,	prosinac 1988.	ne	ožujak 1992.	veljača 1994.	ožujak 1994.	da
Latvija	da	da	da	da	Češka, Mađarska, Poljska, Turska, Slovačka, Slovenija, Ukrajina	veljača 1993.	ne	ne	veljača 1998.	listopad 1995.	da
Litva	da	ne	da	da	Češka, Mađarska, Poljska, Slovačka, Slovenija, Turska	velječa 1993.	ne	ne	veljača 1998.	prosinca 1995.	da
Poljska	da	da	da	da	Estonija, Izrael, Latvija, Litva, Turska	prosinac 1989.	ne	ožujak 1992.	veljača 1994.	travanj 1994.	da
Rumunjska	da	da	da	da	Češka, Izrael, Moldavija, Slovačka, Turska	svibanj 1991.	ne	svibanj 1993.	veljača 1995.	lipanj 1995.	da
Slovačka 2/3/	da	da	da	da	Bugarska, Hrvatska, Češka, Estonija, Izrael, Latvija, Litva, Rumunjska, Slovenija, Turska	studenj 1990.	ne	ožujak 1995.	veljača 1995.	lipanj 1995.	da
Slovenija	da	da	da	da	Bosna i Hercegovina, Bugarska, Hrvatska, Estonija, Mađarska, Izrael, Latvija, Litva, Makedonija, Slovačka, Turska	rujan 1993.	ne	siječanj 1997.	veljača 1995.	lipanj 1996.	da

Izvori: Baza podataka EU-a o sektoralnim i trgovinskim preprekama i baza podataka MMF-ovog Odjela za vanjskotrgovinsku politiku

1/ Podaci se odnose na trenutak kad je sporazum stupio na snagu.

2/ Češka i Slovačka imaju sporazum o carinskoj uniji.

3/ Čehoslovačka je potpisala Sporazum o trgovinskoj suradnji u svibnju 1990. te Sporazum o pridruživanju u prosincu 1991. Nakon raspada Čehoslovačke, potpisani su zasebni Sporazumi o pridruživanju i dopunski protokoli ...

Tablica 7. Hrvatska: Srednjoeuropske i istočnoeuropske zemlje: Pregled strukture carinskih stopa i rejting ograničenja trgovine

Promatrano razdoblje	Jednostavna prosječna carinska stopa (2001. ili kasnije)	Minimum	Maksimum	Vagana prosječna carinska stopa za uvoza (1998.)	Indeks ograničenja trgovine			
					Car. stopa	NTB*	Ukupno	
Bugarska	2002.	11,1	0	74	6,5	2	1	2
Bosna i Hercegovina	2001.	6,8	0	15	...	1	1	1
Hrvatska	2001.	6,3	0	77	...	1	1	1
Češka	2001.	6,0	0	148	...	1	1	1
Estonija	2001.	3,1	0	59	...	1	1	1
Mađarska	2001.	11,7	0	127,5	...	2	2	5
Latvija	2002.	4,3	0	55	...	1	1	1
Litva	2001.	5,3	0	100	...	1	1	1
Makedonija	2001.	14,6	0	60	...	2	1	2
Poljska	2000.	14,5	0	748	...	2	1	2
Rumunjska	1999.	19,5	0	248	...	3	1	3
Slovačka	2001.	6,1	0	125	...	1	1	1
Slovenija	2001.	10,8	0	293	...	2	2	5
SR Jugoslavija	2001.	10,0	2	2	5
Prosjek (standardna devijacija)		11,8 (4,7)	0,0	163,8	...	1,6 (0,6)	1,2 (0,4)	2,2 (1,6)
Srednja vrijednost		10,0	0,0	100,0	...	2	1	2

Izvor: MMF-ov Odjel za vanjskotrgovinsku politiku

LITERATURA

Halpern, L. i C. Wyplosz (1997), *Equilibrium Exchange Rates in Transition Economies*, International Monetary Fund, Staff Paper, br. 4, sv. 44.

Hinkle, L. i P.J. Montiel (1999), *Exchange Rate Misalignment: Concepts and Measure for Development Countries*, Oxford University Press.

Foreign Investment Advisory Service of the IFC and World Bank (2002), *Croatia: Administrative Barriers to Foreign Investment*, izvješće.

Krajnyak, K. i J. Zettelmeyer (1998), *Competitiveness in Transition Economies: What Scope for Real Appreciation?*, International Monetary Fund, Staff Paper, br. 2, sv. 45.

Lipschitz, L. i D. McDonald (1991), *Real Exchange Rates and Competitiveness: a Clarification of Concepts, and Some Measurements for Europe*, International Monetary Fund, Working Paper 91/25, Washington.

Marsh, I. i S. Tokarick (1994), *Competitiveness Indicators: A Theoretical and Empirical Assessment*, International Monetary Fund, Working Paper 94/29, Washington.

World Economic Forum (2002), *The European Competitiveness and Transition Report 2001-2002*, Oxford University Press.

MEĐUNARODNI MONETARNI FOND

REPUBLIKA HRVATSKA

Odabrana pitanja i statistički dodatak

Pripremili Leo Bonato, Tetsuya Konuki i Sergei Dodzin

Odobrio: *European I Department*

22. srpnja 2002.

Tablica A1. Hrvatska: Bruto domaći proizvod, stalne cijene 1997., 1990–2002. 1/

	BDP (u mil. HRK)	Indeks 1990. = 100
1990.	151,3	100,0
1991.	119,4	78,9
1992.	105,4	69,7
1993.	97,0	64,1
1994.	102,6	67,8
1995.	109,7	72,5
1996.	116,3	76,8
1997.	123,8	81,8
1998.	126,9	83,9
1999.	126,5	83,6
2000.	131,2	86,7
2001.	136,5	90,2
1998.		
1. tr.	29,6	78,3
2. tr.	31,6	83,4
3. tr.	33,8	89,3
4. tr.	32,0	84,5
1999.		
1. tr.	29,3	77,3
2. tr.	31,0	82,0
3. tr.	33,7	89,2
4. tr.	32,5	85,8
2000.		
1. tr.	30,3	80,2
2. tr.	32,5	85,8
3. tr.	35,1	92,9
4. tr.	33,2	87,9
2001.		
1. tr.	31,6	83,5
2. tr.	34,0	89,8
3. tr.	36,6	96,6
4. tr.	34,4	90,9
2002.		
1. tr.	33,1	87,4

Izvori: Državni zavod za statistiku i MMF

1/ Nakon objavljivanja novih tromjesečnih serija u lipnju 1999., revidirani su podaci od 1997. nadalje.

Tablica A2. Hrvatska: Bruto dodana vrijednost i bruto domaći proizvod, tekuće cijene, 1997–2002.

	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002. 1/
	(u mil. HRK)					
Poljoprivreda, lov i šumarstvo	9.687	10.901	11.366	12.387	13.113	3.333
Rudarstvo, vadenje, prer. ind., opskrba el. energijom, plinom i vodom	27.113	29.074	30.871	35.174	38.008	9.832
Građevinarstvo	7.437	7.731	7.957	7.648	8.186	2.503
Trgovina na veliko i malo	13.050	13.788	14.328	16.401	19.176	4.886
Hoteli i restorani	3.266	3.582	3.452	4.232	4.826	615
Prijevoz, skladištenje i veze	9.092	9.777	10.507	12.596	15.105	3.623
Financijsko posred., posl. nekretninama, iznajm. i poslovne usluge	14.694	16.388	17.396	18.502	20.266	5.606
Javna uprava i društvene usluge	20.368	25.053	27.070	29.540	28.528	7.314
UFPIM	-3.788	-5.233	-5.603	-6.037	-6.954	-1.828
Bruto dodana vrijednost (bazične cijene)	100.919	111.061	117.344	130.443	140.254	35.883
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode	22.893	26.543	25.356	27.068	28.717	6.202
BDP (tržišne cijene)	123.812	137.604	142.700	157.511	168.972	42.085
	(u postocima)					
Poljoprivreda, lov i šumarstvo	7,8	7,9	8,0	7,9	7,8	7,9
Rudarstvo, vadenje, prer. ind., opskrba el. energijom, plinom i vodom	21,9	21,1	21,6	22,3	22,5	23,4
Građevinarstvo	6,0	5,6	5,6	4,9	4,8	5,9
Trgovina na veliko i malo	10,5	10,0	10,0	10,4	11,3	11,6
Hoteli i restorani	2,6	2,6	2,4	2,7	2,9	1,5
Prijevoz, skladištenje i veze	7,3	7,1	7,4	8,0	8,9	8,6
Financijsko posred., posl. nekretninama, iznajm. i poslovne usluge	11,9	11,9	12,2	11,7	12,0	13,3
Javna uprava i društvene usluge	16,5	18,2	19,0	18,8	16,9	17,4
UFPIM	-3,1	-3,8	-3,9	-3,8	-4,1	-4,3
Bruto dodana vrijednost (bazične cijene)	81,5	80,7	82,2	82,8	83,0	85,3
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode	18,5	19,3	17,8	17,2	17,0	14,7
BDP (tržišne cijene)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Izvori: Državni zavod za statistiku i MMF

1/ Tromjesečje od siječnja do ožujka.

Tablica A3. Hrvatska: Bruto domaći proizvod po sektorima, stalne cijene 1997., 1997–2002.

	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002. 1/
	(u mil. HRK)					
Poljoprivreda, lov i šumarstvo	9.687	10.229	10.029	10.157	10.225	2.625
Rudarstvo, vadenje, prer. ind., opskrba el. energijom, plinom i vodom	27.112	28.689	29.356	30.204	31.595	7.901
Građevinarstvo	7.437	7.476	6.856	6.548	6.734	1.838
Trgovina na veliko i malo	13.051	12.942	12.385	13.688	15.297	3.635
Hoteli i restorani	3.266	3.288	3.130	3.636	3.853	561
Prijevoz, skladištenje i veze	9.092	9.479	9.141	9.713	10.421	2.526
Financijsko posred., posl. nekretninama, iznajm. i poslovne usluge	14.693	15.287	15.480	15.766	16.514	4.265
Javna uprava i društvene usluge	20.366	20.890	21.440	21.662	21.669	5.465
UFPIM	-3.789	-4.034	-3.869	-3.893	-4.290	-1.131
Bruto dodana vrijednost (bazične cijene)	100.915	104.246	103.948	107.481	112.018	27.688
	(godišnja promjena u postocima)					
Poljoprivreda, lov i šumarstvo	...	5,6	-2,0	1,3	0,7	1,8
Rudarstvo, vadenje, prer. ind., opskrba el. energijom, plinom i vodom	...	5,8	2,3	2,9	4,6	2,7
Građevinarstvo	...	0,5	-8,3	-4,5	2,8	15,3
Trgovina na veliko i malo	...	-0,8	-4,3	10,5	11,8	12,7
Hoteli i restorani	...	0,7	-4,8	16,2	6,0	5,6
Prijevoz, skladištenje i veze	...	4,3	-3,6	6,3	7,3	5,8
Financijsko posred., posl. nekretninama, iznajm. i poslovne usluge	...	4,0	1,3	1,8	4,7	4,9
Javna uprava i društvene usluge	...	2,6	2,6	1,0	0,0	0,5
UFPIM	...	6,5	-4,1	0,6	10,2	11,5
Bruto dodana vrijednost (bazične cijene)	...	3,3	-0,3	3,4	4,2	4,5

Izvori: Državni zavod za statistiku i MMF

1/ Tromjesečje od siječnja do ožujka.

Tablica A4. Hrvatska: Kretanja u industrijskoj proizvodnji, 1993–2002.
(industrijska proizvodnja po glavnim industrijskim grupacijama, 2000.=100)

	Ukupna industrijska proizvodnja	Energija	Intermedijarni proizvodi, osim energije	Kapitalni proizvodi	Trajni proizvodi za široku potrošnju	Netrajni proizvodi za široku potrošnju
1993.	82,2	60,4	95,9	113,1	85,3	85,0
1994.	80,0	61,7	96,7	83,1	83,1	90,5
1995.	87,3	70,7	88,8	85,8	73,2	96,1
1996.	90,0	77,3	95,6	91,2	73,6	90,0
1997.	96,2	90,5	93,8	97,2	96,4	100,6
1998.	99,7	93,8	97,4	98,5	94,7	104,9
1999.	98,3	102,5	96,4	93,3	103,9	98,8
2000.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
2001.	106,0	103,1	104,2	115,2	95,1	107,6
1998.						
1. tr.	95,4	101,9	92,6	95,4	93,5	94,7
2. tr.	100,3	78,0	104,1	106,9	96,5	104,0
3. tr.	102,4	87,3	96,2	99,8	95,5	115,7
4. tr.	100,9	107,8	96,8	92,2	93,5	105,0
1999.						
1. tr.	92,0	120,5	84,9	81,7	91,1	89,5
2. tr.	99,9	92,8	103,3	93,0	100,9	100,7
3. tr.	97,7	87,5	96,1	97,3	100,8	102,2
4. tr.	103,7	109,0	101,7	101,3	122,6	102,9
2000.						
1. tr.	95,4	118,1	94,5	79,3	99,8	87,8
2. tr.	101,9	88,3	106,0	110,9	106,5	103,0
3. tr.	100,2	87,9	96,3	111,9	91,9	107,2
4. tr.	102,5	105,7	103,3	97,9	101,8	101,8
2001.						
1. tr.	100,8	114,8	97,8	104,2	110,6	95,3
2. tr.	108,2	93,4	112,6	120,9	100,6	109,8
3. tr.	106,2	94,5	104,7	108,6	82,3	114,3
4. tr.	108,7	109,7	101,6	126,8	87,0	110,8
2002.						
1. tr.	102,5	109,6	101,7	109,0	97,9	98,9

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica A5. Hrvatska: Poljoprivredna proizvodnja, 1995–2001.
(1994.=100)

	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.
Ukupna proizvodnja - neto	101,0	103,0	106,1	116,7	113,2	101,9	110,5
Biljna proizvodnja	106,0	109,2	114,6	128,4	123,3	104,8	118,4
Stočarstvo	93,0	92,1	94,8	102,4	104,5	99,2	101,8
Pravne osobe i dijel. prav. osoba	92,0	82,8	84,5	99,7	91,7	79,8	86,4
Obiteljska poljop. gospodarstva	103,0	108,2	112,5	121,5	120,3	109,4	118,8

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica A6. Hrvatska: Turizam - noćenja, 1990–2002.

(u tisućama)

	Noćenja		
	ukupno	domaćih turista	stranih turista
1990.	52.523	6.747	45.776
1991.	10.158	3.394	6.764
1992.	10.724	3.170	7.554
1993.	12.909	3.152	9.757
1994.	19.977	4.421	15.556
1995.	12.885	4.370	8.515
1996.	21.455	4.909	16.546
1997.	30.314	5.617	24.697
1998.	31.287	5.285	26.002
1999.	26.563	5.215	21.348
2000.	38.406	5.099	33.307
2001.	43.404	5.021	38.384
2000.			
siječanj	255	159	95
veljača	249	143	106
ožujak	305	160	145
travanj	1.048	217	830
svibanj	1.400	317	1.083
lipanj	4.752	525	4.226
srpanj	11.703	1.329	10.374
kolovoz	13.321	1.404	11.918
rujan	4.099	358	3.741
listopad	735	204	531
studeni	254	140	114
prosinac	286	143	143
2001.			
siječanj	257	163	94
veljača	254	140	114
ožujak	353	177	176
travanj	1.213	246	967
svibanj	2.064	349	1.714
lipanj	5.826	538	5.288
srpanj	13.185	1.209	11.976
kolovoz	14.242	1.327	12.915
rujan	4.521	367	4.154
listopad	918	223	696
studeni	301	148	153
prosinac	271	134	137
2002.			
siječanj	238	154	85
veljača	274	154	120
ožujak	523	176	347
travanj	1.021	249	772

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica A7. Hrvatska: Noćenja turista po vrstama ugostiteljskih objekata, 1995–2001.

	(u tisućama)						
	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.
	(noćenja ukupno)						
Hoteli	5.587	8.551	11.247	11.387	9.605	13.164	14.582
Pansioni	15	31	51	58	63	95	104
Moteli	95	111	140	89	90	72	80
Prenoćišta	29	41	42	43	51	88	116
Turistička naselja	1.972	3.083	3.791	3.667	3.171	4.561	4.916
Gostionice i ostali ugost. smještajni kapaciteti	2	5	40	67	56	93	109
Kupališna i klimatska lječilišta	262	172	207	166	163	253	266
Odmarališta	495	626	1.057	944	908	815	730
Kampovi i kampirališta	3.429	5.815	7.857	8.650	7.640	10.740	12.131
Privatne sobe, stanovi, apartmani i kuće za odmor	840	2.806	5.660	6.020	4.656	8.325	9.346
Ostalo	158	216	221	196	160	975	1.023
Ukupno	12.884	21.457	30.313	31.287	26.564	39.183	43.404
	(noćenja domaćih turista)						
Hoteli	2.569	2.732	2.793	2.623	2.647	2.385	2.308
Pansioni	7	10	14	21	24	26	27
Moteli	66	73	107	53	63	43	47
Prenoćišta	16	21	19	21	26	52	77
Turistička naselja	466	502	434	414	465	424	435
Gostionice i ostali ugost. smještajni kapaciteti	1	3	12	16	19	19	25
Kupališna i klimatska lječilišta	173	139	156	125	117	158	154
Odmarališta	333	358	642	617	611	491	458
Kampovi i kampirališta	351	388	445	458	455	485	497
Privatne sobe, stanovi, apartmani i kuće za odmor	279	527	839	812	673	914	863
Ostalo	108	158	155	126	116	141	130
Ukupno	4.369	4.911	5.616	5.286	5.215	5.138	5.021
	(noćenja stranih turista)						
Hoteli	3.018	5.819	8.454	8.764	6.958	10.779	12.273
Pansioni	8	21	37	37	39	69	78
Moteli	29	38	33	36	27	29	33
Prenoćišta	13	20	23	22	25	37	39
Turistička naselja	1.506	2.581	3.357	3.253	2.706	4.138	4.481
Gostionice i ostali ugost. smještajni kapaciteti	1	2	28	51	37	73	84
Kupališna i klimatska lječilišta	89	33	51	41	47	95	112
Odmarališta	162	268	415	327	297	325	272
Kampovi i kampirališta	3.078	5.427	7.412	8.192	7.186	10.255	11.634
Privatne sobe, stanovi, apartmani i kuće za odmor	561	2.279	4.821	5.208	3.983	7.412	8.483
Ostalo	50	58	66	70	44	834	894
Ukupno	8.515	16.546	24.697	26.001	21.349	34.045	38.384

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica A8. Hrvatska: Noćenja turista po zemlji podrijetla, 1995–2001.

	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.
(u tisućama)							
Ukupno	8.515	16.546	24.697	26.002	21.349	34.045	38.384
Europska unija	4.569	8.987	13.024	14.141	10.724	19.526	22.981
Istočna Europa	3.503	6.844	10.697	11.386	10.248	14.174	15.040
Ostale europske zemlje	297	443	743	245	177	106	121
Ostale izvaneurop. zemlje	147	272	232	230	200	238	243
(u postocima)							
Ukupno	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Europska unija	53,7	54,3	52,7	54,4	50,2	57,4	59,9
Istočna Europa	41,1	41,4	43,3	43,8	48,0	41,6	39,2
Ostale europske zemlje	3,5	2,7	3,0	0,9	0,8	0,3	0,3
Ostale izvaneurop. zemlje	1,7	1,6	0,9	0,9	0,9	0,7	0,6

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica A9. Hrvatska: Struktura zaposlenosti, 1997–2001.

(u tisućama)

	1997. 1/	1998.	1999.	2000.	2001.
Ukupno	1.311	1.385	1.365	1.341	1.348
A. Poljoprivreda, lov i šumarstvo	157	146	134	115	108
B. Ribarstvo	1	4	4	4	4
C. Rudarstvo i vađenje	9	8	8	8	8
D. Prerađivačka industrija	285	305	296	289	287
E. Opskrba električnom energijom, plinom i vodom	27	27	27	27	28
F. Građevinarstvo	67	97	96	89	90
G. Trgovina na veliko i malo	147	201	198	198	206
H. Hoteli i restorani	43	76	73	75	76
I. Prijevoz, skladištenje i veze	88	99	96	97	97
J. Financijsko posredovanje	28	29	29	30	30
K. Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge	42	61	64	66	70
L. Javna uprava i obrana; socijalno osiguranje	45	123	124	122	121
M. Obrazovanje	77	79	80	83	84
N. Zdravstvena zaštita i socijalna skrb	78	81	82	82	82
O. Ostale društvene, socijalne i osobne uslužne djelatnosti	27	38	41	42	44
P. Privatna kućanstva sa zaposlenim osobljem	...	6	8	10	11
Q. Izvanteritorijalne organizacije i tijela	0	2	1	0	0
Nerazvrstani prema djelatnosti 2/	...	4	4	3	3

Izvor: Državni zavod za statistiku

1/ Nisu obuhvaćeni zaposleni u policiji i obrani. Vlasnici obrta, odnosno osobe koje obavljaju djelatnosti slobodnih profesija obuhvaćeni su samo u ukupnom broju.

2/ Odnosi se na vlasnike obrta, odnosno osobe koje obavljaju djelatnosti slobodnih profesija.

Tablica A10. Hrvatska: Kretanja zaposlenosti i nezaposlenosti, 1991–2001. 1/

(u jedinicama, osim ako je navedeno drugačije, na kraju razdoblja)

	Poduzeća u već. drž. vlasništvu i javni sektor 1/ (1)	Privatni sektor 2/ (2)	Ukupna zaposlenost 3/ (3)=(1)+(2)	Nezaposlenost (registrirana) (4)	Radna snaga (5)=(3)+(4)	Stopa nezaposlenosti (u postocima) (4):(5)
1991.	1.482.740	343.650	1.826.390	283.308	2.109.698	13,4
1992.	1.221.333	435.200	1.656.533	261.050	1.917.583	13,6
1993.	1.054.357	586.823	1.641.180	243.096	1.884.276	12,9
1994.	870.787	716.791	1.587.578	247.555	1.835.133	13,5
1995.	799.665	738.804	1.538.469	249.070	1.787.539	13,9
1996. 4/	667.979	764.232	1.432.211	264.124	1.696.335	15,6
1997. 4/	644.047	746.383	1.390.430	284.611	1.675.041	17,0
1998. 4/	607.052	748.990	1.392.042	292.332	1.683.374	17,4
1999. 4/	584.660	791.923	1.376.583	318.157	1.694.740	18,8
2000. 4/	565.324	776.817	1.342.141	357.711	1.699.852	21,0
2001. 4/	543.767	790.211	1.333.978	388.747	1.722.725	22,6
2002. 4/	1.326.780	415.352	1.742.132	23,8

Izvori: Državni zavod za makroekonomske analize i prognoze, Državni zavod za statistiku i Hrvatski zavod za zapošljavanje

2/ Zaposlenost u privatnom sektoru obuhvaća individualne poljoprivrednike, poduzetnike i njihove zaposlenike, nezavisne profesionalne djelatnike i zaposlenike privatnih poduzeća. Od 1992. nadalje obuhvaćena su i privatna poduzeća osnovana u privatizacijskom procesu.

3/ Procjene ukupne zaposlenosti utemeljene su na ukupnom broju zaposlenika koji plaćaju mirovinske doprinose.

4/ Na kraju ožujka.

Tablica A11. Hrvatska: Kretanja troškova radne snage, 1999–2001. 1/

(u tisućama HRK)

	Bruto plaće	Neto plaće	Doprinosi iz plaća	Porez na dohodak	Nadoknade od zaposlenosti i rada	Ostali doprinosi 2/
1999.						
siječanj	3.416.722	2.322.572	703.845	390.305	159.247	12.198
veljača	3.331.967	2.268.552	686.385	377.030	169.025	11.895
ožujak	3.301.016	2.249.672	680.009	371.335	191.902	11.785
travanj	3.446.458	2.334.252	709.970	402.236	185.305	12.304
svibanj	3.572.691	2.413.320	735.974	423.397	186.549	12.755
lipanj	3.557.639	2.397.365	732.874	427.400	204.324	12.701
srpanj	3.646.494	2.458.320	751.178	436.996	406.968	13.018
kolovoz	3.603.266	2.439.201	742.273	421.792	168.951	12.864
rujan	3.587.308	2.425.530	738.985	422.793	170.693	12.807
listopad	3.572.985	2.415.885	736.035	421.065	208.799	12.756
studenj	3.567.806	2.413.236	734.968	419.602	185.133	12.737
prosinac	3.942.835	2.642.176	812.224	488.435	275.738	14.076
2000.						
siječanj	3.625.960	2.428.653	746.948	450.359	117.273	12.945
veljača	3.636.148	2.438.919	749.046	448.183	135.708	12.981
ožujak	3.673.884	2.465.739	756.820	451.325	151.703	13.116
travanj	3.797.283	2.604.541	782.240	410.502	185.166	13.556
svibanj	3.708.492	2.559.967	763.949	384.576	181.289	13.239
lipanj	3.923.002	2.696.286	808.138	418.578	177.410	14.005
srpanj	4.006.377	2.754.188	825.314	426.875	174.195	14.303
kolovoz	3.908.388	2.696.189	805.128	407.071	166.343	13.953
rujan	4.019.068	2.766.231	827.928	424.909	179.962	14.348
listopad	3.938.627	2.718.231	811.357	409.039	164.210	14.061
studenj	3.977.136	2.740.021	819.290	417.825	162.833	14.198
prosinac	4.241.910	2.913.572	873.833	454.505	243.432	15.144
2001.						
siječanj	4.054.031	2.826.055	835.130	392.846	167.515	...
veljača	4.003.908	2.818.780	824.805	360.323	144.485	...
ožujak	3.913.252	2.760.558	806.130	346.564	220.775	...
travanj	4.077.916	2.857.495	840.051	380.370	257.285	...
svibanj	4.145.625	2.916.915	853.999	374.711	240.127	...
lipanj	4.303.489	3.012.822	886.519	404.148	250.602	...
srpanj	4.233.168	2.980.764	872.033	380.371	231.801	...
kolovoz	4.281.253	3.007.496	881.938	391.819	187.145	...
rujan	4.298.477	3.020.350	885.486	392.641	212.412	...
listopad	4.250.893	2.989.910	875.684	385.299	216.075	...
studenj	4.309.837	3.031.736	887.826	390.275	215.554	...
prosinac	4.615.852	3.220.867	950.866	444.119	430.103	...

Izvor: Financijska agencija (FINA), bivši ZAP

1/ Nisu obuhvaćeni zaposlenici Ministarstva obrane i Ministarstva unutarnjih poslova.

2/ Doprinosi za Hrvatsku gospodarsku komoru. Ovaj doprinos ukinut je 2001.

Tablica A12. Hrvatska: Prosječne mjesečne neto plaće, 1995–2002. 1/

	Ukupno	Ukupno
	(u HRK)	(u USD)
1995.	1.818	348
1996.	2.033	374
1997.	2.377	386
1998.	2.681	421
1999.	3.055	430
2000.	3.324	402
2001.	3.541	425
2000.		
siječanj	3.191	420
veljača	3.179	405
ožujak	3.303	413
travanj	3.207	393
svibanj	3.367	396
lipanj	3.329	412
srpanj	3.274	405
kolovoz	3.369	403
rujan	3.303	382
listopad	3.369	384
studeni	3.503	397
prosinac	3.499	414
2001.		
siječanj	3.546	438
veljača	3.395	406
ožujak	3.535	419
travanj	3.513	412
svibanj	3.625	431
lipanj	3.503	410
srpanj	3.550	423
kolovoz	3.567	435
rujan	3.431	416
listopad	3.538	429
studeni	3.707	445
prosinac	3.582	432
2002.		
siječanj	3.597	426
veljača	3.500	406
ožujak	3.622	428
travanj	3.696	442

Izvori: Državni zavod za statistiku i procjene MMF-a

1/ Obuhvaća industrijski sektor u prijašnjem državnom vlasništvu ("privreda") i sektor opće države ("neprivreda"). Nisu obuhvaćene osobe zaposlene u policiji i obrani, vlasnici obrta i osobe koje obavljaju djelatnosti slobonih profesija te individualni poljoprivrednici.

Tablica A13. Hrvatska: Prosječna mjesečna bruto plaća po zaposleniku, 1997–2002. 1/
(u HRK)

	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002. 2/
Ukupno	3.668	4.131	4.551	4.830	5.060	5.189
A. Poljoprivreda, lov i šumarstvo	3.377	3.558	3.821	4.300	4.109	4.283
B. Ribarstvo	2.784	3.106	3.005	2.900	3.278	3.499
C. Rudarstvo i vađenje	4.206	4.351	4.615	5.039	5.703	5.485
D. Prerađivačka industrija	3.358	3.681	3.869	4.050	4.464	4.603
E. Opskrba električnom energijom, plinom i vodom	4.148	4.729	5.113	5.369	5.480	5.299
F. Građevinarstvo	3.229	3.473	3.630	3.644	3.964	4.191
G. Trgovina na veliko i malo	3.349	3.558	3.580	3.827	4.148	4.421
H. Hoteli i restorani	3.048	3.453	3.610	3.827	4.111	4.211
I. Prijevoz, skladištenje i veze	3.970	4.324	4.908	5.410	5.796	5.907
J. Financijsko posredovanje	5.625	6.413	6.998	7.568	8.106	9.340
K. Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge	4.125	4.643	5.093	5.235	5.380	5.487
L. Javna uprava; socijalno osiguranje	4.155	5.053	6.185	6.386	5.998	5.931
M. Obrazovanje	3.322	4.046	4.624	5.043	5.245	5.343
N. Zdravstvena zaštita i socijalna skrb	4.150	4.989	5.789	6.338	6.347	6.248
O. Ostale društvene, socijalne i osobne uslužne djelatnosti	4.302	4.662	4.994	5.105	5.305	5.352

Izvor: Državni zavod za statistiku

1/ Nisu obuhvaćeni vlasnici obrta, odnosno osobe koje obavljaju djelatnosti slobodnih profesija, zaposleni u policiji i obrani, kao ni individualni poljoprivrednici.

2/ Prosjek za razdoblje od siječnja do travnja.

Tablica A14. Hrvatska: Indeksi nominalne neto plaće po zaposleniku, 1997–2002. 1/
(1997.=100)

	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002. /2
Ukupno	100,0	112,8	126,7	135,9	139,2	143,6
A. Poljoprivreda, lov i šumarstvo	100,0	106,6	117,7	129,7	130,2	133,6
B. Ribarstvo	100,0	116,6	116,0	92,9	119,1	122,6
C. Rudarstvo i vađenje	100,0	105,3	116,5	135,9	136,0	144,7
D. Prerađivačka industrija	100,0	110,3	119,6	132,4	139,1	144,3
E. Opskrba električnom energijom, plinom i vodom	100,0	113,1	127,0	130,7	137,0	137,2
F. Građevinarstvo	100,0	109,4	117,9	119,3	134,0	142,2
G. Trgovina na veliko i malo	100,0	107,4	111,7	124,0	129,3	134,8
H. Hoteli i restorani	100,0	113,5	122,1	135,6	144,2	143,3
I. Prijevoz, skladištenje i veze	100,0	109,3	126,9	139,1	152,4	150,9
J. Financijsko posredovanje	100,0	113,7	127,5	134,0	142,9	187,3
K. Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge	100,0	112,5	125,4	129,7	127,6	127,7
L. Javna uprava; socijalno osiguranje	100,0	120,2	146,8	155,3	139,4	144,1
M. Obrazovanje	100,0	120,7	138,9	151,2	150,7	153,5
N. Zdravstvena zaštita i socijalna skrb	100,0	119,5	139,2	152,2	144,7	143,6
O. Ostale društvene, socijalne i osobne uslužne djelatnosti	100,0	109,2	120,4	128,2	133,5	135,3

Izvor: Državni zavod za statistiku

1/ Nisu obuhvaćeni vlasnici obrta, odnosno osobe koje obavljaju djelatnosti slobodnih profesija, zaposleni u policiji i obrani, kao ni individualni poljoprivrednici.

2/ Travanj.

Tablica A15. Hrvatska: Indeksi realne neto plaće po zaposleniku, 1997–2002. 1/

(1997.=100)

	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002. 2/
Ukupno	100,0	106,0	116,6	117,0	116,9	118,5
A. Poljoprivreda, lov i šumarstvo	100,0	100,2	108,0	111,4	109,2	110,0
B. Ribarstvo	100,0	109,6	104,0	78,0	97,5	98,5
C. Rudarstvo i vađenje	100,0	98,9	106,4	116,3	113,6	118,6
D. Prerađivačka industrija	100,0	103,6	109,3	113,3	116,2	118,3
E. Opskrba električnom energijom, plinom i vodom	100,0	106,3	115,5	111,4	113,8	112,0
F. Građevinarstvo	100,0	102,8	107,6	102,0	111,7	116,4
G. Trgovina na veliko i malo	100,0	101,0	102,7	106,8	108,7	111,3
H. Hoteli i restorani	100,0	106,7	111,2	115,6	120,0	117,1
I. Prijevoz, skladištenje i veze	100,0	102,7	115,9	118,9	127,2	123,7
J. Financijsko posredovanje	100,0	106,8	117,0	115,1	119,9	154,3
K. Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge	100,0	105,7	116,7	112,9	108,4	106,5
L. Javna uprava; socijalno osiguranje	100,0	112,9	135,3	134,0	117,4	119,2
M. Obrazovanje	100,0	113,4	129,1	131,6	127,9	127,9
N. Zdravstvena zaštita i socijalna skrb	100,0	112,3	129,9	133,0	123,4	120,3
O. Ostale društvene, socijalne i osobne uslužne djelatnosti	100,0	102,6	110,4	110,0	111,9	111,3

Izvor: Državni zavod za statistiku

1/ Nisu obuhvaćeni vlasnici obrta, odnosno osobe koje obavljaju djelatnosti slobodnih profesija, zaposleni u policiji i obrani, kao ni individualni poljoprivrednici.

2/ Travanj.

Tablica A16. Hrvatska: Kretanje cijena, 1994–2002.

	Cijene na malo			Cijene pri proizvođačima		
	Indeks pros. 1994.=100	Stopa rasta		Indeks pros. 1994.=100	Stopa rasta	
		Prethodno razdoblje	Isti mjesec prethodne godine		Prethodno razdoblje	Isti mjesec Prethodne godine
1994.	100,0	97,6	...	101,3	77,6	...
1995.	102,0	2,0	...	102,0	0,7	...
1996.	105,6	3,5	...	103,4	1,4	...
1997.	109,4	3,6	...	105,8	2,3	...
1998.	115,8	5,9	...	102,3	-3,3	...
1999.	120,8	4,3	...	104,8	2,4	...
2000.	128,4	6,2	...	114,9	9,7	...
2001.	134,7	4,9	...	119,0	3,6	...
2000.						
siječanj	123,7	0,8	4,6	110,4	1,9	7,6
veljača	124,1	0,3	4,6	111,5	0,8	7,8
ožujak	125,2	0,8	5,1	113,3	1,4	10,2
travanj	126,2	0,8	5,6	113,9	0,5	10,2
svibanj	126,4	0,2	5,0	113,7	-0,2	10,1
lipanj	128,8	1,9	7,0	114,4	0,7	10,6
srpanj	129,5	0,5	6,5	114,1	-0,2	9,4
kolovoz	129,5	0,0	6,5	114,5	0,2	8,7
rujan	131,0	1,2	7,1	115,3	0,9	8,9
listopad	131,8	0,6	7,3	116,6	1,1	9,7
studeni	132,1	0,2	7,7	120,4	3,4	11,3
prosinac	132,2	0,0	7,4	120,7	0,2	11,2
2001.						
siječanj	131,9	0,1	6,6	119,5	-0,7	8,2
veljača	132,5	0,5	6,8	120,7	0,9	8,3
ožujak	132,8	0,1	6,0	119,5	-1,6	5,5
travanj	134,8	1,4	6,8	119,8	0,0	5,1
svibanj	135,5	0,6	7,2	119,6	0,0	5,2
lipanj	135,1	-0,3	4,9	119,5	0,1	4,5
srpanj	134,4	-0,6	3,8	118,7	-0,7	4,0
kolovoz	135,8	1,0	4,9	118,4	-0,5	3,4
rujan	136,0	0,3	3,8	118,8	0,6	3,0
listopad	136,1	-0,1	3,2	119,1	0,2	2,1
studeni	135,7	-0,2	2,8	118,0	-0,5	-2,0
prosinac	135,5	-0,2	2,6	116,9	-1,0	-3,1
2002.						
siječanj	136,2	0,8	3,3	116,3	-0,1	-2,6
veljača	136,3	0,1	2,8	117,3	0,6	-2,8
ožujak	137,0	0,4	3,2	116,8	-1,1	-2,3
travanj	137,7	0,4	2,2	118,1	0,9	-1,4
svibanj	138,0	0,2	1,8	118,2	0,2	-1,2

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica A17. Hrvatska: Stope inflacije mjerene cijenama na malo, 1994–2002.

(prosječna godišnja promjena, u postocima)

	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002. 1/
Ukupno	97,6	2,0	3,5	3,6	5,9	4,3	6,2	4,9	2,6
Roba	95,1	0,0	2,4	2,8	4,1	4,2	6,5	4,3	0,5
Poljoprivredni proizvodi	134,5	3,7	0,0	6,5	3,7	-0,5	5,9	3,0	2,2
Industrijski proizvodi - ukupno	94,1	-0,2	2,5	2,7	4,1	4,4	6,5	4,4	0,4
Industrijski prehrambeni proizvodi	93,3	0,0	4,5	3,6	7,3	0,5	-0,1	2,0	1,3
Alkoholna pića 2/	108,2	4,4	7,7	3,2	-1,7	4,3	11,1	9,4	2,3
Duhan	159,1	27,2	18,2	0,0	0,1	9,1	20,3	3,3	0,0
Indus. neprehrambeni proizvodi	90,8	-2,2	0,2	2,6	3,9	5,4	7,3	5,1	0,0
Tekstilni proizvodi	103,5	-4,2	-1,5	5,9	4,5	9,4	6,8	3,3	2,5
Gorivo i rasvjeta	87,6	-3,5	1,9	3,1	1,6	3,5	9,5	11,0	-3,5
Pokućstvo - namještaj	103,8	-5,8	-3,3	1,5	-0,6	4,1	2,7	1,2	-1,7
Električni aparati	62,2	-10,6	-3,9	-2,2	-0,9	4,2	2,8	1,0	-1,2
Lijekovi	110,5	0,6	-0,6	6,7	18,0	1,2	-6,6	8,5	1,8
Usluge	110,9	11,9	8,6	7,0	12,1	3,8	5,1	7,2	10,7
Stambene usluge 3/	142,8	18,1	5,1	1,1	30,9	3,0	1,6	1,8	7,3
Komunalne usluge	113,7	5,3	4,5	8,9	20,6	3,8	4,0	8,0	...
Prometne usluge 4/	98,8	6,5	5,9	8,2	9,0	2,2	8,7	8,5	15,8
PTT usluge	95,2	23,8	32,8	15,0	18,1	26,4	6,3	23,2	...

Izvor: Državni zavod za statistiku

1/ Prosjek za razdoblje od siječnja do svibnja.

2/ Podaci za 2002. obuhvaćaju sva pića.

3/ Podaci za 2002. obuhvaćaju stambene i komunalne usluge.

4/ Podaci za 2002. obuhvaćaju prometne i PTT usluge.

Tablica A18. Hrvatska: Broj poduzeća u privrednom sektoru i broj pravnih osoba nad kojima je pokrenut stečaj, 1996–2001.
(na kraju godine, broj osoba)

	Registrirane pravne osobe prema područjima NKD-a 31. prosinca						Pravne osobe u likvidacijskom ili stečajnom postupku, 31. prosinca				Obrti i slobodne profesije 31. ožujka			
	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	1998.	1999.	2000.	2001.	1998.	1999.	2000.	2001.
Ukupno	171.170	177.730	183.306	188.552	192.034	195.563	294	425	623	780	92.850	86.512	87.844	87.539
Pojloprireda, lov i šumarstvo	3.063	3.135	3.177	3.269	3.288	3.299	22	29	45	50	503	550	632	655
Ribarstvo	467	479	497	507	517	534	-	-	-	1	1.518	1.527	1.523	1.535
Rudarstvo i vađenje	177	194	211	232	240	261	-	-	-	-	5	6	12	14
Prerađivačka industrija	16.983	17.573	18.011	18.466	18.730	19.104	84	110	175	215	11.327	11.030	11.126	11.069
Opskrba električnom energijom, plinom i vodom	137	144	157	169	173	185	-	-	2	3	-	3	-	-
Gradevinarstvo	9.734	10.381	10.916	11.307	11.484	11.762	35	46	61	83	9.786	9.528	9.404	9.361
Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikla te predmeta za osobnu uporabu i kućanstvo	79.176	80.861	81.765	82.954	83.191	83.026	81	123	179	231	20.583	20.094	20.135	19.981
Hoteli i restorani	5.131	5.346	5.596	5.839	6.000	6.210	8	9	15	22	11.967	11.817	12.295	12.167
Prijevoz, skladištenje i veze	7.885	8.199	8.446	8.640	8.791	8.952	11	16	25	39	10.324	9.927	9.687	9.536
Financijsko posredovanje	1.084	1.286	1.398	1.466	1.505	1.545	6	19	29	47	471	461	446	454
Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge	17.081	17.737	18.303	18.843	19.277	19.909	30	49	64	66	8.020	7.934	8.222	8.277
Javna uprava i obrana; socijalno osiguranje	1.886	2.035	2.049	2.068	2.137	2.094	-	-	-	-	3.877	14	3	3
Obrazovanje	2.418	2.510	2.657	2.738	2.781	2.827	4	6	6	1	22	34	51	52
Zdravstvena zaštita i socijalna skrb	1.995	2.071	2.184	2.296	2.381	2.506	3	3	4	5	4.428	5.148	5.661	5.706
Ostale društvene, socijalne i osobne uslužne djelatnosti	23.897	25.714	27.875	29.697	31.480	33.291	10	15	18	17	6.908	6.847	7.103	7.224
Privatna kućanstva sa zaposlenim osobljem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	672	557	554	538
Izvanteritorijalne organizacije i tijela	56	65	64	61	59	58	-	-	-	-	1.303	-	-	-
Nepoznato	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.136	1.035	990	967

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica A19. Hrvatska: Proračun središnje države prema ekonomskim kategorijama, 1997–2001. 1/
(postotak BDP-a)

	1997.	1998.	1999.	2000.	2001. prel.
Prihodi i potpore	42,5	45,6	42,8	39,9	38,7
Tekući prihodi	42,5	45,6	42,8	39,9	38,7
Porezni prihodi	40,3	43,5	40,7	37,9	36,9
Porez na dohodak	3,3	3,6	3,2	2,6	2,0
Doprinosi za socijalno osiguranje	14,6	14,2	13,8	13,0	12,9
Porez na dobit	1,4	1,8	1,7	1,1	1,2
Porez na promet nekretninama	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Porez na promet robe i usluga	16,6	20,4	18,5	18,3	18,1
Porez na dodanu vrijednost	0,0	14,7	13,9	13,6	13,5
Trošarine	4,4	4,3	4,3	4,6	4,5
Ostali porezi na promet robe i usluga	12,2	1,4	0,3	0,1	0,1
Porezi na međunarodnu trgovinu	3,7	3,0	3,0	2,4	2,3
Ostali porezni prihodi	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
Neporezni prihodi	2,2	2,1	2,2	1,9	1,9
Kapitalni prihodi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Potpore	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rashodi i neto posudbe	44,5	48,7	50,2	45,5	44,2
Rashodi	44,0	47,9	49,1	44,8	43,7
Tekući rashodi	39,5	42,1	43,5	41,5	40,4
Rashodi na promet robe i usluga	21,1	23,5	22,1	21,0	18,3
Plaće bez doprinosa poslodavaca	10,3	10,9	11,7	11,5	10,3
Ostale kupovine robe i usluga	10,8	12,6	10,4	9,5	7,9
Plaćanje kamata	1,6	1,5	1,6	1,8	1,9
Subvencije i ostali tekući transferi	16,7	17,0	19,8	18,6	20,2
Kapitalni rashodi	4,6	5,8	5,6	3,3	3,3
Pusudbe umanjene za otplate	0,5	0,8	1,1	0,7	0,5
Ukupni višak/manjak	-2,0	-3,0	-7,4	-5,7	-5,4
Primarni višak/manjak	-0,4	-1,5	-5,7	-3,8	-3,5
Tekući višak/manjak	3,0	3,6	-0,7	-1,6	-1,6

Izvori: Ministarstvo financija i procjene MMF-a

1/ Na obračunskom načelu. Obuhvaća pet bivših izvanproračunskih fondova (HZMO, HZZO, HZZ, Hrvatske vode i sredstva doplatka za djecu).

Tablica A20. Hrvatska: Rashodi proračuna središnje države prema funkcionalnoj klasifikaciji, 1997–2001. 1/
(postotak BDP-a)

	1997.	1998.	1999.	2000.	2001. prel.
Ukupni rashodi	44,0	46,0	48,3	48,4	44,6
Opće javne službe	1,8	2,7	1,9	2,5	2,3
Poslovi obrane	4,9	4,5	3,5	3,2	2,3
Poslovi javnog reda i sigurnosti	3,0	2,7	2,7	2,8	2,4
Socijalni rashodi	25,0	25,9	29,2	29,3	27,2
Obrazovanje	2,9	3,0	3,5	3,7	3,6
Zdravstvo	5,8	6,5	7,1	7,2	6,6
Socijalno osiguranje i zaštita	16,4	16,3	18,6	18,4	17,0
<i>Od toga:</i>					
Naknade za bolovanje i porodiljni dopust	1,6	1,5	1,5	1,8	1,3
Naknade nezaposlenima	0,4	0,3	0,4	0,4	0,4
Doplatak za djecu	0,8	0,7	0,8	0,8	1,4
Rashodi za izbjeglice i ostale ratne stradalnike	0,9	0,7	0,4	0,4	0,5
Mirovine (starosne, invalidske, branitelja, udovica)	10,7	11,2	12,8	12,4	13,3
Poslovi stanovanja i komunalnih djelatnosti	2,6	2,8	2,2	1,7	1,5
Rekreacijski, kulturni i religiozni poslovi i usluge	0,4	0,4	0,6	0,6	0,5
Gorivo i energija	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Poljoprivreda, šumarstvo, ribolov i lov	0,5	0,8	0,9	1,1	1,0
Rudarstvo, industrija i građevinarstvo	0,6	0,5	0,5	0,4	0,3
Promet i veze	2,8	3,0	3,7	3,1	2,6
Ostalo	0,5	0,4	0,4	0,5	0,9
Neklasificirani rashodi	2,0	2,5	2,5	2,2	3,5

Izvori: Ministarstvo financija i procjene MMF-a

1/ Na gotovinskom načelu. Obuhvaća pet bivših izvanproračunskih fondova (HZMO, HZZO, HZZ, Hrvatske vode i sredstva doplatka za djecu).

Tablica A21. Hrvatska: Poračun konsolidirane središnje države prema ekonomskim kategorijama 1997–2001. 1/
(postotak BDP-a)

	1997.	1998.	1999.	2000.	2001. prel.
Prihodi i potpore	42,5	45,6	43,0	40,1	39,4
Tekući prihodi	42,5	45,6	43,0	40,1	39,4
Porezni prihodi	40,3	43,5	40,7	37,9	37,3
Porez na dohodak	3,3	3,6	3,2	2,6	2,0
Doprinosi za socijalno osiguranje	14,6	14,2	13,8	13,0	12,9
Porez na dobit	1,4	1,8	1,7	1,1	1,2
Porez na promet nekretninama	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Porez na promet robe i usluga	16,6	20,4	18,5	18,3	18,4
Porez na dodanu vrijednost	0,0	14,7	13,9	13,6	13,5
Trošarine	4,4	4,3	4,3	4,6	4,9
Ostali porezi na promet robe i usluga	12,2	1,4	0,3	0,1	0,1
Porezi na međunarodnu trgovinu	3,7	3,0	3,0	2,4	2,3
Ostali porezni prihodi	0,4	0,3	0,3	0,3	0,4
Neporezni prihodi	2,2	2,1	2,4	2,1	2,1
Kapitalni prihodi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Potpore	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rashodi i neto posudbe	44,5	48,7	50,6	46,0	45,8
Rashodi	44,0	47,9	49,5	45,3	45,3
Tekući rashodi	39,5	42,1	43,9	41,9	40,9
Rashodi na promet robe i usluga	21,1	23,5	22,3	21,2	19,2
Plaće bez doprinosa poslodavaca	10,3	10,9	11,7	11,5	10,4
Ostale kupovine robe i usluga	10,8	12,6	10,6	9,7	8,8
Plaćanje kamata	1,6	1,5	1,6	1,8	2,0
Subvencije i ostali tekući transferi	16,7	17,0	19,9	18,9	19,6
Kapitalni rashodi	4,6	5,8	5,6	3,3	4,4
Pusudbe umanjene za otplate	0,5	0,8	1,1	0,7	0,5
Ukupni višak/manjak	-2,0	-3,0	-7,5	-5,9	-6,3
Primarni višak/manjak	-0,4	-1,5	-5,9	-4,1	-4,3
Tekući višak/manjak	3,0	3,6	-0,9	-1,8	-1,5

Izvori: Ministarstvo financija i procjene MMF-a

1/ Na obračunskom načelu. Obuhvaća pet bivših izvanproračunskih fondova (HZMO, HZZO, HZZ, Hrvatske vode i sredstva doplatka za djecu), Hrvatske autoceste i Hrvatske ceste, Hrvatski fond za privatizaciju te Državnu agenciju za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka.

Tablica A22. Hrvatska: Rashodi proračuna konsolidirane središnje države prema funkcionalnoj klasifikaciji,
1997–2001. 1/
(postotak BDP-a)

	1997.	1998.	1999.	2000.	2001. prel.
Ukupni rashodi	44,0	46,0	48,7	48,9	46,2
Opće javne službe	1,8	2,5	2,0	3,0	3,0
Poslovi obrane	4,9	4,6	3,5	3,2	2,3
Poslovi javnog reda i sigurnosti	3,0	2,7	2,7	2,8	2,4
Socijalni rashodi	25,0	25,9	29,2	29,3	27,2
Obrazovanje	2,9	3,0	3,5	3,7	3,6
Zdravstvo	5,8	6,5	7,1	7,2	6,6
Socijalno osiguranje i zaštita	16,4	16,3	18,6	18,4	17,0
Poslovi stanovanja i komunalnih djelatnosti	2,6	2,8	2,2	1,7	1,5
Rekreacijski, kulturni i relig. poslovi i usluge	0,4	0,4	0,6	0,6	0,5
Gorivo i energija	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Poljoprivreda, šumarstvo, ribolov i lov	0,5	0,8	0,9	1,1	1,0
Rudarstvo, industrija i građevinarstvo	0,6	0,5	0,5	0,4	0,3
Promet i veze	2,8	3,0	3,7	3,1	3,6
Ostalo	0,5	0,4	0,4	0,5	0,9
Neklasificirani rashodi	2,0	2,5	3,0	3,3	3,5

Izvori: Ministarstvo financija i procjene MMF-a

1/ Na gotovinskom načelu. Obuhvaća pet bivših izvanproračunskih fondova (HZMO, HZZO, HZZ, Hrvatske vode i sredstva doplatka za djecu), Hrvatske autoceste i Hrvatske ceste, Hrvatski fond za privatizaciju te Državnu agenciju za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka.

Tablica A23. Hrvatska: Poračun konsolidirane opće države prema ekonomskim kategorijama, 1997–2001. 1/
(postotak BDP-a)

	1997.	1998.	1999.	2000.	2001. prel.
Prihodi i potpore	47,7	51,1	48,0	44,8	43,1
Tekući prihodi	47,7	50,9	47,9	44,7	43,1
Porezni prihodi	43,4	46,9	43,7	40,8	39,7
Porez na dohodak	5,4	5,9	5,3	4,8	3,8
Doprinosi za socijalno osiguranje	14,5	14,1	13,6	12,8	12,7
Porez na dobit	2,0	2,5	2,3	1,5	1,7
Porez na promet nekretninama	0,6	0,6	0,5	0,5	0,4
Porez na promet robe i usluga	16,7	20,5	18,6	18,5	18,5
Porez na dodanu vrijednost	0,0	14,7	13,9	13,6	13,5
Trošarine	4,4	4,3	4,3	4,6	4,9
Ostali porezi na promet robe i usluga	12,3	1,5	0,4	0,2	0,2
Porezi na međunarodnu trgovinu	3,7	3,0	3,0	2,4	2,3
Ostali porezni prihodi	0,4	0,3	0,3	0,3	0,4
Neporezni prihodi	4,3	4,0	4,2	3,9	3,3
Kapitalni prihodi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Potpore	0,1	0,2	0,1	0,1	0,0
Rashodi i neto posudbe	50,1	54,6	56,2	51,0	49,7
Rashodi	49,5	53,8	55,1	50,2	49,1
Tekući rashodi	42,9	45,8	47,6	45,5	43,6
Rashodi na promet robe i usluga	23,7	26,3	24,9	23,7	21,5
Plaće bez doprinosa poslodavaca	11,2	11,9	12,7	12,5	11,3
Ostale kupovine robe i usluga	12,5	14,3	12,2	11,2	10,2
Plaćanje kamata	1,7	1,6	1,7	1,9	2,1
Subvencije i ostali tekući transferi	17,6	18,0	20,9	19,8	20,1
Kapitalni rashodi	6,6	7,9	7,5	4,8	5,5
Pusudbe umanjene za otplate	0,5	0,9	1,1	0,8	0,6
Ukupni višak/manjak	-2,3	-3,5	-8,2	-6,3	-6,6
Primarni višak/manjak	-0,7	-1,9	-6,4	-4,4	-4,5
Tekući višak/manjak	4,7	5,1	0,3	-0,8	-0,6

Izvori: Ministarstvo financija i procjene MMF-a

1/ Na obračunskom načelu.

Tablica A24. Hrvatska: Rashodi proračuna konsolidirane opće države prema funkcionalnoj klasifikaciji,
1997–2001. 1/
(postotak BDP-a)

	1997.	1998.	1999.	2000.	2001. prel.
Ukupni rashodi	49,5	51,8	54,2	53,9	50,0
Opće javne službe	2,9	3,7	3,2	4,0	3,5
Poslovi obrane	4,9	4,6	3,5	3,2	2,3
Poslovi javnog reda i sigurnosti	3,0	2,7	2,8	2,8	2,5
Socijalni rashodi	25,9	26,8	30,1	30,1	28,1
Obrazovanje	3,5	3,7	4,2	4,3	4,2
Zdravstvo	5,8	6,6	7,1	7,2	6,8
Socijalno osiguranje i zaštita	16,6	16,5	18,8	18,6	17,2
Poslovi stanovanja i komunalnih djelatnosti	4,3	4,3	3,5	2,9	2,5
Rekreacijski, kulturni i relig. poslovi i usluge	1,2	1,2	1,5	1,3	1,1
Gorivo i energija	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Poljoprivreda, šumarstvo, ribolov i lov	0,5	0,8	0,9	1,1	1,0
Rudarstvo, industrija i građevinarstvo	0,7	0,8	0,7	0,5	0,4
Promet i veze	3,4	3,8	4,5	3,8	4,0
Ostalo	0,7	0,6	0,5	0,5	1,0
Neklasificirani rashodi	2,0	2,6	3,1	3,4	3,6

Izvor: Ministarstvo financija

1/ Na gotovinskom načelu.

Tablica A25. Hrvatska: Stanje duga proračuna središnje države, 1997–2001.
(na kraju razdoblja)

	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.
	(u mil. HRK)					(postotak BDP-a)				
Ukupni dug	36.285	47.567	60.944	76.471	86.641	29,3	34,6	42,7	48,5	51,3
Ukupni unutarnji dug RH i unutarnji dug za koji jamči RH	16.294	16.862	19.721	25.449	33.145	13,2	12,3	13,8	16,2	19,6
Srednjoročne-dugoročne obveznice	14.159	13.036	13.721	15.769	17.052	11,4	9,5	9,6	10,0	10,1
Kratkoročni dug	1.379	2.012	3.034	5.575	7.952	1,1	1,5	2,1	3,5	4,7
Trezorski zapisi	450	566	777	2.565	4.892	0,4	0,4	0,5	1,6	2,9
Instrumenti tržišta novca	44	97	153	35	104	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1
Kreditni bankovnog sektora	886	1.349	2.104	2.976	2.956	0,7	1,0	1,5	1,9	1,7
Hrvatske narodne banke	0	0	24	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Domaćih posl. banaka proračunu središnje države	814	884	1.337	1.848	1.152	0,7	0,6	0,9	1,2	0,7
Domaćih posl. banaka izvanprorač. fondovima	71	465	742	1.128	1.803	0,1	0,3	0,5	0,7	1,1
Stanje domaćih financijskih garancija	756	1.814	2.967	4.105	8.141	0,6	1,3	2,1	2,6	4,8
Ukupni vanjski dug RH i vanjski dug za koji jamči RH	19.991	30.706	41.223	51.022	53.496	16,1	22,3	28,9	32,4	31,7
Vanjski dug RH	18.315	21.050	29.963	38.647	41.280	14,8	15,3	21,0	24,5	24,4
Vanjski dug za koji jamči RH	1.677	9.656	11.260	12.375	12.216	1,4	7,0	7,9	7,9	7,2
Dospjele neplaćene obveze 1/	3.223	5.861	7.025	3.684	506	2,6	4,3	4,9	2,3	0,3
Ukupni dug (uključujući jamstva i dospjele neplaćene obveze)	39.509	53.428	70.327	80.155	87.147	31,9	38,8	49,3	50,9	51,6
Direktni dug (isključ. jamstva, ali uključ. dospjele nepl. obveze)	37.077	41.959	56.099	63.676	66.790	29,9	30,5	39,3	40,4	39,5
od toga: na koji se naplaćuju kamate	33.853	36.098	49.074	59.991	66.284	27,3	26,2	34,4	38,1	39,2
"dospjele neplaćene obveze"	3.223	5.861	7.025	3.684	506	2,6	4,3	4,9	2,3	0,3

Izvori: HNB, Ministarstvo financija i procjene MMF-a

1/ Stanje obveza HZZO-a i dospjelih neplaćenih obveza proračuna središnje države.

Tablica A26. Hrvatska: Zdrastveno osiguranje, 1997-2001.
(broj osiguranika; godišnji prosjeci)

	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.
Ukupno	4.634.142	4.075.226	4.167.592	4.186.723	4.217.444
Zaposleni 1/	1.604.895	1.430.649	1.416.617	1.403.474	1.405.587
Umirovljenici	850.052	931.169	963.728	978.529	988.719
Nezaposleni	189.844	192.148	251.833	303.430	341.817
Članovi obitelji	1.824.144	1.319.571	1.360.635	1.355.696	1.341.877
Izbjeglice i prognanici	80.585	28.243	21.577	16.552	11.890
Ostali	84.652	173.446	153.202	129.042	127.554

Izvori: Državni zavod za statistiku i HZZO

1/ Obuhvaća i aktivne individualne poljoprivrednike.

Tablica A27. Hrvatska: Invalidsko i mirovinsko osiguranje, 1997–2001.

	1997.	1998.	1999. 1/	2000.	2001.
	(broj osoba)				
Mirovine	907.479	939.247	1.001.064	1.017.225	1.026.055
Invalidske mirovine	207.858	212.753	248.017	252.983	256.157
Starosne mirovine	467.363	487.431	508.569	526.780	537.451
Obiteljske mirovine	202.866	212.709	218.008	223.761	227.474
Bivše republike bivše Jugoslavije	29.392	26.354	26.470	13.701	4.973
Invalidske naknade (za tjelesno oštećenje)	105.919	107.093	111.655	108.595	106.639
Invalidi rada - prekvalifikacija ili dodatna obuka	651	444
Invalidi rada - naknade nezaposlenima (u 1999., naknade hrvatskim braniteljima)	37.699	39.688	4.381	5.621	7.150
Naknade za pola radnog vremena	12.028	6.876
Naknade za smanjenu plaću na novom radnom mjestu	25.823	23.103
	(rashodi, u tisućama HRK)				
Ukupno	15.448.078	16.535.589	19.046.509	20.225.124	22.967.095
Invalidske mirovine	2.944.078	3.341.432	3.780.870	4.292.668	4.805.244
Starosne mirovine	6.648.471	7.493.421	8.270.842	9.110.292	10.874.194
Obiteljske mirovine	2.434.623	2.904.441	3.035.559	3.579.497	4.115.480
Dodatak (100 HRK + 6%)	1.887.807	1.789.966	1.723.638
Naknade za tjelesno oštećenje	82.959	81.431	90.281	93.553	124.357
Troškovi i naknade povezani s prekvalifikacijom ili dodatnom obukom invalida rada	640.939	789.832	404.663	410.882	452.805
Doprinosi za stanogradnju	1.721.989	344.452
Administrativni troškovi	250.774	328.785	353.517	364.445	335.553
Ostalo	724.245	1.251.782	1.222.970	583.821	535.824

Izvoti: Državni zavod za statistiku i HZMO

1/ Obuhvaćene su naknade invalidima rada za prosinac 1998. (isplaćene u siječnju 1999.)
i privremene naknade hrvatskim braniteljima iz 1999.

Tablica A28. Hrvatska: Broj korisnika i mirovine isplaćene od strane
Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, 1997–2001.

	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.
	broj korisnika (u jedinicama)				
Ukupno	907.420	938.648	1.001.064	1.017.225	1.026.055
Starosna	467.363	487.432	508.569	526.780	537.451
Invalidska	207.859	212.753	248.017	252.983	256.157
Obiteljska	202.806	212.109	218.008	223.761	227.474
Ostale republike bivše SFRJ 1/	29.392	26.354	26.470	13.701	4.973
	ukupno isplaćene mirovine (u mil. HRK)				
Ukupno	12.290	14.034	15.427	17.169	19.866
Starosna	6.648	7.493	8.271	9.110	10.874
Invalidska	2.944	3.341	3.781	4.293	4.805
Obiteljska	2.435	2.904	3.036	3.579	4.115
Ostale republike bivše SFRJ 1/	263	294	339	187	72
	prosječne godišnje mirovine i plaće (u HRK)				
Prosječna neto plaća	28.571	32.180	36.660	39.912	42.492
Prosječna mirovina	13.544	14.951	15.480	16.430	19.104
Starosna	14.225	15.373	16.263	17.262	21.514
Invalidska	14.164	15.706	15.244	16.180	16.740
Obiteljska	12.005	13.693	13.924	14.779	16.394
Ostale republike bivše SFRJ 1/	8.946	11.166	12.806	10.158	13.600
Dodatne informacije:					
Uk. br. radno aktiv. osig. osoba (na kraju razd.)	1.468.938	1.471.509	1.406.901	1.380.510	1.402.102
od toga : HZMO	1.270.226	1.282.576	1.239.200
Omjer ovisnosti (osiguranici/umirovljenici) 2/	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
Omjer ovisnosti starosnih mirovina 3/	2,7	2,7	2,7	2,6	2,6
Odnos prosječne mirovine i plaće 4/	47,5	46,5	42,2	41,6	45,0
Odnos starosne mirovine i plaće 5/	49,9	47,8	44,4	46,7	50,1

Izvori: HZMO i Državni zavod za statistiku

1/ Prije 1996. broj korisnika mirovina iz ostalih bivših republika SFRJ nije zasebno prikazivan, a od svibnja 2000. se ne isplaćuju mirovine korisnicima mirovina iz Bosne i Hercegovine.

2/ Obuhvaća samo osobe osigurane kod HZMO-a.

3/ Populacija starosne dobi između 20 i 59 godina u odnosu na populaciju starosne dobi od 60 i više godina.

4/ Prosječna mirovina podijeljena s prosječnom neto plaćom.

5/ Starosna mirovina podijeljena s prosječnom neto plaćom.

Tablica A29. Hrvatska: Zaposleni u odabranim nacionalnim javnim poduzećima, 1997–2001.

(na kraju godine, broj zaposlenih)

	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.
HRVATSKA ELEKTROPRIVREDA	15.057	15.098	15.219	15.274	15.309
HRVATSKE VODE	630	676	706	720	723
HRVATSKE CESTE	3.816
HRVATSKA UPRAVA ZA CESTE 1/	...	1.075	1.044	1.190	...
HRVATSKE CESTE, d.o.o. (HC)	288
HRVATSKE AUTOCESTE, d.o.o. (HAC)	1.013
HRVATSKE ŽELJEZNICE	21.966	20.009	18.978	18.165	17.957
Hrvatska pošta i telekomunikacije	21.055	21.932	22.035	22.534	22.451
Hrvatska pošta	11.503	11.660	11.428
Hrvatski telekom	10.532	10.874	11.023
JADROLINIJA RIJEKA	2.030	1.773	1.669	1.685	1.692
HRVATSKA RADIO - TELEVIZIJA (HRT)	3.369	3.440	3.531	3.506	3.450
HRVATSKE ŠUME	9.284	8.477	8.857	9.808	9.642
NARODNE NOVINE	652	722	683	678	643
INA - INDUSTRIJA NAFTE	13.974	13.916	13.539	13.379	13.210
Ukupno	91.833	87.118	86.261	86.939	86.378

Izvori: Financijska agencija (FINA), bivši ZAP i pojedina poduzeća

1/ Od 2001. podijeljena u dvije agencije (HC i HAC).

Tablica A30. Hrvatska: Bilanca monetarnih institucija, 1996–2002. 1/
(u mil. HRK, na kraju razdoblja)

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.				2002.
						ožujak	lipanj	rujan	prosinac	ožujak
Aktiva										
1. Inozemna aktiva (neto)	11.741	16.913	12.713	16.656	29.017	31.118	30.362	34.431	48.661	42.714
2. Plasmani	48.465	56.195	66.923	65.939	72.051	75.817	78.690	84.337	87.638	94.540
2.1. Potraživanja od središnje države (neto) 2/	14.634	7.331	7.131	10.063	11.188	11.093	11.117	12.895	12.769	14.776
2.2. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	33.691	48.617	59.598	55.676	60.653	64.485	67.228	71.164	74.513	79.231
2.3. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	0	0	0	45	48	77	97	71	74	70
2.4. Potraživanja od ostalih financijskih institucija	140	247	194	154	162	162	248	207	281	462
Ukupno (1+2)	60.206	73.108	79.637	82.594	101.069	106.935	109.052	118.767	136.299	137.254
Pasiva										
1. Novčana masa	11.369	13.731	13.531	13.859	18.030	17.395	19.065	20.285	23.704	24.375
2. Štedni i oročeni depoziti	3.387	5.599	5.684	5.398	7.651	8.951	8.920	8.879	10.213	10.627
3. Devizni depoziti	21.817	31.278	37.971	36.966	46.902	50.706	51.210	58.662	71.837	70.939
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	128	134	154	437	478	452	494	518	318	304
5. Ograničeni i blokirani depoziti	8.305	5.953	4.315	3.815	2.865	2.580	2.495	2.403	1.926	1.861
<i>Od toga</i>										
Blokirani devizni depoziti stanovništva	7.171	4.574	3.419	2.743	1.695	1.466	1.371	1.015	770	539
6. Ostalo (neto)	15.199	16.412	17.981	22.120	25.143	26.850	26.867	28.021	28.301	29.148
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	60.206	73.108	79.637	82.594	101.069	106.935	109.052	118.767	136.299	137.254
Dodatne informacije:										
Ukupna likvidna sredstva (M4)	36.701	50.742	57.340	56.659	73.061	77.505	79.690	88.344	106.071	106.245

Izvor: Hrvatska narodna banka

1/ Podaci od 1999. nadalje ne obuhvaćaju aktivu i pasivu banaka nad kojima je u travnju 1999. pokrenut stečajni postupak. Zbog promjene u načinu statističkog izvješćivanja došlo je do loma podataka u srpnju 1999.

2/ Obuhvaća sve agencije i fondove središnje države te Hrvatsku banku za obnovu i razvoj (HBOR).

Tablica A31. Hrvatska: Bilanca Hrvatske narodne banke, 1996–2002.

(u mil. HRK, na kraju razdoblja)

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.				2002.
						ožujak	lipanj	rujan	prosinac	ožujak
Aktiva										
1. Inozemna aktiva 1/	12.819	16.006	17.593	23.136	28.747	30.652	32.844	36.352	39.309	41.502
2. Potraživanja od središnje države 2/	219	0	0	24	0	0	0	0	0	0
3. Potraživanja od ostalih domaćih sektora 3/	1	24	1	277	290	275	270	264	229	128
4. Potraživanja od banaka	214	34	1.054	1.139	330	23	226	18	18	579
5. Potraživanja od ostalih financijskih institucija	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ukupno (1+2+3+4+5)	13.253	16.063	18.647	24.575	29.367	30.950	33.339	36.634	39.557	42.209
Pasiva										
1. Primarni novac	8.770	10.346	9.954	10.310	11.717	11.346	12.553	13.627	17.803	19.748
1.1. Gotov novac izvan banaka	4.361	5.308	5.719	5.959	6.637	6.412	7.266	7.475	8.507	9.146
1.2. Blagajna banaka	152	217	251	382	532	374	486	436	539	891
1.3. Depoziti banaka	4.257	4.822	3.980	3.960	4.541	4.546	4.777	5.698	8.742	9.707
1.4. Depoziti ostalih bankarskih institucija	0	0	2	9	8	5	10	5	15	4
1.5. Depoziti ostalih domaćih sektora	0	0	1	0	0	10	14	13	0	0
2. Ograničeni i blokirani depoziti	243	101	1.788	5.017	5.805	5.938	6.806	7.162	6.030	6.951
2.1. Izdvojena devizna obvezna pričuva	0	0	1.668	4.636	5.491	5.676	6.511	6.719	5.705	6.841
2.2. Ograničeni depoziti 4/	79	101	119	381	315	261	295	443	325	110
2.3. Blokirani devizni depoziti	164	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Inozemna pasiva	1.160	1.471	1.465	1.671	1.631	1.335	1.347	1.487	1.597	1.996
4. Depoziti središnje države	558	1.033	435	397	1.157	2.341	2.672	1.853	1.752	1.086
4.1. Depozitni novac	425	806	390	394	1.009	1.340	1.712	1.758	1.752	1.086
4.2. Devizni depoziti Republike Hrvatske	0	148	0	0	0	768	741	0	0	0
4.3. Blagajnički zapisi HNB-a	133	79	45	3	149	233	219	95	0	0
5. Blagajnički zapisi	666	722	2.243	2.887	4.207	4.518	4.268	6.531	6.372	6.052
Od toga: Blag. zapisi HNB-a u stranoj valuti	0	0	1.412	1.635	1.813	1.937	1.110	3.078	2.913	2.026
6. Ostalo (neto)	45	28	136	242	368	443	451	479	424	-426
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	13.253	16.063	18.647	24.575	29.367	30.950	33.339	36.634	39.557	42.209

Izvor: Hrvatska narodna banka

1/ Obuhvaća rezervnu poziciju kod MMF-a.

2/ Obuhvaća sve agencije i fondove središnje države te Hrvatsku banku za obnovu i razvoj (HBOR).

3/ Podaci od 1999. nadalje obuhvaćaju dospjela potraživanja od banaka nad kojima je pokrenut stečajni postupak.

4/ Podaci od 1999. nadalje obuhvaćaju depozite banaka nad kojima je pokrenut stečajni postupak.

Tablica A32. Hrvatska: Konsolidirana bilanca poslovnih banaka, 1996–2002. 1/
(u mil. HRK, na kraju razdoblja)

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.				2002.
						ožujak	lipanj	rujan	prosinac	ožujak
Aktiva										
1. Pričuve banaka kod središnje banke	4.410	5.046	5.908	8.988	10.589	10.626	11.796	12.986	15.003	17.532
1.1. Devizne pričuve kod središnje banke	4.410	5.046	4.240	4.353	5.098	4.949	5.286	6.266	9.306	10.702
1.1. Kunske pričuve kod središnje banke	-	-	1.668	4.635	5.491	5.676	6.511	6.719	5.697	6.831
2. Inozemna aktiva	12.550	16.186	12.763	12.400	19.710	20.417	18.258	20.644	32.808	26.352
3. Potraživanja od središnje države 2/	16.693	15.239	14.864	16.264	19.076	19.676	19.314	20.305	20.156	21.753
3.1. Obveznice za blokiranu dev. štednju grad.	8.291	6.714	5.802	5.420	4.484	4.036	3.848	3.473	3.420	2.949
3.2. Velike obveznice	2.438	2.292	2.103	1.322	1.476	1.712	1.697	1.684	1.659	1.651
3.3. Ostala potraživanja	5.964	6.233	6.959	9.523	13.116	13.928	13.769	15.149	15.077	17.153
4. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	33.690	48.592	59.597	55.400	60.364	64.210	66.959	70.900	74.284	79.103
4.1. Potraživanja od lokalne države	145	309	654	906	1.175	1.187	1.164	1.225	1.280	1.194
4.2. Potraživanja od poduzeća	26.929	35.487	41.225	35.244	35.891	37.893	38.973	40.623	42.882	45.346
4.3. Potraživanja od stanovništva	6.615	12.796	17.717	19.250	23.298	25.130	26.822	29.053	30.122	32.563
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	-	-	0	45	48	77	97	71	74	70
6. Potraživanja od ostalih financijskih institucija	140	247	194	154	162	162	248	207	281	462
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	67.483	85.309	93.326	93.251	109.949	115.167	116.672	125.113	142.606	145.273
Pasiva										
1. Depozitni novac	7.007	8.424	7.809	7.891	11.386	10.969	11.775	12.792	15.181	15.225
2. Štedni i oročeni depoziti	3.387	5.599	5.684	5.398	7.651	8.951	8.920	8.879	10.213	10.627
3. Devizni depoziti	21.817	31.278	37.971	36.966	46.902	50.706	51.210	58.662	71.837	70.939
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	128	134	154	437	478	452	494	518	318	304
5. Inozemna pasiva	12.467	13.807	16.177	17.209	17.810	18.616	19.394	21.079	21.858	23.144
6. Depoziti središnje države	1.721	6.875	7.298	5.829	6.730	6.242	5.525	5.558	5.635	5.891
7. Krediti primljeni od središnje banke	268	34	1.049	1.139	329	23	226	17	17	579
8. Ograničeni i blokirani depoziti	8.224	5.852	4.196	3.434	2.550	2.319	2.200	1.960	1.601	1.751
<i>Od toga:</i> Blokirani devizni depoziti stanovništva	7.171	4.574	3.419	2.743	1.695	1.466	1.371	1.015	770	539
9. Kapitalski računi	15.441	17.027	19.786	21.975	24.953	25.329	24.667	25.448	25.455	25.694
10. Ostalo (neto)	-2.977	-3.720	-6.797	-7.026	-8.839	-8.439	-7.738	-9.799	-9.508	-8.881
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10)	67.483	85.309	93.326	93.251	109.949	115.167	116.672	125.113	142.606	145.273

Izvor: Hrvatska narodna banka

1/ Podaci od 1999. nadalje ne obuhvaćaju aktivu i pasivu banaka nad kojima je u travnju 1999. pokrenut stečajni postupak.

2/ Obuhvaća sve agencije i fondove središnje države te Hrvatsku banku za obnovu i razvoj (HBOR).

Tablica A33. Hrvatska: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke, 1996–2002.
(u postocima, na godišnjoj razini)

Godina	Mjesec	Kamatne stope na sredstva izdvojene obvezne pričuve	Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB-a						
			s rokom dospijeca (U HRK)			s rokom dospijeca (u str. valuti)			
			35 dana	70 dana	105 dana	62 dana	91 dan	182 dana	364 dana
1996.	prosinac	5,50	8,00	9,50
1997.	prosinac	4,50	8,00	9,00	10,00
1998.	prosinac	5,90	9,50	10,50	11,00	4,60	3,12	3,08	...
1999.	prosinac	5,90	10,50	11,55	12,50	4,83	3,56
2000.	siječanj	5,90	10,50	11,55	12,50	4,72	5,85
	veljača	5,90	10,50	11,55	12,50	4,09	3,79	6,13	...
	ožujak	5,90	10,42	11,54	12,43	4,99	4,27	3,83	...
	travanj	5,90	9,79	11,00	12,30	4,53	6,11
	svibanj	5,90	9,05	9,80	10,93	4,85	5,28	6,88	...
	lipanj	5,90	7,96	8,97	10,00	5,54	5,26	6,73	7,00
	srpanj	5,90	7,84	8,84	9,74	5,09	5,94	6,01	...
	kolovoz	5,90	6,85	7,81	9,12	6,00	5,05
	rujan	5,90	6,78	7,80	9,02	4,90	5,14
	listopad	5,90	6,70	7,37	7,79	5,93	6,19
	studen	4,50	6,65	7,00	7,70	6,22	5,15
	prosinac	4,50	6,65	7,00	7,70	5,51	4,83
2001.	siječanj	4,50	6,64	6,99	7,70	4,96	5,22
	veljača	4,50	6,63	6,90	...	4,95	5,18
	ožujak	3,70	6,61	6,80	7,00	4,68	4,77
	travanj	3,70	6,36	6,73	6,95	4,52	4,38
	svibanj	3,70	6,34	6,72	6,93	4,26	4,26
	lipanj	3,70	5,48	5,87	6,30	3,98	4,17
	srpanj	3,50	3,98	4,27
	kolovoz	3,50	4,06	4,80	5,34	3,91	4,12
	rujan	2,00	5,00	5,50	6,00	3,47	4,08
	listopad	2,00	4,99	5,92	6,16	3,05	3,09
	studen	2,00	4,53	4,97	5,51	2,96	3,19
	prosinac	2,00	3,36	4,26	4,85	2,62	3,06
2002.	siječanj	2,00	3,72	4,16	4,78	2,86	3,04
	veljača	2,00	3,41	4,05	4,37	2,53	3,10
	ožujak	2,00	2,78	3,18	2,15	2,82

Izvor: Hrvatska narodna banka

Tablica A34. Hrvatska: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke, 1996-2002.
(u postocima, na godišnjoj razini)

Mjesec	Eskontna stopa HNB-a	Na lombardne kredite	Na interventne kredite za prem. nelikvidnosti	Na kredite korištene unutar jednog dana	Na kratkoročni kredit za likvidnost	Na nepravilno obračunatu ili manje izdvojenu obveznu pričuvu	Na neprop. korištena sr. i dospjele neplaćene obveze
1996. prosinac	6,50	11,00	19,00	17,00	...	19,00	18,00
1997. prosinac	5,90	9,50	19,00	17,00	...	19,00	18,00
1998. prosinac	5,90	12,00	19,00	7,00	14,00	19,00	18,00
1999. prosinac	7,90	13,00	19,00	...	14,00 ^{1/}	19,00	18,00
2000. siječanj	7,90	13,00	19,00	...	14,00	19,00	18,00
veljača	7,90	13,00	19,00	...	14,00	19,00	18,00
ožujak	7,90	13,00	19,00	...	14,00	19,00	18,00
travanj	5,90	12,00	18,00	...	13,00	18,00	18,00
svibanj	5,90	12,00	18,00	...	13,00	18,00	18,00
lipanj	5,90	12,00	18,00	...	13,00	18,00	18,00
srpanj	5,90	12,00	18,00	...	13,00	18,00	18,00
kolovoz	5,90	12,00	18,00	...	13,00	18,00	18,00
rujan	5,90	12,00	18,00	...	13,00	18,00	18,00
listopad	5,90	12,00	18,00	...	13,00	18,00	18,00
studen	5,90	12,00	18,00	...	13,00	18,00	18,00
prosina	5,90	12,00	18,00	...	13,00	18,00	18,00
2001. siječanj	5,90	12,00	18,00	...	13,00	18,00	18,00
veljača	5,90	12,00	18,00	...	13,00	18,00	18,00
ožujak	5,90	9,50	18,00	...	10,50	18,00	18,00
travanj	5,90	9,50	18,00	...	10,50	18,00	18,00
svibanj	5,90	9,50	18,00	...	10,50	18,00	18,00
lipanj	5,90	9,50	18,00	...	10,50	18,00	18,00
srpanj	5,90	9,50	18,00	...	10,50	18,00	18,00
kolovoz	5,90	9,50	10,50	18,00	18,00
rujan	5,90	10,50	11,50	18,00	18,00
listopad	5,90	10,50	11,50	18,00	18,00
studen	5,90	10,00	11,00	15,00	18,00
prosina	5,90	10,00	11,00	15,00	18,00
2002. siječanj	5,90	10,00	11,00	15,00	18,00
veljača	5,90	10,00	11,00	15,00	18,00
ožujak	5,90	10,00	11,00	15,00	18,00

Izvor: Hrvatska narodna banka

1/ Od 1999. nadalje kamatna stopa na kratkoročne kredite za likvidnost s rokom dospjeća do 3 mjeseca je 50 baznih bodova viša od kamatne stope na lombardne kredite, a kamatna stopa na kratkoročne kredite za likvidnost s rokom dospjeća dužim od 3 mjeseca je 100 baznih bodova viša od kamatne stope na lombardne kredite.

Tablica A35. Hrvatska: Pasivne kamatne stope poslovnih banaka, 1996–2002. 1/
(mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima, na godišnjoj razini)

	Kamatne stope na kunske depozite	Kamatne stope na šted. i oroč. depozite s valutnom klauzulom	Kamatne stope na devizne depozite
1996. prosinac	4,15	9,46	5,09
1997. prosinac	4,35	7,63	4,77
1998. prosinac	4,11	7,47	3,98
1999. prosinac	4,27	6,62	4,23
2000. siječanj	4,32	4,02	4,18
veljača	4,27	6,19	3,95
ožujak	4,10	6,81	3,96
travanj	4,03	6,36	3,81
svibanj	3,91	6,00	3,83
lipanj	3,59	6,75	3,83
srpanj	3,34	6,40	3,78
kolovoz	3,42	6,43	3,77
rujan	3,47	6,67	3,59
listopad	3,48	5,77	3,53
studeni	3,57	5,64	3,51
prosinač	3,40	5,54	3,47
2001. siječanj	3,45	5,19	3,13
veljača	3,60	5,22	3,27
ožujak	3,60	5,64	3,26
travanj	3,54	5,40	3,13
svibanj	3,32	5,94	3,09
lipanj	3,18	5,69	2,98
srpanj	3,04	5,29	2,93
kolovoz	3,11	4,63	2,96
rujan	3,10	4,98	2,83
listopad	3,06	4,58	2,75
studeni	2,99	4,40	2,59
prosinač	2,76	4,58	2,60
2002. siječanj	2,48	3,00	2,72
veljača	2,32	3,32	2,62
ožujak	2,02	2,80	2,62

Izvor: Hrvatska narodna banka

1/ Od siječnja 2002. podaci obuhvaćaju i štedionice.

Tablica A36. Hrvatska: Aktivne kamatne stope poslovnih banaka, 1996–2002. 1/
(mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima, na godišnjoj razini)

	Kamatne stope na kunske kredite bez valutne klauzule	Kamatne stope na kunske kredite s valutnom klauzulom	Kamatne stope na devizne kredite
1996. prosinac	18,46	18,97	19,28
1997. prosinac	14,06	14,40	13,56
1998. prosinac	16,06	13,04	6,95
1999. prosinac	13,54	12,53	6,75
2000. siječanj	15,32	12,76	6,65
veljača	11,67	12,85	6,63
ožujak	12,94	12,17	6,93
travanj	14,59	12,28	5,32
svibanj	12,52	12,18	6,98
lipanj	13,48	11,69	7,26
srpanj	11,46	11,30	5,72
kolovoz	9,90	11,21	6,03
rujan	10,73	11,64	6,53
listopad	10,92	11,60	6,23
studen	10,90	11,34	6,57
prosinac	10,45	10,74	7,70
2001. siječanj	10,81	10,26	7,83
veljača	10,89	10,27	6,48
ožujak	8,98	9,82	6,80
travanj	8,99	9,81	6,83
svibanj	9,32	10,34	7,15
lipanj	9,88	10,15	6,80
srpanj	9,39	9,31	6,50
kolovoz	9,27	9,64	6,51
rujan	9,46	9,81	6,44
listopad	8,53	9,37	5,93
studen	9,56	9,68	5,61
prosinac	9,51	9,29	5,94
2002. siječanj	15,28	9,58	8,26
veljača	14,57	9,29	7,76
ožujak	13,73	9,21	6,20

Izvor: Hrvatska narodna banka

1/ Podaci od siječnja 2002. nadalje obuhvaćaju štedionice, a ne obuhvaćaju međubankarske kredite.
Izmijenjena je i metodologija ponderiranja.

Tablica A37. Hrvatska: Bankovni sustav prema vlasničkoj strukturi, 1997–2001.
(na kraju razdoblja, kao postotak ukupne aktive, depozita i jamstvenog kapitala)

	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.
Aktiva					
Banke u državnom vlasništvu	32,7	37,0	40,4	5,7	5,0
Banke u privatnom vlasništvu	67,3	63,0	59,6	94,3	95,0
U većinskom vlasništvu države 1/	9,2	6,1	5,2	2,6	1,7
U manjinskom vlasništvu države	47,3	38,4	10,8	1,7	1,8
U većinskom stranom vlasništvu	4,0	6,7	39,9	84,1	89,3
Ostalo	6,8	11,9	3,6	6,0	2,2
Ukupno	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Depoziti					
Banke u državnom vlasništvu	29,9	35,3	39,5	6,0	5,2
Banke u privatnom vlasništvu	70,1	64,7	60,5	94,0	94,8
U većinskom vlasništvu države 1/	8,9	5,4	5,7	2,5	1,8
U manjinskom vlasništvu države	50,6	42,4	12,1	1,9	2,0
U većinskom stranom vlasništvu	3,6	4,8	39,6	84,0	89,2
Ostalo	7,0	12,0	3,1	5,7	1,8
Ukupno	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Jamstveni kapital					
Banke u državnom vlasništvu	26,3	36,4	37,0	3,8	5,1
Banke u privatnom vlasništvu	73,7	63,6	63,0	96,2	94,9
U većinskom vlasništvu države 1/	10,1	9,2	5,2	3,6	2,6
U manjinskom vlasništvu države	43,5	33,9	12,8	2,4	1,8
U većinskom stranom vlasništvu	7,7	13,8	38,5	78,6	84,4
Ostalo	12,4	6,7	6,4	11,7	6,1
Ukupno	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Izvor: Hrvatska narodna banka

1/ Vlasnički udjel države veći od 20 posto.

Tablica A38. Hrvatska: Aktiva i pasiva bankovnog sektora, 1995–2001.
(na kraju razdoblja, postotak BDP-a)

	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.			
							ožujak	lipanj	rujan	prosinac
Ukupna aktiva bankovnog sektora	63,7	62,5	68,9	67,1	65,5	69,8	68,2	69,0	74,0	84,4
Depoziti	21,5	29,8	36,6	37,0	35,2	43,8	0,0	42,6	47,5	57,5
Od toga: devizni depoziti	14,3	20,2	25,3	27,3	25,9	31,7	30,0	30,3	34,7	42,5
Kredit	28,7	27,9	36,6	40,5	37,7	37,6	37,5	38,9	41,7	43,2
Od toga: Krediti poduzećima	22,9	21,4	25,3	26,3	22,0	20,1	20,2	20,7	21,7	22,7
Krediti stanovništvu	4,8	6,1	10,3	12,7	13,5	14,8	14,9	15,9	17,2	17,8
Dodatne informacije:										
BDP (u mil. HRK)	98.382	107.981	123.811	137.604	142.469	157.511	168.973	168.973	168.973	168.972
Godišnja stopa inflacije (posto)	3,7	3,5	3,8	5,4	4,4	7,4	6,0	4,9	3,8	2,6
Omjer kredita i depozita (posto)	1,3	0,9	1,0	1,1	1,1	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8

Izvor: Hrvatska narodna banka

Tablica A39. Hrvatska: Kvaliteta kreditnog portfelja banaka, 1995–2001.
(u postocima, na kraju razdoblja)

	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.
Klasifikacija rizika							
A	86,8	88,7	89,0	84,2	85,5	87,6	90,3
B	5,6	4,1	5,3	5,3	4,2	3,0	2,5
C	4,2	4,2	3,1	4,2	3,5	2,5	2,1
D	1,8	1,7	0,9	1,9	3,2	3,1	2,3
E	1,6	1,3	1,7	4,4	3,6	3,9	2,8
Ukupno	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Od toga: Loši krediti (Kategorije C-E)	7,6	7,2	5,7	10,5	10,3	9,5	7,2

Izvor: Hrvatska narodna banka

Tablica A40. Hrvatska: Platna bilanca, 1994–2001. 1/

(u mil. USD, osim ako je navedeno drugačije)

	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.				2001.
								1. tr.	2. tr.	3. tr.	4. tr.	
Tekuće transakcije	853	-1442	-1091	-2.325	-1.531	-1.390	-433	-611	-833	1.200	-379	-623
Saldo robe razmjene	-1.142	-3.259	-3.623	-5.196	-4.147	-3.299	-3.204	-808	-1.284	-975	-944	-4.012
Izvoz fob	4.260	4.633	4.546	4.210	4.604	4.395	4.567	1.111	1.164	1.220	1.257	4.752
Uvoz fob	-5.402	-7.892	-8.169	-9.407	-8.752	-7.693	-7.771	-1.920	-2.448	-2.195	-2.201	-8.764
Usluge i dohodak	1.469	1.016	1.510	2.002	1.911	1.276	1.888	-26	197	1.937	314	2.423
Transport	321	314	310	283	228	84	179	45	38	50	35	169
Putovanja	1.405	927	1.504	1.993	2.133	1.742	2.190	81	392	1.981	275	2.729
Ostale usluge	-93	-197	-234	-251	-286	-201	-101	2	19	11	23	54
Naknade zaposlenima	35	39	39	56	70	60	70	29	30	32	34	125
Kamatni prihod	-200	-67	-109	-78	-234	-410	-450	-183	-281	-136	-54	-653
Tekući transferi	526	802	1.022	869	706	632	883	223	254	238	251	966
Kapitalne i financijske transakcije	16	1.136	2.403	3.039	1.629	2.553	1.538	318	1.136	193	676	2.324
Kapitalne transakcije	0	0	16	21	19	25	21	3	119	4	6	133
Financijske transakcije	16	1.136	2.387	3.018	1.610	2.528	1.517	315	1.017	189	671	2.191
Izravna ulaganja	110	110	482	344	835	1.445	1.086	75	366	231	652	1.325
Portfeljna ulaganja	11	5	24	577	15	574	722	576	27	175	-61	716
Srednjoročni i dugoročni krediti	-145	-142	454	1.189	1.018	348	175	-14	23	33	-5	37
Aktiva				-	0	-75	8	-2	4	-9	1	-6
Pasiva	-145	-142	454	1.189	1.018	423	168	-12	19	41	-5	43
Korišteno	184	315	844	1.776	1.735	1.657	1.413	196	227	383	285	1.091
Plan otplate	-329	-457	-391	-587	-717	-1.234	-1.245	-208	-208	-341	-291	-1.048
Valuta i depoziti 2/	30	694	784	424	192	85	-1.053	47	353	-584	650	466
Kratkoročni kapitalni tokovi (neto) 2/ 3/	10	470	217	248	36	60	214	-59	-26	-9	-319	-412
Trgovinski krediti 4/	0	0	426	236	-486	16	372	-310	274	342	-246	59
Neto pogreške i propusti	-591	345	-899	-323	62	-752	-494	433	97	-976	89	-357
Ukupni višak/manjak	278	40	413	391	160	410	611	140	401	417	386	1.344
Financiranje	-278	-40	-413	-391	-160	-410	-611	-140	-401	-417	-386	-1.344
Bruto međunarodne pričuve (= povećanje)	-743	-443	-533	-428	-152	-378	-582	-140	-387	-414	-372	-1.313
MMF (neto kupnje)	106	98	-4	37	-9	-31	-29	0	-14	-3	-14	-31
Izvanredno financiranje	360	306	125	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dodatne informacije												
Tekući račun platne bilance (postotak BDP-a)	5,9	-7,7	-5,5	-11,6	-7,1	-6,9	-2,3	-3,0	-4,1	5,9	-1,9	-3,1
Bruto službene međunarodne pričuve	1.405	1.895	2.314	2.539	2.816	3.025	3.525	3.514	3.799	4.416	4.704	4.704
u mjesecima uvoza robe i nefaktorskih usluga	1,8	2,3	2,4	2,9	3,5	3,8	4,0	3,9	4,3	4,9	5,0	5,0
Neto međunarodne pričuve	1.286	1.674	2.105	2.306	2.581	2.807	3.325	3.314	3.612	4.233	4.535	4.535
u mjesecima uvoza robe i nefaktorskih usluga	1,7	2,0	2,2	2,6	3,2	3,5	3,7	3,7	4,0	4,7	4,9	4,9
Bruto raspoložive međunarodne pričuve 5/	1.405	1.895	2.314	2.539	2.320	2.249	2.629	2.688	2.947	3.228	3.653	3.653
u mjesecima uvoza robe i nefaktorskih usluga 5/	1,8	2,3	2,4	2,9	2,8	2,8	3,0	3,0	3,3	3,6	3,9	3,9
Neto raspoložive međunarodne pričuve	1.286	1.674	2.105	2.306	2.085	2.031	2.430	2.488	2.761	3.045	3.484	3.484
u mjesecima uvoza robe i nefaktorskih usluga	1,7	2,0	2,2	2,6	2,6	2,5	2,7	2,8	3,1	3,4	3,7	3,7
Stanje duga 6/	3.282	3.921	4.611	6.420	8.708	8.937	10.101	10.138	10.115	10.282	9.930	10.493
od toga: kratkoročni dug 3/ 7/	37	208	355	441	468	473	676	713	625	615	298	298
Omjer inozemnog duga prema BDP-u 6/	22,5	20,8	23,2	31,9	40,3	44,5	53,1	52,8	52,0	52,0	49,1	51,9
Kratkoročni dug kao % bruto rasp. med. pričuva 3/ 7/ 8/	35,2	31,6	40,7	45,6	75,1	83,5	75,2					
Kratk. dug i deficit na tek. računu pl. bilance umanjten za izravna strana ulaganja kao % bruto rasp. med. pričuva 3/ 7/ 8/	130,0	63,8	126,3	73,0	72,8	54,4	48,5					50,8
Servisiranje inozemnog duga	-642	-698	-715	-890	-1.158	-1.821	-1.986	-595	-334	-564	-392	-1.885
Omjer servisiranja duga prema izvozu	9,0	9,9	9,1	10,8	13,5	22,4	22,9	35,1	16,1	15,0	18,9	19,6
BDP (u mil. USD)	14.583	18.811	19.871	20.109	21.628	20.063	19.030	4.665	5.023	5.454	5.085	20.229
BDP (u mil. HRK)	87.441	98.383	107.980	123.812	137.604	142.700	157.510	38.666	42.652	45.509	42.146	168.973
Tečaj												
Kuna prema euru (prosjeck razdoblja)			7,02	6,98	7,13	7,59	7,65	7,65	7,41	7,43	7,42	7,48
Kuna prema američkom dolaru (prosjeck razdoblja)	6,00	5,23	5,43	6,16	6,36	7,11	8,28	8,29	8,49	8,34	8,29	8,35

Izvori: Hrvatska narodna banka, *World Economic Outlook* i procjene MMF-a

1/ Temelji se na platnoj bilanci HNB-a revidiranoj u veljači 2002. i preliminarnim podacima za kraj prosinca 2001.

2/ Procjene za 1. tr. 2002. obuhvaćaju pretpostavljenu promjenu u depozitima stanovništva nastalu zbog uvođenja eura.

3/ Podaci o kratkoročnim kreditima poslovnih banaka dobiveni su od HNB-ove Direkcije za provođenje devizne politike.

4/ Obuhvaćeni su samo trgovinski krediti za potrebe uvoza s rokom dospijeća kraćim od tri mjeseca.

5/ Bruto međunarodne pričuve usklađene naniže za deviznu štednju redepoiniranu na račune HNB-a i iznos nedospjelih blagajničkih zapisa HNB-a nominiranih u stranoj valuti.

6/ Ne obuhvaća dug koji je isključen iz sporazuma s Londonskim klubom.

7/ Obuhvat je ograničen na kratkoročna kreditna zaduženja registrirana kod HNB-a.

8/ Kratkoročni dug prikazan je na osnovi preostalog dospijeća.

Tablica A41. Hrvatska: Uvoz i izvoz robe, 1999–2002. 1/
(u mil. USD)

	Izvoz	Uvoz
1999.	4.301	7.800
siječanj	311	493
veljača	285	523
ožujak	400	640
travanj	280	603
svibanj	386	659
lipanj	328	762
srpanj	384	727
kolovoz	388	552
rujan	401	648
listopad	365	687
studen	333	738
prosinac	440	768
2000.	4.432	7.887
siječanj	274	370
veljača	397	594
ožujak	398	696
travanj	333	563
svibanj	387	672
lipanj	377	775
srpanj	386	728
kolovoz	374	599
rujan	401	702
listopad	385	706
studen	407	711
prosinac	313	770
2001.	4.659	9.044
siječanj	321	537
veljača	375	638
ožujak	397	815
travanj	344	742
svibanj	388	957
lipanj	409	845
srpanj	374	814
kolovoz	425	689
rujan	397	744
listopad	498	843
studen	343	744
prosinac	389	676
2002.	1.028	2.095
siječanj	314	595
veljača	316	712
ožujak	398	788

Izvor: Državni zavod za statistiku (DZS)

1/ Podaci nisu revidirani u skladu s metodologijom za sastavljanje platne bilance iz 1998. Uključuju trgovinu sa zemljama bivše SFRJ. DZS je revidirao mjesečne serije za 1999., ali samo na razini ukupnih iznosa. Izvješća DZS-a o klasifikaciji zemalja sažetija su nego prije, a podaci o trgovini s bivšom Jugoslavijom nisu dostupni za sve zemlje.

Tablica A42. Hrvatska: Struktura izvoza (SMTK), 1994–2001. 1/
(u mil. USD)

	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.
Ukupno	4.232	4.633	4.512	4.171	4.541	4.302	4.432	4659
Prehrambeni proizvodi	369	395	411	385	385	291	273	322
Žive životinje	5	6	7	5	3	2	1	2
Meso i mesni proizvodi	60	50	47	54	50	33	23	20
Ribe i riblji proizvodi	50	45	49	60	43	35	44	64
Žitarice i proizvodi od žitarica	64	75	64	36	54	38	56	55
Voće i povrće	40	42	40	28	24	18	17	20
Kava, čaj, kakao i začini	1	34	31	31	30	23	23	25
Stočna hrana	21	15	15	21	23	14	9	14
Ostali prehrambeni proizvodi	128	128	158	149	158	129	100	200
Pića i duhan	67	90	92	121	111	101	111	121
Sirovine, izuzevši goriva	214	251	247	261	231	243	251	241
Uljano sjemenje, za sjetvu i potrošnju	2	4	2	4	5	4	5	4
Sirova guma	0	0	0	0	0	0	0	0
Drvo, drvna građa i pluto	144	161	166	168	157	164	160	148
Tekstilna vlakna i otpadni materijal	6	7	3	2	3	3	3	2
Sirova gnojiva i minerali	13	13	13	19	14	17	21	22
Metalne rude i lomljeni metal	20	22	20	31	23	19	24	25
Ostale sirovine	29	44	43	37	29	35	38	40
Mineralna goriva i maziva	386	391	416	426	264	338	485	474
Nafta i naftni derivati	344	366	371	385	232	281	382	346
Plin, prirodni i industrijski	16	22	28	40	30	41	100	120
Ostala goriva i maziva	26	3	17	1	1	9	5	8
Životinjska i biljna ulja i masti	7	9	10	14	16	9	5	8
Kemijski proizvodi	543	814	643	570	545	515	554	494
Organski kemijski proizvodi	43	53	44	36	31	40	67	52
Boje, materijali za štavljenje i bojenje	14	18	23	24	20	17	15	17
Medicinski i farmaceutski proizvodi	133	137	139	157	149	168	189	174
Sintetička goriva	86	112	118	87	76	73	84	69
Plastika, celuloza	177	361	209	171	176	136	122	102
Ostali kemijski proizvodi	90	133	110	96	93	80	77	170
Proizvodi klasificirani prema materijalu	654	670	594	589	584	573	669	664
Proizvodi od gume	13	9	9	8	9	7	6	5
Papir, karton i proizvodi od papira i kartona	98	107	62	72	63	64	85	78
Tekstilna pređa, tekstil i slično	129	124	110	91	89	82	87	85
Nemetalni mineralni proizvodi	126	126	135	133	131	153	169	183
Sirovo željezo i čelik	69	59	48	64	68	44	47	38
Obojeni metali	50	73	65	62	62	59	89	76
Ostali proizvodi od metala	168	172	165	160	162	163	186	199
Strojevi i prijevozna sredstva	732	778	964	752	1380	1262	1195	1368
Strojevi za posebne industrijske grane	47	45	51	42	52	49	54	72
Alati za obradu metala	15	28	24	31	38	20	23	24
Industrijski strojevi opće namjene	42	52	54	59	55	55	69	61
Električni strojevi, uređaji i alati	172	211	219	227	234	230	215	244
Ostali strojevi i prijevozna sredstva	456	442	616	393	1001	893	834	967
Razni gotovi proizvodi	1.257	1.233	1.133	1.049	1.023	966	887	967
Pokućstvo	138	151	120	125	107	105	103	123
Odjeća	629	673	633	555	556	524	469	490
Obuća	279	234	235	226	199	174	157	166
Znanstveni i mjerni instrumenti	17	28	22	23	26	28	31	49
Ostali gotovi proizvodi	194	147	123	120	135	134	127	139
Razne transakcije i roba	3	2	2	2	3	5	0	0

Izvor: Državni zavod za statistiku

1/ Podaci nisu revidirani u skladu s metodologijom za sastavljanje platne bilance iz 1998.

Tablica A43. Hrvatska: Struktura uvoza (SMTK), 1994–2001. 1/
(u mil. USD)

	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.
Ukupno	5.229	7.510	7.788	9.104	8.383	7.799	7.887	9044
Prehrambeni proizvodi	498	780	767	832	675	560	556	691
Žive životinje	18	27	46	66	40	30	46	33
Meso i mesni proizvodi	76	114	98	118	82	53	58	65
Ribe i riblji proizvodi	19	23	28	30	30	29	33	57
Žitarice i proizvodi od žitarica	39	45	57	86	62	53	45	85
Voće i povrće	131	222	194	178	151	134	124	149
Kava, čaj, kakao i začini	52	98	89	110	96	83	71	68
Stočna hrana	34	38	53	56	56	47	45	62
Ostali prehrambeni proizvodi	129	213	202	187	158	131	179	234
Pića i duhan	62	66	58	57	66	60	68	73
Sirovine, izuzevši goriva	151	198	220	274	223	172	187	214
Uljano sjemenje, za sjetvu i potrošnju	12	13	14	37	32	14	11	22
Sirova guma	4	8	6	6	4	4	5	6
Drvo, drvna građa i pluto	19	27	52	65	56	41	38	48
Tekstilna vlakna i otpadni materijal	28	32	30	35	21	17	24	28
Sirova gnojiva i minerali	38	51	56	56	53	42	44	42
Metalne rude i lomljeni metal	7	3	7	15	11	8	8	8
Ostale sirovine	43	64	55	60	45	46	57	60
Mineralna goriva i maziva	589	871	857	850	596	859	1.145	1174
Nafta i naftni derivati	436	736	707	672	394	673	857	835
Plin, prirodni i industrijski	95	34	107	124	126	111	162	207
Ostala goriva i maziva	58	101	43	54	77	75	126	132
Životinjska i biljna ulja i masti	12	25	38	27	39	23	17	21
Kemijski proizvodi	541	810	848	965	981	938	1.005	1038
Organski kemijski proizvodi	81	114	118	123	103	119	150	154
Boje, materijali za štavljenje i bojenje	46	68	71	74	70	71	65	77
Medicinski i farmaceutski proizvodi	99	177	188	185	200	212	231	237
Sintetička goriva	15	22	20	28	24	24	30	33
Plastika, celuloza	70	77	73	123	175	133	144	105
Ostali kemijski proizvodi	230	352	378	431	410	379	385	432
Proizvodi klasificirani prema materijalu	801	1.304	1.384	1.515	1.398	1.253	1.390	1785
Proizvodi od gume	53	86	88	92	83	78	70	80
Papir, karton i proizvodi od papira i kartona	134	236	249	251	242	231	233	261
Tekstilna pređa, tekstil i slično	149	210	203	212	194	160	249	355
Nemetalni mineralni proizvodi	77	124	142	188	173	147	143	178
Sirovo željezo i čelik	142	243	257	285	247	211	244	316
Obojeni metali	81	137	133	140	124	132	131	155
Ostali proizvodi od metala	165	268	312	346	336	294	320	440
Strojevi i prijevozna sredstva	1.367	2.009	2.129	3.062	2.952	2.706	2.568	3005
Strojevi za posebne industrijske grane	176	281	318	381	324	249	250	286
Alati za obradu metala	24	28	31	44	30	29	31	61
Industrijski strojevi opće namjene	217	330	370	455	393	369	303	399
Električni strojevi, uređaji i alati	241	376	399	427	380	341	326	427
Ostali strojevi i prijevozna sredstva	709	994	1.011	1.755	1.825	1.718	1.658	1832
Razni gotovi proizvodi	776	1.013	1.117	1.178	1.068	927	947	1043
Pokućstvo	54	93	92	121	126	109	114	145
Odjeća	231	271	286	270	257	215	279	258
Obuća	202	214	240	246	208	182	137	110
Znanstvenički i mjerni instrumenti	79	113	132	141	107	96	87	117
Ostali gotovi proizvodi	210	322	367	399	370	325	330	413
Razne transakcije i roba	431	433	370	345	385	276	3	0

Izvor: Državni zavod za statistiku

1/ Podaci nisu revidirani u skladu s metodologijom za sastavljanje platne bilance iz 1998.

Tablica A44. Hrvatska: Izvoz po zemljama namjene, 1994–2001. 1/
(u mil. USD)

	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.
Ukupno	4.260	4.633	4.512	4.171	4.541	4.302	4.432	4.666
Razvijene zemlje	2.729	2.862	2.478	2.272	2.381	2.448	2.663	2.879
Zemlje EU-a	2.531	2.672	2.303	2.074	2.161	2.110	2.416	2.526
Austrija	149	200	198	223	247	276	292	268
Belgija	38	43	41	38	40	31	43	42
Danska	10	7	4	6	5	7	10	11
Francuska	111	110	84	80	102	108	126	163
Italija	910	1.098	949	787	802	775	989	1.105
Nizozemska	94	80	69	62	53	50	50	47
Njemačka	941	997	839	746	767	676	632	690
Švedska	164	14	13	16	19	22	36	28
Velika Britanija	68	57	70	67	71	80	76	67
Ostale	46	65	35	49	54	85	162	105
Zemlje EFTA-e	65	59	41	49	80	148	44	49
Norveška	4	5	3	4	36	113	4	6
Švicarska	60	52	37	41	41	34	38	42
Ostale	1	2	1	4	3	2	2	2
Ostale razvijene zemlje	133	131	135	149	140	189	203	303
Australija	5	6	4	5	7		4	4
Japan	1	1	2	6	7	6	15	36
Kanada	5	7	8	9	8		10	9
SAD	88	83	89	97	89	87	90	107
Turska	14	5	13	9	8		38	9
Ostale	20	30	19	23	21	96	45	138
Zemlje u razvoju	1.531	1.770	2.034	1.899	2.160	1.855	1.769	1.787
Zemlje bivše SFRJ	967	1.061	1.219	1.253	1.167
Bosna i Hercegovina	338	383	549	649	654	546	495	561
Makedonija	73	70	59	77	64	...	59	52
Slovenija	556	608	611	506	432	454	480	426
Jugoslavija	107	149
Ostale zemlje i neklasificirano	0	21	17	27
Države bivšeg SSSR-a 2/	176	185	172	198	201	86	75	113
Ostale europske zemlje u razvoju	192	229	191	223	247	235	563	644
Češka	34	36	40	46	39	31	29	34
Mađarska	68	71	55	49	52	40	60	57
Poljska	45	49	56	47	46	40	22	20
Slovačka	16	21	22	22	22	13	13	15
Ostale	29	52	17	59	88	113
Srednjoistočne zemlje u razvoju 3/	14	39	64	11	79	104	38	48
Azijske zemlje u razvoju	28	60	54	30	21	26	13	42
Sjevernoafričke zemlje u razvoju	22	33	39	29	50	32
Ostale afričke zemlje u razvoju	71	115	270	130	343	185	262	168
Zemlje u razvoju američkih kontinenata	61	48	24	24	51	86	46	17
Oceanijske zemlje u razvoju	0	0	0	0	0	0	0	0

Izvori: Državni zavod za statistiku i procjene MMF-a

1/ Podaci nisu revidirani u skladu s metodologijom za sastavljanje platne bilance iz 1998.

2/ Države bivšeg SSSR-a obuhvaćaju 14 zemalja. Bjelorusija nije obuhvaćena.

3/ Srednjoistočne zemlje u razvoju odnose se na zemlje OPEC-a. Indonezija i Venecuela nisu obuhvaćene.

Tablica A45. Hrvatska: Uvoz po zemljama podrijetla, 1994–2001. 1/
(u mil. USD)

	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.
Ukupno	5.229	7.510	7.788	9.104	8.383	7.799	7.887	9.044
Razvijene zemlje	3.525	5.300	5.262	6.261	5.823	5.199	5.104	5.875
Zemlje EU-a	3.096	4.664	4.625	5.412	4.980	4.415	4.368	5.061
Austrija	353	575	597	709	612	558	529	631
Belgija	55	85	100	96	110	114	115	128
Danska	31	51	48	62	61	65	63	73
Francuska	116	188	199	293	401	393	436	398
Italija	994	1.366	1.421	1.705	1.500	1.240	1.311	1.524
Nizozemska	115	174	176	170	161	142	130	164
Njemačka	1.110	1.509	1.602	1.841	1.616	1.441	1.298	1.547
Švedska	81	148	117	147	109	116	112	110
Velika Britanija	179	455	225	189	176	187	180	226
Ostale	62	113	139	200	234	159	195	259
Zemlje EFTA-e	112	219	179	244	231	201	186	193
Norveška	8	44	27	21	39	34	31	39
Švicarska	101	169	144	213	181	158	151	150
Ostale	3	6	8	10	11	9	4	5
Ostale razvijene zemlje	317	417	457	605	612	583	550	621
Australija	5	9	17	12	11	...	8	13
Japan	54	80	104	139	146	138	135	144
Kanada	19	12	17	49	18	...	36	13
SAD	172	201	213	266	278	241	239	297
Turska	16	28	27	31	26	...	23	42
Ostale	50	88	79	108	133	204	110	112
Zemlje u razvoju	1.705	2.210	2.526	2.844	2.560	2.560	2.782	3.169
Zemlje bivše SFRJ	572	850	866	942	953
Bosna i Hercegovina	4	8	63	137	156	117	82	127
Makedonija	27	36	34	42	56	...	55	63
Slovenija	541	805	769	756	722	616	627	712
Ostale zemlje i neklasificirano	7	19	24
Države bivšeg SSSR-a	254	224	253	498	407	711	672	654
Ostale europske zemlje u razvoju	210	473	571	640	572	511	892	933
Češka	92	147	207	208	181	149	179	209
Mađarska	100	158	193	239	212	174	184	238
Poljska	38	45	50	59	63	73	94	176
Slovačka	53	78	84	81	65	47	61	51
Ostale	27	45	38	53	50	68
Srednjoistočne zemlje u razvoju	16	44	106	186	85	92	261	185
Azijske zemlje u razvoju	364	213	301	213	217	241	303	470
Sjevernoafričke zemlje u razvoju	91	236	269	169	106	61
Ostale afričke zemlje u razvoju	15	24	17	21	64	22	62	45
Zemlje u razvoju američkih kontinenata	81	145	143	174	155	152	94	116
Oceanijske zemlje u razvoju	0	0	0	0	0	0	0	0

Izvor: Državni zavod za statistiku

1/ Podaci nisu revidirani u skladu s metodologijom za sastavljanje platne bilance iz 1998.

Tablica A46. Hrvatska: Tečaj i međunarodne pričuve HNB-a, 1999–2002.

	HRK/USD		HRK/100DM		Realni efektivni tečaj (1995.=100) 1/	Međunarodne pričuve HNB-a (u mil. USD, kraj razdoblja)
	kraj razdoblja	prosjeck razdoblja	kraj razdoblja	prosjeck razdoblja		
1996. siječanj	5,5	5,4	370,8	370,5	98,4	1.845,2
veljača	5,4	5,4	369,1	370,1	98,4	1.883,6
ožujak	5,5	5,5	370,0	369,6	97,7	1.890,8
travanj	5,6	5,5	365,5	368,8	96,7	1.876,3
svibanj	5,6	5,6	360,9	363,6	98,1	1.919,2
lipanj	5,4	5,5	357,6	359,1	99,3	2.019,1
srpanj	5,3	5,4	355,7	356,1	100,3	2.216,3
kolovoz	5,3	5,3	355,1	354,7	101,0	2.331,1
rujan	5,4	5,3	356,2	355,6	100,2	2.295,1
listopad	5,4	5,4	356,6	356,3	99,7	2.312,5
studen	5,5	5,4	356,2	356,5	100,5	2.292,5
prosinac	5,5	5,5	356,2	356,0	99,7	2.314,0
1997. siječanj	5,85	5,68	356,3	356,2	100,1	2.173,1
veljača	6,04	5,96	357,3	356,7	99,6	2.177,8
ožujak	5,99	6,06	357,5	357,3	112,0	2.252,4
travanj	6,20	6,11	358,0	357,5	99,1	2.208,1
svibanj	6,08	6,09	356,8	357,3	98,8	2.271,9
lipanj	6,17	6,16	357,0	356,8	98,9	2.326,5
srpanj	6,56	6,37	356,6	356,9	98,0	2.326,2
kolovoz	6,38	6,55	355,1	355,9	98,8	2.442,4
rujan	6,24	6,34	354,5	354,7	99,6	2.487,8
listopad	6,06	6,22	352,6	353,4	100,1	2.527,1
studen	6,23	6,10	352,7	352,4	100,7	2.515,6
prosinac	6,30	6,25	351,1	352,1	101,3	2.539,0
1998. siječanj	6,42	6,37	351,7	351,5	103,6	2.404,1
veljača	6,38	6,38	352,8	351,9	103,4	2.424,6
ožujak	6,49	6,44	352,2	352,9	103,0	2.457,6
travanj	6,43	6,47	357,6	355,8	101,9	2.481,2
svibanj	6,47	6,39	363,0	360,1	101,0	2.538,6
lipanj	6,60	6,51	364,1	363,4	100,1	2.550,0
srpanj	6,41	6,54	362,6	363,6	99,7	2.597,5
kolovoz	6,44	6,44	360,2	360,3	100,9	2.745,2
rujan	6,17	6,22	368,4	364,7	100,6	2.757,3
listopad	6,17	6,08	373,6	371,5	99,5	2.696,9
studen	6,36	6,27	373,6	373,4	99,1	2.674,7
prosinac	6,25	6,24	374,0	373,9	99,2	2.815,6
1999. siječanj	6,48	6,32	377,7	375,3	99,2	2.610,1
veljača	6,87	6,67	386,9	382,6	97,5	2.396,3
ožujak	7,09	6,98	388,4	388,6	96,3	2.450,8
travanj	7,16	7,09	388,1	388,5	96,4	2.413,1
svibanj	7,26	7,14	388,2	388,1	97,0	2.583,9
lipanj	7,34	7,31	388,4	388,3	97,0	2.610,1
srpanj	7,10	7,35	388,1	388,3	97,3	2.755,0
kolovoz	7,26	7,14	388,0	387,9	97,4	2.847,4
rujan	7,25	7,25	390,2	389,4	97,2	2.815,8
listopad	7,32	7,13	390,7	390,5	97,0	2.993,2
studen	7,57	7,39	391,6	390,8	96,3	2.826,0
prosinac	7,65	7,57	392,6	392,0	95,9	3.025,0
2000. siječanj	7,84	7,59	394,7	393,9	96,0	2.853,1
veljača	7,98	7,84	395,3	395,2	95,8	2.807,9
ožujak	8,08	8,01	395,1	395,4	96,2	2.925,1
travanj	8,49	8,16	394,2	395,0	96,6	2.940,7
svibanj	8,29	8,51	392,9	393,5	96,9	3.100,8
lipanj	8,05	8,08	390,6	391,5	99,2	3.236,8
srpanj	8,20	8,08	388,6	389,1	100,2	3.511,3
kolovoz	8,51	8,35	386,5	387,3	100,5	3.424,9
rujan	8,53	8,64	384,0	385,0	101,4	3.378,7
listopad	8,89	8,78	385,3	384,6	101,8	3.374,6
studen	8,77	8,83	386,9	386,2	101,1	3.336,9
prosinac	8,16	8,46	388,5	387,9	101,1	3.524,8
2001. siječanj	8,38	8,09	392,5	388,9	101,1	3.394,1
veljača	8,42	8,35	393,9	393,5	99,7	3.466,8
ožujak	8,72	8,44	392,7	393,3	99,8	3.514,1
travanj	8,36	8,53	384,8	389,6	101,9	3.635,9
svibanj	8,50	8,41	372,1	376,8	105,2	3.695,1
lipanj	8,65	8,54	374,3	373,1	105,4	3.798,5
srpanj	8,22	8,38	367,4	368,1	106,0	4.175,8
kolovoz	8,37	8,21	389,1	377,2	104,8	4.101,3
rujan	8,23	8,25	385,6	384,3	102,7	4.416,3
listopad	8,22	8,25	379,9	382,2	103,1	4.504,8
studen	8,36	8,33	380,0	378,8	103,9	4.614,9
prosinac	8,36	8,29	376,8	377,9	103,8	4.704,2
2002. siječanj	8,74	8,45	103,2	4.734,4
veljača	8,60	8,63	101,9	4.750,0
ožujak	8,49	8,45	103,5	4.886,0

Izvor: Hrvatska narodna banka

1/ Realni efektivni tečaj se izračunava u odnosu na sedam valuta uz korištenje cijena na malo. Rast tečaja označava realnu deprecijaciju.

Tablica A47. Hrvatska: Inozemni dug, 1994–2001. 1/
(u mil. USD, osim ako je navedeno drugačije)

	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.			
								ožujak	lipanj	rujan	prosinac
1. Portfeljna ulaganja	993	1.000	1.462	1.955	2.058	2.571	3.180	3.603	3.579	3.873	3.738
Obveznice	993	1.000	1.462	1.955	2.049	2.554	3.170	3.589	3.543	3.836	3.711
Od toga: Londonski klub	993	1.000	1.462	1.428	1.405	1.381	1.255	1.181	1.181	1.106	1.106
Instrumenti tržišta novca	0	0	0	0	9	17	9	14	36	36	27
2. Ostala ulaganja	2.027	2.809	3.845	5.497	7.528	7.301	7.823	7.682	7.708	7.887	7.413
2.1. Valuta i depoziti	198	473	499	790	615	538	433	510	557	555	634
2.2. Dugoročni krediti	1.778	2.111	2.935	4.168	6.249	6.222	6.725	6.485	6.432	6.683	6.537
A) Javni kreditori	1.202	1.340	1.890	1.867	2.197	2.162	2.254	2.152	2.100	2.205	2.230
1. Međunarodne financijske organizacije	404	494	673	851	1.039	1.014	1.115	1.084	1.069	1.138	1.167
a) IMF	126	223	208	232	234	197	159	152	136	138	122
b) IBRD	71	60	188	295	344	395	413	418	413	430	469
c) IFC	2	3	0	0	31	29	72	69	79	87	86
d) EBRD	0	16	108	171	251	219	297	276	281	302	319
e) EUROFIMA	48	39	33	43	73	78	86	81	78	86	83
f) EIB	146	144	131	108	105	81	66	66	59	59	52
g) CEB	10	10	4	2	1	15	24	23	22	35	36
2. Vlade i vladine agencije	798	847	1.217	1.016	1.158	1.149	1.139	1.068	1.031	1.068	1.063
a) Pariški klub	710	751	1.014	853	885	771	686	641	626	635	619
b) Ostalo	89	96	202	164	273	378	453	427	405	432	444
B) Privatni kreditori	576	771	1.045	2.301	4.052	4.060	4.471	4.333	4.332	4.478	4.307
1. Banke	386	487	736	1.833	3.258	3.312	3.351	3.269	3.294	3.465	3.326
Od toga: Osigurano od inozemnih vladinih agencija	302	297	192	167	214	331	608	596	580	618	599
2. Ostali sektori	190	285	309	468	795	748	1.119	1.064	1.038	1.013	981
Od toga: Osigurano od inozemnih vladinih agencija	30	38	22	18	29	18	14	12	11	11	10
2.3. Kratkoročni krediti	51	225	411	539	664	541	665	688	718	650	242
A) Javni kreditoris	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B) Privatni kreditori	51	225	411	539	664	541	665	688	718	650	242
1. Banke	16	136	279	370	381	246	487	431	412	401	72
Od toga: Osigurano od inozemnih vladinih agencija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Ostali sektori	35	89	133	168	283	295	178	257	306	249	170
Od toga: Osigurano od inozemnih vladinih agencija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ukupno (1+2)	3.020	3.809	5.308	7.452	9.586	9.872	11.002	11.286	11.286	11.760	11.151

Izvori: Hrvatska narodna banka i procjene MMF-a

1/ Ne obuhvaća neevidentiranu otplatu glavnice. Obuhvaća kratkoročne kredite, valutu i depozite.